

ΝΕΟΙ ΑΠΟΜΟΙ

ΘΗΝΑΙ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1938

ΑΡΙΘ. 3

ΕΚΔΟΣΙΣ :
ΣΥΝΤΗΡΕ
ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ

Πρόεδρος ΕΠ. ΧΑΡΙΛΑΟΣ πρώην ύπουργός Αντιπρόεδρος ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΜΕΤΑΞΑΣ συν)τάρχης έ. α.

Ι Δ Ρ Υ Τ Α Ι

ΑΓΓΕΛΟΣ ΓΕΩΡΓΑΤΟΣ—ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ—ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΔΡΙΤΣΑΣ
—ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ—ΠΕΤΡΟΣ ΖΑΛΟΚΩΣΤΑΣ—ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΑΝΕ-
ΛΟΠΟΥΛΟΣ—ΑΡ. ΚΟΥΖΗΣ—Κ. ΜΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΣ—Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ αντιστρά-
τηγος — ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ — ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΣΤΑΘΑΤΟΣ —
ΑΝΔΡΕΑΣ ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΣ.

ΕΔΡΑ: ΑΘΗΝΑΙ ΓΡΑΦΕΙΑ 18 ΟΔΟΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΜΠΕΝΑΚΗ
ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 32-633

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: 18 ΟΔΟΣ ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ.
ΤΙΜΗ ΦΥΛΛΟΥ ΔΡΧ. 5

ΜΑΡΤΙΟΣ 1938

ΕΤΟΣ Ιον

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 3

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ: 32-633

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΔΡΧ. 60

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ «Η ΤΕΧΝΗ»,
Πλατεία Αγ. Θεοδώρων Σκουλενίου 1

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ν. Π. Αποστολόπουλος — Άλ. Ίατρίδης — Ν. Χαρίλαος

(Τὸ περιοδικὸν δημοσιεύεται ἀπέναντι τρίτον διὰ τῆς σφραγίδος αὐτοῦ
καὶ διὰ τῆς υπογραφῆς ἑνὸς τῶν μελῶν τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς)

ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΤΕΥΧΟΣ ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΝΗΜΗΝ ΤΟΥ ΑΕΙΜΝΗΣΤΟΥ

ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Τὸ Βασιλικὸν Πένθος, ἄρθρον τοῦ κ. Ε. Χαγιλάου. Ἐνας Καλλιτέχνης, ἄρθρον τοῦ κ. Β. Φαλιγγέα. Ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος τῆς Ἑλλάδος, διατριβὴ τοῦ Ἀντιστρατήγου κ. Γ. Νικολαΐδου. Εἰκὼν τοῦ ἑλληνικοῦ στρατηγείου κατὰ τὸ 1913. Παλαιὰ Ἀναμνήσεις ἀπὸ τὸν Πρίγκηπα Νικόλαον, τῶν κ. κ. Μεν. Μεταξῆ καὶ Π. Ἀντωνοπούλου. Μερικὰ λόγια τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου διὰ τὸν θάνατον τῆς Βασιλίσσης Ὀλγας. Ὁ Ἐθνισμὸς εἰς τὰ ἔργα τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου, μετὰ τὸ κ. Α. Ν. Κοιμίδου. Τὸ πρὸς τὸν Λαὸν εὐχαριστήριον τῆς Πριγκιπιδί-
δος Ἑλένης. Στὸν Πρίγκηπα Νικόλαον, ποίημα ὑπὸ Κρίτωνος Γ. Σουρῆ Ἀπὸ τὴν
οὐκὸν τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου, τῆς Συντάξεως. Πρίγκηψ Νικόλαος ποίημα ὑπὸ
Σοπεντοῦ. Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Κυβερνήσεως ἐν τῷ Φασιστικῷ Καθεστῶτι, δια-
τριβὴ τοῦ κ. Γ. Π. Παπαδάκου. Ἡ Οἰκογένεια Πετράκη καὶ ἡ Μονὴ Πετράκη,
μελέτη τοῦ κ. Περ. Ίακ. Ἀργυροπούλου. Ὁ Παντελῆς ὁ Ψαράς, διήγημα ὑπὸ
Χρήστου Ἡλιοπούλου. Μέσα στὸ φῶς γεννήθηκα, ποίημα Λυδίας Ἀντωνίτου.
Ἀπὸ τὰ κείμενα τῆς Ἐθνικῆς ποιήσεως. Ὁ Μεταλλευτικὸς Πλοῦτος τῆς Κρήτης
μελέτη Γ. Ν. Ναναδάκη. Ἡ Ἐρησκαίᾳ, μελέτη Ε. Παρασκευαΐδου. Ἱστορία ἑνὸς
ἔργου παλαιᾶς βιοτεχνίας. Περιπατοί, ποίημα ὑπὸ Σοπεντοῦ. Οἱ θησαυροὶ τοῦ
Ἀλῆ Πασᾶ ὑπὸ Ν. Π. Α. Βιογραφία τῆς Μάννας τοῦ Στρατιώτου. Παλαιὰ καὶ νέα
ἐποχὴ, ποίημα Κ. Γ. Σουρῆ. ΧΡΟΝΙΚΑ. Ἐσωτερικὰ καὶ Ἐξωτερικὰ γεγονότα τοῦ
λήξαντος μηνός. Σχολή Ἐθνικῆς Πολιτικῆς Ἀγωγῆς. Τὸ Βασιλικὸν Πένθος εἰς τὴν
Σιβιτανίδειον. Εὐθυμὴ Ζωή.

ΝΕΟΙ ΔΡΟΜΟΙ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΑΘΗΝΑΙ

ΜΑΡΤΙΟΣ 1938

ΑΡΙΘ. ΦΥΛΛΟΥ 3

ΓΡΑΦΕΙΑ: 18 ΟΔΟΣ ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ

ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 32-633

ΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΠΕΝΘΟΣ

Ὁ ἑλληνικὸς λαὸς τοῦ ὁποῖου τὸ αἶσθημα εὐρέθη πάντοτε πλησίον τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας καὶ κατὰ τὰς χαράς Της καὶ κατὰ τὰς λύπας Της, ἐξεδήλωσε καὶ προσφάτως τὴν πρὸς τὴν Βασιλικὴν Οἰκογένειαν ἀφοσίωσίν του, καταθέσας τὴν εὐλάβειαν αὐτοῦ πρὸ τοῦ φερέτρου τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου.

Ἀνεξαρτήτως ὁμως πρὸς τὴν ὑψηλὴν κοινωνικὴν θέσιν τοῦ θανόντος τριτοτόκου υἱοῦ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς Ἑλληνικῆς Δυναστείας, τὸ λαϊκὸν αἶσθημα ἐστράφη μετ' ἐκτιμήσεως πρὸς αὐτὰ ταῦτα τὰ προτερήματα τοῦ Πρίγκηπος ὡς ἀτόμου, προτερήματα τὰ ὁποῖα εἶχον καταστήσει αὐτὸν ἐπίλεκτον μέλος τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ἄνθρωπον ἀνωτέρας διανοήσεως, προστάτην ἀλλὰ καὶ ἐργάτην τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν, καὶ εὐστροφον χειριστὴν τῶν διπλωματικῶν ὑποθέσεων, ὁσάκις ἐκρίθη ἔθνικῶς σκόπιμον νὰ χειρισθῇ τοιαύτας.

Ἀσθενὴς κατὰ τὸ 1912, δὲν ἐδίστασεν μὲ τὸ χακί τῆς στολῆς τοῦ ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ, νὰ παρακολουθήσῃ τὸν στρατόν, ὅστις ἐκπληρῶν πανελληνίους ἔθνικοὺς πόθους ἐξήλθεν ἀπὸ τὰ παλαιὰ σύνορα διὰ νὰ δημιουργήσῃ νέα.

ΕΝΑΣ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

Άρθρον του Γιώργου κ. Β. ΦΑΛΗΡΕΑ

Δέν θά ιστορίσω ἐδῶ τίς καλλιτεχνικές ἀρετές τοῦ καλλιτέχνου, οὔτε τοῦ εὐγενικοῦ Πρίγκηπος, ἀλλά τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ πατριώτου, τοῦ Ἑλλήνου.

Τὸν ἀνθρώπον αὐτὸν μὲ τὴν τετραγώνην λογικὴν, ποὺ εἶχεν τὸν τρόπον τὸν δικό του, τὸν ἀγνό, τὸν ραριναρισμένον, νὰ τὴν ἐπιβάλη, τὸν γνώρισα, τὸν εἶδα τὸν ἔζησα στὰ χρόνια ἐκεῖνα τῆς μεγάλης του δυστυχίας. Τότε μπορεῖ κανεὶς νὰ γνωρίξῃ, νὰ σπουδάσῃ, καλλίτερα τὸν ἑσωτερικὸ ἀνθρώπο.

Πολλοὶ ποὺ τὸν ἤξεραν σφιγμένον στὴν στολή του μέσα στὸ Παλάτι, τυπικόν, μετρημένον, ἀσφαλῶς θὰ ξαφνιαζόνταν ἂν τὸν ἔβλεπαν τότε... τί ἀνθρώπος! τί καλλιτέχνης! Εἶχα τὴν εὐτυχίαν νὰ συνδεθῶ μαζί του τόσο στενά, ποὺ σήμερον βρίσκομαι σὲ ἀπρόσπαστη δυσκολία νὰ ταξινομήσω τῆς περὶφημερῆς ἀρετῆς τοῦ καλοῦ Πρίγκηπος, τοῦ ἀφιλόδητου καλλιτέχνη, τοῦ μεγάλου ἀνθρώπου.

Εἶναι δύσκολο νὰ βάλω σὲ σειρά τίς ἀξέχαστες μέρες, τίς γεμάτες ἀληθινῆς νοσταλγίας στιγμῆς, στὸ μικρὸ συμπαιθητικὸ ἀτελιέ του, στὸ πέμπτο πάτωμα τῆς Ρύ ντέ Πεσσὺ 48. Θυμᾶμαι σὺν πρωτομπήκα στὸ ἐργαστήριό του, ἕνα τόσο δὲ μικρὸ δωμάτιο, μία μπλουζα τρίπια λερωμένη, καὶ λογιῶν—λογιῶν ἔργα στιβαγμένα καὶ κρεμασμένα στοὺς τοίχους. Στὸν ὀκρίβαντα ὁ Παρθενῶν μισοτελειωμένος, ἡ Κέρκυρα, ἡ Μῆλος, τὸ Σούνιον, ἡ Πάρος, αἱ Κασοῦτιδες καὶ τόσα ἄλλα. Εἶχα ἀκούσει μὰ δὲ φρανταζόμιον νὰ ἔβρισκα ἕνα τόσο ὄριμο καλλιτέχνη... εἶμιον μαγευμένος!

— Μὰ πῶς! ἀπὸ μνήμης Ὑψηλότετε;

— Ναι ὅλα ἀπὸ μνήμης. Εἶναι τόσο βαθυὰ χαραγμένα...

Ὁ ἄπτικὸς οὐρανὸς ποὺ εἶχε βαθυὰ στὰ μάτια του, πείρε μιὰ ξεχωριστὴ λάμψη!

— Δέν σοῦ φαίνεται ὅτι ἐδῶ μέσα ἀναπνέεις τὸν ἀέρα τῆς Πατρίδος μας;

Γνώρισα καὶ τὸν κύταξα! τὰ γαλάζια μάτια του ἦσαν βουρκομένα...

Νὰ γιατί ἦταν δυστυχισμένος, δὲν μιλοῦσε ὁ Πρίγκηπος, μιλοῦσε ὁ ἀνθρώπος, μιλοῦσε ὁ πατριώτης, ἔκλαιγε ὁ ἐξόριστος, νοσταλγοῦσε ὁ καλλιτέχνης.

Τώρα κατάλαβα πόσο ἀλήθεια εἶναι ἐκεῖνο ποὺ γράφει στὸ βιβλίον του «τὸ κινεῖται αἷμα τῶν Πριγκίπων εἶναι περισσότερο ἐρυθρὸν καὶ τὰ δάκρυά τους εἶναι τὸ ἴδιο πικρὰ ὅπως ὅλων τῶν ἀνθρώπινων ὄντων».

— Ἡ μόνη μου πιασσοριὰ εἶναι ἡ ζωγραφικὴ, αὐτὴ μὲ φέρνει κοντά, πολὺ κοντά στὴν Ἑλλάδα.

Καὶ ἀλήθεια τὴν ἔκλεινε βαθυὰ στὴν ψυχὴ του, τὴν ἔβλεπαν τὰ ὀρθάνοιχτα μάτια ἐκείνης, καὶ τὴν ἀπέδιδεν πλέγια. Νὰ τὸ μυστικὸ Του! Νά, γιατί τὰ ἔργα του εἶχαν κάτι τὸ ξεχωριστὸ κάτι τὸ ἀνθρώπινο...

Μπροστά μου ἔβλεπα ἕναν καλλιτέχνη ποὺ καθρεπτιζόνταν ὁλόκληρος. Τὸ προνόμιον τοῦ καλλιτέχνη Πρίγκηπος δὲν ἦταν ὁ τίτλος του, ἀλλὰ τὸ ταλέντο του, δὲν νοσταλγοῦσε τὴν Ἑλλάδα σὺν Πρίγκηπος, ἀλλὰ σὺν καλλιτέχνης. Τέτοιος ἦταν καὶ στὰ γράμματά του. Πόσο πόνο ἔκλιναν!

«.....Τὴν ἀνοιξὶ καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ καλοκαιριοῦ ἐργάστηκα πολὺ, καὶ ἐπειδὴ κάποιος φίλος μου μοῦ ἔχει δώσει τὸ αὐτοκίνητό του στὴ διάθεσί μου καθόρθωσα νὰ κάνω μερικὰ σκίτσα ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς πόλεως, σήμερον ἐργάστηκα πολὺ, σαυτὸ

Καὶ δταν αἱ εὐλογίαι τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἀκατάσχετος ὀρμὴ τῶν στρατιωτῶν μας ἔφεραν τὴν κυανόλευκον εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Μακεδονίας, ὁ Πρίγκηψ δὲν προέβαλεν λόγους ὑγείας δταν ἐκλήθη νὰ ἀναλάβῃ τὸ δυσκολώτατον ἀξιωμα ἐξ ὧν εἶχεν τότε νὰ διαθέσῃ ἐκεῖ ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς πατρίδος.

Ἐστάθη ὠραῖος καὶ ἄκαμπτος καὶ πλήρης ἐτοιμότητος πνεύματος, ἐν τῷ μέσῳ τῆς παντοίων προελεύσεων πυρίτιδος τὴν ὁποίαν αἱ περιστάσεις ἐπεσώρευσαν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Μακεδονικῆς πρωτεύουσας. Καὶ μὲ δεξιοτεχνίαν ἀφάνταστον δὲν ἄφισεν τὰ σήματα τῆς ἑλληνικῆς κατοχῆς μηδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ κλονισθοῦν καὶ μηδ' ἐπὶ στιγμὴν νὰ δώσουν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἦσαν σήματα προσωρινῆς καταστάσεως.

Εἰς ἡμέρας νεφελώδεις καὶ εἰς τρικυμιώδεις στιγμᾶς, δὲν ἔχασεν τὴν ψυχραιμίαν Του. Καὶ κατὰ τὴν ὥραν ἀκόμη τὴν τραγικὴν καθ' ἣν μὲ ἀνθρώπινον πόνον καρδίας ἠσπάσθη τὸ μέτωπον τοῦ δολοφονηθέντος Πατρός Του, δὲν παρέλειψε νὰ πράξῃ πᾶν ὅτι ἐπεβάλετο διὰ νὰ σώσῃ τὴν τάξιν τῆς πρώτης πόλεως τῆς Μακεδονίας, μὴ παραγνωρίζων τί ἀνεπανόρθωτα γεγονότα ἦτο δυνατόν νὰ προκύψουν ἀπὸ μίαν τῆς τάξεως διαταραχὴν.

Ἡ ἱστορία τῆς περιόδου ἐκείνης δὲν πρόκειται ποτὲ νὰ λησμονήσῃ τὴν φυσιογνωμίαν Του, ἀλλὰ καὶ ὁ ἑλληνικὸς στρατός καὶ οἱ μυσταὶ τῶν Τεχνῶν καὶ τῶν Γραμμάτων, πάντα ἐπαίνους θὰ προσφέρουν δι' Αὐτόν. «Οἱ Νεοὶ Δρόμοι» ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης καρδίας μετέχοντες τοῦ πένθους τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, ἀφιερώνουν ἐπομένως σελίδας τοῦ παρόντος τεύχους, εἰς τὴν μνήμην τοῦ Ἐπιφανοῦς Βασιλόπαιδος.

ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ ΧΑΡΙΛΑΟΣ

συνέτεινε η ηλιόλουστη ημέρα που ήτο εξαιρετικά ωραία όχι όμως σαν της αξεχάστες ηλιόλουστες μέρες της Ελλάδος.

Και εις ένα άλλο του :

» Είσαι ευτυχής που αναπνέεις τον αέρα της Ελλάδος.

«Ας ελπίσουμε στο Θεό πως θα ξορθη μιὰ ημέρα να ξεχαστούν τα κομματικά πάθη και θα αναστηθῆ ἡ δυστυχημένη ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τὰ σάβανα που τὴν κρατοῦνε αἰχμάλωτη και νεκρομένη. Ἄραγε θὰ τὴν εἶδουν τὴν ἡμέρα αὐτὴν τὰ μάτια μου; Ἄραγε θὰ πατήσω τὰ ἅγια χώματα τῆς Πατρίδος μου;»

Και σ' ἕνα ἄλλο του γράμμα ἀπὸ τὴν Σερβία, τὴν ἴδια ἀκριβῶς ἐποχὴ ἔγραφε:

«..... Ζωγραφίζω κι' ἔχω συντροφιά τὰ γλυκόλαλα ἀηδόνια, ὦ! πῶς μου θυμίζουν τὴν Ἑλλάδα, πῶς μου θυμίζουν παληές ευτυχισμένες ἡμέρες στὸ Τατόι!

«..... Θέλω νὰ ἐτοιμάσω μιὰ ἐκθεσί τὴν προσεχῆ ἀνοιξὶ στὸ Λονδίνο. Πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἔχω καμμιά πενηνταριά ἔργα ὅταν μὲ τὸ καλὸ συναντηθῶμε θὰ φέρω μερικὰ νὰ σοῦ δείξω.....»

Και πραγματικὰ τὴν ἐκθεσί του πρόφθασε νὰ τὴν κάμη, και ἦταν πραγματικὰ ἀποκάλυψις. Ὡ! πῶς ξέσπασε σὲ ἐνθουσιασμό μόλις μὲ εἶδε νὰ μπαίνω στὴν ἐκθεσί του τὴν ἄλλη ἡμέρα!

— Ποῦ εἶσουν; γιατί δὲν ἦλθες χθὲς στὰ ἐγκαίνια; Θρίαμβος! Θρίαμβος! Ὁ Βασιλεὺς τῆς Ἀγγλίας ἀγόρασε δύο μου ἔργα, και ἕνα Μουσεῖο ἄλλο ἕνα.....

Τοὺς ἤρεσαν πολὺ. Καταλαβαίνει τί εἶναι αὐτὸ γιὰ μένα;» Τὰ μεγάλα του μάτια λάμπανε, γελοῦσε ὀλόκληρος ἀπὸ ἀκράτητον ἐνθουσιασμό. Νὰ ὁ καλλιτέχνης ποὺ ἐνθουσιάζεται ὅταν βλέπει νὰ ἀγοράζονται τὰ ἔργα του, ὅταν ἀκούει νὰ μιλάει γι' αὐτόν. Και ὅμως ἦταν ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος τῆς Ἑλλάδος τώρα. Δὲν ἦταν ὁ ἐξόριστος, οὔτε ὁ καλλιτέχνης τοῦ Παρισιοῦ. Γιὰ μιὰ στιγμή σκέφτηκα τὰ λόγια ποὺ μοῦ εἶπε κάποτε στὸ Παρίσι τὸν καιρὸ τῆς πικρῆς ἐξορίας του:

..... Πόσον ὑπερήφανοι θὰ ἦσαν οἱ καλλιτέχνες ὅταν τὰ ἔργα των ἀγοράζονται ἀπὸ ἡγεμόνες! Δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ μεγαλύτερη ἱκανοποίησι ἀπὸ τοῦ νὰ βοηθήσῃ κανεὶς ἕναν νεαρὸ καλλιτέχνη στὸ δρόμο πρὸς τὴν φήμη— μὲ τὴν προϋπόθεσι βέβαια ὅτι ἔχει πραγματικὴ ἰδιοφυΐα. Ζωγράφοι και γλύπται τῆς Ἀναγεννήσεως θὰ μᾶς ἔδιδαν τόσα ἀριστουργήματα ἂν δὲν τοὺς ὑπεστήριζαν οἱ Πρίγκηπες των.»

Και νά! ὁ Πρίγκηψ καλλιτέχνης ἐνθουσιάζεται σαν ὄλους. Τίποτε δὲν τὸν ἐνδιαφέρει περισσότερο ἀπ' τὴν ἐντύπωσι ποὺ ἔκαναν τὰ ἔργα του.

Και ἦταν τὸ μεγαλῆτερο βραβεῖο γι' αὐτόν!

Ὁ Θεὸς ἠδούκησε νὰ στείλῃ τὴ μεγάλη μέρα ποῦ τόσο ποθοῦσε, και πάτησε και πάτησε τὰ ἅγια χώματα τῆς Ἑλλάδος. Τοῦ χάρισε τὴν ἀφάνταστο εὐτυχία του ὡς καλλιτέχνη, μὰ δὲν τὸν ἄφισε νὰ ὀλοκληρώσῃ τὸ ἔργον ποῦ τόσο συνετῶς, τόσο ὁμορφα ἤθελε νὰ ρυθμίσῃ τώρα, και ποὺ μὲ τόση πικρία ἔλεγε πάντοτε «ἡ καλλιτέχνια δὲν συντελεῖ δυστυχῶς εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ στὸ ἀλλολοφάγωμα τῶν καλλιτεχνῶν μας εἰς τὴν Ἑλλάδα». Ἡ μοῖρα δὲν τὸν ἄφισε νὰ δῆ τὸ ὄνειρό του πραγματοποιημένο. Μᾶς ἔφυγε ὁ καλὸς μας φίλος, μᾶς ἔφυγε ὁ ἀληθινὸς καλλιτέχνης ὁ ἐξοχος ἄνθρωπος.

Ἐμεῖς οἱ καλλιτέχνες θὰ θρηνοῦμε πάντα τὸ χαμὸ του, γιατί ἡ τέχνη χάνει ἕνα πραγματικὰ ἰδεολόγο.

Μιὰ παρηγοριά μᾶς μένει: ὅτι ἔφυγε χαρούμενος, και ὅτι τὰ γλυκόλαλα ἀηδόνια τῆς Ἑλλάδος ποὺ τόσο νοσταλγοῦσε στὴν πικρὴ ἐξορία του, θὰ τοῦ κρατοῦν τώρα στὸν αἰώνιον ὕπνο Του, στὸ Τατόι—σαν τότε—τὴν συντροφιά ποὺ ποθοῦσε.

Β. ΦΑΛΗΡΕΑΣ

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διατριβὴ τοῦ Ἀντιστρατήγου κ. Γ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

Ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος, τρίτοτοκος υἱὸς τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'. ἦτο μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον και τὸν Γεώργιον, ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῇ 9ῃ Ἰανουαρίου 1872.

Ἦτο ὑψηλοῦ ἀναστήματος, λεπτός, λιγηρός, μᾶλλον ξανθός και μὲ λεπτὰ χαρακτηριστικὰ και ὄραιοτάτην μορφήν.

Ἐπεδόθη ἀπὸ τῆς νεωροτάτης του ἡλικίας εἰς τὰ μαθήματα, χειριζόμενος ἄριστα τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν. και ὁμιλῶν ἀπταιστως τὴν Ἀγγλικὴν, Γαλλικὴν και Γερμανικὴν γλῶσσαν και ὀλίγον τὴν Ρωσικὴν, ἐπιδιδόμενος ἐν ταυτῷ εἰς ἐγκυκλοπαιδικὰς μελέτας, εἰς τὴν ζωγραφικὴν, τὴν μουσικὴν, εἰς ἃ ἔκλινεν ἡ καλλιτεχνικὴ φύσις του. Ἦτο ἐπίσης προικισμένος μὲ βαθὺ θρησκευτικὸν αἶσθημα, ὅπως ἄλλως τε ὄλοι οἱ Πρίγκηπες.

Προσηνέστατος εἰς ὄλους, μὲ πάντοτε λεπτὸν και ἑλαφρῶς εἰρωνικὸν μειδίαμα, ἔδελγε τοὺς γνωρίζοντας αὐτόν, και τὸ σύνολόν του ἔδεικνυε και ἐκ τοῦ μακρόθεν τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν του.

Εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων, ἡ ὁποία εὗρισκετο εἰς τὸν Πειραιᾶ, ἐνθα σήμερον ἡ Ἀποθήκη ἱματισμοῦ, κατετάγη νεώτατος και διήκουσε τὰ μαθήματα ταύτης ἀπὸ τῶν ἐτῶν 1885—1890, μεταβαίνων ἀνελλιπῶς εἰς τε τὰ μαθήματα και τὰ γυμνάσια μετὰ τῶν μεγαλητέρων ἀδελφῶν του, Κωνσταντῖνου τοῦ Διαδόχου και τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου, ἀναχωρήσαντος βραδύτερον διὰ Δανίαν πρὸς ἐξικολούθησιν τῶν ναυτικῶν σπουδῶν του.

Ἐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἐχαρακτηρίσθη ὡς εἰς τῶν καλητέρων μαθητῶν τῆς τάξεώς του.

Οἱ συμμαθηταὶ του ἦσαν οἱ κάτωθι:

- 1—Ἀρχηγὸς τῆς τάξεως. Ι. Μεταξᾶς, ὁ σήμερον Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.
- 2—Ξενοφῶν Στρατηγὸς (Μηχανικὸν) ὁ ἀποβιώσας ὑπαρχηγὸς τοῦ Γεν. Ἐπιτελείου.
- 3—Ἀμβρόσιος Φραντζῆς (Πυροβολικὸν).
- 4—Ἰωάννης Βλαχάβας (Πυροβολικὸν και βραδύτερον Ἐπιμελητεία).
- 5—Κωνσταντῖνος Μαζαράκης (Πυροβολικὸν).
- 6—Ἰωάννης Πάσχος (Μηχανικὸν).
- 7—Παναγ. Βλάσης (Μηχανικὸν).
- 8—Πάτροκλος Κουτσομητόπουλος (Πυροβολικὸν).
- 9—Σπῦρος Δελλαπύρτας (Πυροβολικὸν) φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον τοῦ 1912.
- 10—Παναγιώτης Μπουκλάκος (Πυροβολικὸν).
- 11—Θεόδωρος Κοσκινᾶς (Πυροβολικὸν) φονευθεὶς εἰς τὸν πόλεμον τοῦ 1912.
- 12—Ι. Πετιμεζᾶς (Πυροβολικὸν).
- 13—Γεώργιος Σίνος (Πυροβολικὸν)
- 14—Ἰωάννης Δρόσος (Μηχανικὸν)
- 15—Τόλιος Ρέγκλης (Πυροβολικὸν)
- 16—Νικόλαος Δημόπουλος (Μηχανικὸν)
- 17—Σ. Κανέλλος (Πυροβολικὸν)

Εἰς τὸ Σχολεῖον τῶν Εὐελπίδων ὑπῆρξεν ἐκ τῶν ἀρίστων μαθητῶν και εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἔκλινεν διὰ τὸ Πυροβολικὸν, ἐπιδιδόμενος ἀπὸ τότε εἰς πᾶσας τὰς μελέτας τὰς ἀφορῶσας τὸ Πυροβολικὸν τοῦ ὁποίου κατεῖχε τελείως πᾶσας τὰς λεπτομερείας, ἐπιστημονικὰς και τεχνικὰς.

Κατετάγη νεώτατος εἰς τὸ Πυροβολικὸν ὡς Ἀνθυπολοχαγὸς, τὸν Ἰούλιον τοῦ 1890, εἰς τὸ 2ον Σύνταγμα Πεδινῶν Πυροβολικοῦ—Διοικητῆς Πᾶνος Κολοκοτρώνης, καὶ εἰς τὴν 2αν Πυροβολορχίαν—Διοικητῆς Λοχαγὸς Κ. Πεταλῶς—ἀποκτήσας ἀμέσως τὴν συμπάθειαν καὶ ἀγάπην τῶν συναδέλφων του καὶ διὰ τὸν προσηνῆ χαρακτῆρα του καὶ διὰ τὴν ἀγάπην καὶ προσήλousιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του.

Προαχθεὶς εἰς Λοχαγὸν μετετέθη εἰς τὸ 3ον Σύνταγμα Πεδινῶν Πυροβολικοῦ—Διοικητῆς Συνταγματάρχης Κ. Βούλτσος—καὶ ἀνέλαβεν τὴν διοίκησιν Πυροβολορχίας.

Ὡς Συνταγματάρχης ἀνέλαβεν τὴν Διοίκησιν τοῦ 1ου Συντάγματος Πεδινῶν Πυροβολικοῦ—Υπασιπιστῆς Παν. Κούτσης.

Τότε μεταβὰς εἰς Ρωσσίαν ἐνυμφεῦθη εἰς τὰ ἀνάκτορα τοῦ Ἰσάροσκοι—Σέλο τὴν 16 Αὐγούστου 1902, τὴν μεγάλην Δούκισσαν τῆς Ρωσσίας Ἑλένην, μόνην θυγατέρα τοῦ Μεγάλου Δουκὸς Βλαδιμίηρον Ἀλεξάνδροβιτς καὶ ἀδελφὴν τῶν Μεγάλων Δουκῶν Κυρίλλου, (νομίμου Διαδόχου τοῦ Ρωσικοῦ Θρόνου σήμερον) Βόριδος καὶ Ἀνδρέα.

Ἡ ἐμφάνισις τοῦ Πριγκηπικοῦ ζεύγους εἰς Ἀθήνας ὑπῆρξε κοσμικὸν γεγονός. Ἡ Πριγκίπισσα Ἑλένη ὄραμοιότατη μὲ ἀρμονικὸν σῶμα, κανονικὰ καὶ λεπτὰ χαρακτηριστικά, καὶ πρόσωπον γλυκὺ τὸ ὁποῖον ἐφώτιζαν ὄφραιότατοι ὀφθαλμοί, ἀπέτελλε τὸν πλέον εὐάριστον σύντροφον τοῦ ὄφραίου καὶ λεπτοῦ Πριγκηπος.

Ἐγκατασταθέντες ἀρχικῶς εἰς τὰ Παλαιὰ Ἀνάκτορα, ἔλαβον μετ' ὀλίγον ὡς δῶρον τοῦ Ἀποκράτορος τῆς Ρωσσίας Νικολάου πρὸς τὴν πριγκήπισσαν Ἑλένην, τὸ ἐπὶ τῆς Λεωφόρου Βασιλίσσης Σοφίας Μέγαρον Ψύχα, μετὰ μεγάλης περιοχῆς καὶ κήπον, τὸ μετέπειτα Petit Palais καὶ ἤδη Ἰταλικὴν Πρεσβείαν, τὸ ὁποῖον ἐπὶ σχεδίου τοῦ Ἀρχιτέκτονος Ἀναστασίου Μεταξᾶ, μετεσκεύασαν διὰ μεγάλης προσθήκης πρὸς τὰ ὀπισθεν, καὶ ἀνευ βλάβης τῆς ὄφραίας καὶ ἀρμονικῆς προσώψεως του, εἰς εὐρὴν καὶ πλήρη ἀνάσσεις μέγαρον.

Πολλοί, πάρα πολλοί, ἀκόμη καὶ εἰς τὸ στράτευμα, καὶ πολλὰ μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς Κοινωνίας, θὰ ἐνθυμοῦνται τὸ ὄφραϊον καὶ εὐρύτατον γῶλλ τοῦ μεγάρου ἔνθα τὸ ἀπόγευμα παρέμενον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ Πριγκηπες, τὴν μαρμαρίνην κλίμακα τὴν ὀδηγοῦσαν εἰς τὸν ἄνω ὄροφον, τὰς ὄφραίας αἰθούσας τὰς ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ Μεγάρου, τὰ εὐρέα καὶ ἄνετα ὑπόγεια, ἔνθα τὸ σφαιριστήριον, καπνιστήριον καὶ βιβλιοθήκη, τὰ πάντα ἐπιπλωμένα μετὰ ἀρμονίας καὶ αἰσιθῆματος, καλλιτεχνικοῦ, καὶ πρὸ πάντων τὴν προσήνειαν καὶ ἐγκαρδιότητα μετ' ἧς ἐδέχοντο οἱ Ὑψηλοὶ ἔνοικοι τοὺς κεκλημένους των, εἰς μικρὰς καὶ μεγάλας συναθροίσεις, καὶ κατὰ τὸ θέρος εἰς τὸν κήπον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ εἰς τὸ ὀπισθεν μέρος, ὑπῆρχε περίπτερον μὲ ἐπιπλα ἐξοχῆς.

Εἰς τὴν πλήρη τάξεως καὶ ἐγκαρδιότητος ἀτμόσφαιραν ταύτην ἐγεννήθησαν αἱ τρεῖς θυγατέρες των, ἡ Πριγκίπισσα Ὀλγα τὴν 29 Μαΐου 1903, εἰς τὸ Ἀνάκτορον τοῦ Τατόϊου. Εἶναι ἡ σύζυγος τοῦ νῦν Ἀντιβασιλέως τῆς Γιουγκοσλαβίας Παύλου. Ἡ Πριγκήπισσα Ἐλισάβετ ἐγεννήθη ἐπίσης εἰς τὸ Τατόϊ τὴν 11 Μαΐου 1904. Αὕτη ἐνυμφεῦθη τὸν Κόμητα Τοερίγγ-Ζεττενμπαχ. Καὶ ἡ Πριγκήπισσα Μαρίνα γεννηθεῖσα ἐν Ἀθήναις τὴν 30 Νοεμβρίου 1906, εἶναι ἡδη σύζυγος τοῦ Δουκὸς τοῦ Κεντ.

Ὁ Πριγκηπ Νικόλαος εἶχε προσλάβῃ ἀπὸ τοῦ γάμου του, ὡς ἰδιμίτερον Ὑπασιπιστὴν του, τὸν νῦν Ἀντιστρατήγον ἐν Ἀποστρατείᾳ Ἀντώνιον Πάλλη, ὁ ὁποῖος ἔμεινε πλησίον του ἐπὶ πολλὰ ἔτη.

Βραδύτερον ὁ Πριγκηπ διωρίσθη ἐπιθεωρητῆς τοῦ Πυροβολικοῦ—Ὑπασιπιστῆς Παναγιώτης Κούτσης—καὶ τότε ὡς μέλλος Ἐπιτροπῆς πρὸς ἐκλογήν πυρο-

βολωνῦν τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Κ. Βουλπιώτη καὶ μετ' ἕτερα μέλη τὸν Ν. Βλαχόπουλον, Α. Τριανταφυλλᾶκον, Γ. Σουλιώτην καὶ Γ. Ζωγράφον, κατόπιν τῶν γενομένων ἐνταῦθα δοκιμῶν συγκρίσεως τῶν πυροβόλων Schneider-Canet, Krupp καὶ Ehrhard, ἐτάχθη ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ τῶν πρώτων, τὰ ὁποῖα τόσας ὑπηρεσίας προσέφερον εἰς τοὺς πολέμους 1912-1913.

Κατὰ τὰς ἐκστρατείας τοῦ 1912-1913, ἦτο Ὑποστράτηγος προσκεκολλημένος εἰς τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ Ἑλληνοτουρκικοῦ πολέμου, διωρίσθη κατ' ἀρχὰς Στρατιωτικὸς Διοικητῆς Θεσσαλονίκης, καὶ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Κωνσταντίνου μετὰ τοῦ Γενικοῦ Στρατηγεῖου εἰς τὸ θέατρον ἐπιχειρήσεων Ἰπείρου, Διοικητῆς τοῦ «*Τμήματος Στρατιᾶς Μακεδονίας*» ἀναπτύξας ἐξόχους ἰκανότητας διοικήσεως, περιοχῆσεως καὶ διπλωματικῆς εὐστροφίας.

Ἄν ἔχει τις ἢ κεφαλαιοδῶς ν' ἀναφέρῃ, τὴν ἐπίλυσιν τῶν ἀναφιέντων δυσχερῶν ζητημάτων εἰς ἃ καὶ ἐπροωποτάτησεν λυσιτελῶς, ὡς τὸ ζήτημα ὀροθεσίας μετὰ τῶν Σέρβων εἰς τὴν Ἀστικὴν Μακεδονίαν, τὸ ζήτημα τῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους, τὰς καθημερινὰς προστριβὰς μετὰ τῶν συγκατεχόντων Βουλγαρικῶν τμημάτων τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονίαν, τὴν Ἑλληνοσερβικὴν συνεννόησιν ἧς ὑπῆρξεν ὁ κύριος μοχλὸς καὶ προτερυγία, τὴν ψυχραίμιαν ὅπως τηρήσῃ τὴν τάξιν καὶ προλάβῃ ἔκτροπα κατὰ τὴν ἀποφράδα ἡμέρων τῆς δολοφονίας τοῦ Γεωργίου τοῦ Α' εἰς Θεσσαλονίκην, καὶ πολλὰς ἄλλας περιστάσεις.

Πιστὸς συμπαιωσιότητος τοῦ μετέπειτα Βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του, ἐστάθη πάντοτε εἰς τὸ πλεονόν του, συμμερισθεὶς καὶ ὅλας τὰς δοκιμασίας ταύτου.

Παραλλήλως ὁ Πριγκηπ Νικόλαος διέπρεψεν εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα, τὸ θέατρον, τὴν καλλιτεχνίαν, συγγράψας πλεῖστα ἴσα θεατρικὰ ἔργα, μυθιστορήματα καὶ διηγήματα ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Μάρκος Μιωῆς, καὶ φιλοτεχνήσας μεγάλην σειρὰν ἐλαιογραφιῶν μὲ βίαισιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὰ ἑλληνικὰ τοπία καὶ τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους. Ἐκάμε δὲ ἐκθέσεις τῶν ἔργων του καὶ εἰς Ἀθήνας καὶ εἰς Παρισίους καὶ ἄλλαχοῦ.

Ἡδύτχησε κατὰ τὰ τελευταῖα του ἔτη νὰ ἴδῃ τὰς τρεῖς θυγατέρας του περιλάμπρως ἀποκατασταθείσας, καὶ νὰ περιστοιχίζῃται ἀπὸ τοὺς τρεῖς ἐπιφανεῖς γαμβρούς του.

Τοιοῦτος ὑπῆρξεν ἐν ὀλίγοις ὁ φαινὸς βίος τοῦ ἐκλιπόντος Πριγκηπος τοῦ ὁποίου ἡ μνήμη θὰ μείνῃ αἰωνία εἰς τοὺς γνωρίσαντας αὐτὸν καὶ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Ι. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ
Ἀντιστρατήγος ἐν Ἀποστρατείᾳ

1913. ΕΛΛΗΝΟΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ

Τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον εἰς σιδηροδρομικὸν σταθμὸν.

Ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ, ὁ συνταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ Κ. Λεβίδης, ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος, ὁ Πρίγκηψ Ἀνδρέας, ὁ Πρίγκηψ Ἀλέξανδρος, ὁ Πρίγκηψ Χριστόφορος, ὁ ἐπίλαρχος Α. Καλλίνσκις, ὁ συνταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ Ἀντώνιος Ἡπίτης. Εἰς τὸ βάθος καθήμενος ὁ ἐπίλαρχος Σ. Στάϊκος.

Παλαιὰ ἀναμνήσεις

Συντάκτης μας ἐπισκέφθη τὸν ἐν ἀποστρατεῖα συνταγματάρχην κ. Μενέλαον Μεταξᾶ ἀντιπρόεδρον τῆς Ἐθνικῆς Συντηρητικῆς Ὀργανώσεως, διὰ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ μερικὰς παλαιὰς ἀναμνήσεις ἐν σχέσει μὲ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ ἀειμνήστου Πρίγκηπος Νικολάου.

—Ἀντιλαμβάνεσθε—εἶπεν ὁ κ. Μεταξᾶς—ὅτι ἡ συγκίνησις ἦν μοῦ προξενεῖ ὁ θάνατος τοῦ Πρίγκηπος δὲν μὲ ἀφίνει νὰ συγκεντρώσω εἰς τὴν μνήμην μου ἕνα πρὸς ἕνα τὰ γεγονότα τῶν ἡμερῶν ἐκείνων τοῦ βαλκανικοῦ πολέμου ὅτε ὡς ἱλαρχος ὑπηρετοῦν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, καὶ ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ φιλοξενῇ εἰς τὴν κατοικίαν ταυ. Κατοικοῦσε εἰς τὸ σπῆτι ὅπου εἶναι τώρα τὰ γραφεῖα τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων τῆς Φαουντέσιον. Ἡ ἐργατικότης μεθ' ἧς εἶχε ἐπιληφθῆ τῶν καθηκόντων του ὡς Στρατιωτικὸς Διοικητῆς Θεσσαλονίκης ἦτο μοναδική. Εἰς τὰς ὀκτῶ καὶ μισῆ τὸ πρῶτ' εὗρισκετο πάντοτε εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως ὅπου ἠργάζετο ὡς τὰς 2 τῆς μεσημβρίας. Τὸ ἀπόγευμα τὸν ἐξεκούραζε κανεὶς περίπατος μὲ τὸ αὐτοκίνητον εἰς τὰ περὶχωρα τῆς Θεσσαλονίκης, ἢ καμιά ἐπίσκεψις τῶν Βυζαντινῶν μνημείων τῆς πόλεως. Ὅπως ἦτο ἐνήμερος τῆς Βυζαντινῆς ἱστορίας, ἠσθάνετο ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν νὰ μελετᾷ ἐκ τοῦ πλησίον τὰ μνημεῖα ταῦτα. Τὸ βράδυ δὲν ἐξήρχετο ποτέ. Μετὰ τὸ γεῦμα ἐδιάβαζε καὶ κατόπιν ἀνεπαύετο. Εἶχε δὲ ἀνάγκην ἀναπαύσεως κατὰ τὸν δύσκολον ἐκείνον καιρὸν, ὅτε ἡ δόξα τῆς Ἑλλάδος ἦτο μεγάλη ἀλλὰ καὶ οἱ κίνδυνοι δὲν ἦσαν μικροί. Τοὺς κινδύνους αὐτοὺς καθημερινῶς ἐξουδετέρωνε ἡ διπλωματικότης του καὶ ἡ εὐθύτης του, ἡ ἀπαράμιλλος εὐθύτης του....

Τοῦ παρεῖχε δὲ θάρρος ἢ αἰσιοδοξία ποῦ τοῦ ἐνέπνεαν τὰ μεγάλα κατορθώματα τοῦ στρατοῦ. Ἡ δόξα τῆς Ἑλλάδος τὸν εἶχε ἐνθουσιάσει καὶ συχνὰ ἔλεγεν ὅτι βλέπει εὐρὺ τὸ μέλλον τοῦ τόπου... Ἐν τούτοις καὶ κατὰ τὰς τρικυμιώδεις ἐκείνας ἡμέρας εἰς ὥρας ποῦ τὰ διπλωματικά ζητήματα δὲν τὸν ἀπησχόλουν, ὁ Πρίγκηψ ἐσκέπτετο συχνὰ καὶ τὸ πνευματικὸν μέλλον τοῦ τόπου. Τὸ Βασιλικὸν Θέατρον, ἦτο ἡ μανία του ἠθελε νὰ τὸ καλλιτερεύσῃ. Καὶ ἠθελε ἐν γένει μίαν συστηματικὴν πρόδον τῆς ἐλληνικῆς σκηνῆς. Ἐξετίμα ὠρισμένους παράγοντας τῆς σκηνῆς. ἠσθάνετο δὲ ἀπειρον ἐκτίμησιν πρὸς τὴν Μαρίκαν Κονοπούλη. Ὡς λογοτέχνης δὲ ἐν γένει πολὺ ἀπέκρουε τὰς γλωσσικὰς ἀκρότητας καὶ τῶν μὲν καὶ τῶν δέ. Ἐπίστευε ὅτι τὸ σκεπτόμενον ἔθνος πρέπει νὰ προχωρήσῃ μὲ τὴν καθομιλουμένην.

(Ἐνῶ διηγείτο αὐτὰ ὁ κ. Μενέλαος Μεταξᾶς εἰσηλθεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ ὁ κ. Π. Ἀντωνόπουλος νῦν Διευθυντῆς τοῦ Ἀντιφυλοξερικοῦ σταθμοῦ Λυκόβρουσις).

—Τί νὰ πρωτοθυμηθῇ κανεὶς ἀπὸ τὸν Πρίγκηπα ;—λέγει ὁ κ. Ἀντωνόπουλος.—Δὲν εἶναι πολλὰς ἡμέρας ποῦ μοῦ ζήτησε νὰ τοῦ βρῶ κανένα κτηματάκι κοντὰ στὴν Λυκόβρουσι... ἠθελε νὰ ἔχῃ ἕνα τὸπον ἡρεμίας στὴν Ἀττικὴν,....

Δὲν ξεχνῶ δὲ τὴν εὐγένειά του κατὰ τὰ χρόνια τῆς Θεσσαλονί-

κης. "Ημουν τότε στρατιώτης, αλλά μόλις πήραμε την Θεσσαλονίκη ο Διάδοχος με τοποθέτησεν ως διευθυντήν της Γεωργικής Σχολής.

Αυτή η σχολή εύρισκομένη πρὸς τὸ αεροδρόμιον τοῦ Σέδες ἦτο τουρκικὴ καὶ μετεβλήθη εἰς ἑλληνικὴν ἐπὶ τῇ καταλήψει τῆς πόλεως.

Ὁ Πρίγκηψ ἔδειξε ἐξαιρετικὸν ἐνδιαφέρον γιὰ τὴν Σχολήν. Ἦρχετο αἰχινὰ καὶ παρακολοθοῦσε τὸ ἔργον μας.

Ὅταν δὲ εἶχαν ὀξυνθῆαι ἑλληνοβουλγαρικαὶ σχέσεις, ὁ Πρίγκηψ γιὰ νὰ προστατεύσῃ τὴν Σχολήν ἔστειλε ὡς φρουρὰν μόνιμον, ὀλόκληρον λόχον.

Δὲν θὰ ξεχάσω ἓνα ἀπόγευμα ποῦ ἔτυχε νὰ πάρουν φωτιὰ ὁ θυμωνιὲς τῆς Σχολῆς.

Ὅλοι ἐμεῖς προσπαθοῦσαμε νὰ σβύσωμε τὴν πυρκαϊά... Αἴφνης σταματᾷ τὸ αὐτοκίνητον τοῦ Ὑψηλοτάτου, ὁ ὁποῖος ἦρχετο νὰ μᾶς κἀνῃ τὴν συνηθισμένη ἐπισκεψί του. Μόλις ὄμως ὁ Ὑψηλότατος ἀντελήφθη τὴν φωτιὰ πέταξε τὸ ἀμπέχωνο καὶ ἄρχισε κι' ἐκεῖνος νὰ βοηθῇ στὸ σβύσιμο τῆς φωτιᾶς...

Ὁ Συντάκτης μας ἠὲχαρίστησεν τοὺς κ. κ. Μεταξᾶ καὶ Ἀντωνόπουλον διὰ τὰς ἀναμνήσεις ποῦ τοῦ διηγήθησαν. Ἄς συντελέσουν καὶ αὐτὲς ἡ ἀναμνήσεις εἰς τὸ νὰ μάθουν αἱ νεώτεροι τὰ χαρίσματα τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου.

ΜΕΡΙΚΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΓΙΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΣΣΗΣ ΟΛΓΑΣ

Ἡ φρικτὴ εἴδησις μὲ εὔρεν εἰς τὸ Βαγιολεσ δπου ἤμην ὀλομόναχος. Ἐφυγα τὸ ταχύτερον καὶ τὸ βράδυ ἤμην εἰς τὸ Παρίσι. Τὴν ἐπομένην δὲ π. μ. ἀνεχώρησα μὲ τὴν σύζυγόν μου διὰ τὴν Ρώμην. Ὅταν ἔφθασα εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ ἀδελφοῦ μου, εἶχον ἤδη τοποθετήσῃ τὴν χρυσὴν μας Μητέρα ἐντὸς τοῦ φερέτρου εἰς τὸ μέσον τῆς Τραπεζαρίας, ἡ ὁποία ἦτο ὀλόκληρος στολισμένη μὲ μόνον ἄσπρα ἀνθῆ. Ἐνόμιζε κανεὶς ὅτι εὕρισκετο ἐνώπιον Ἁγίας καὶ ἐν αὐτῇ τῇ πορυσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ! Εἶναι ἀδύνατον νὰ σᾶς δώσω μίαν ἰδέαν τῆς ἰσχυρῆς τῆς ψυχικῆς, τῆς ὠραιότητος καὶ τῆς χαρᾶς... ἦτο ζωγραφισμένη εἰς τὸ ἀγαπημένον τῆς πρόσωπον! Ἁγία πραγματικὴ μὲ λευκὴν περιβολήν! Ὅπως ἔζησεν οὕτως ἀπέθανεν, σωστὴ ἄγία! Ὅλον τῆς τὸν βίον προετοιμάζετο διὰ τὴν στιγμὴν αὐτήν, ἡ ὁποία πράγματι ὑπῆρξε δι' αὐτήν ὁ στέφανος τῆς ζωῆς! διότι ὑπῆρξε μέχρι θανάτου πιστὴ εἰς τὰ διδάγματα τῆς θρησκείας μας. Τέλος εἶναι εὐτυχῆς!... πολὺ εὐτυχεστέρα ἀπὸ ἡμᾶς!» (ἀπόσπασμα ἀπὸ ἐπιστολὴν τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου γραφεῖσαν τὸ 1926 πρὸς τὴν κυρίαν Ἰουλίαν Καρόλου).

Ο ΕΘΝΙΣΜΟΣ ΕΙΣ ΤΑ ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Μὲ τὸ ψευδώνυμον Μᾶρκος Μαρῆς, ὁ ἀείμνηστος Πρίγκηψ Νικολάου, ἔδωκεν μετὰ τὴν λήξιν τῆς βαλκανικῆς κρίσεως εἰς τὸ Βασιλικὸν Θέατρον τὸ δίπρακτον δράμα «Ἡ Ἀθῶα Ἀμαρτωλῆ».

Ὁ Πρίγκηψ τοποθετεῖ τὴν σκηνὴν ἐν Ἀθήναις μετὰ τὸν ἑλληνοβουλγαρικὸν πόλεμον.

Εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ τὸ ὁποῖον πολὺ ἤρρεσεν τότε, ὁ Πρίγκηψ ἀποκρυσταλώνει τὸ πνεῦμα ἑνὸς πατριωτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπεκράτει τότε εἰς τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν.

Ὁ Καρμελῆς—ὁ ὁποῖος εἶναι ἓνα ἀπὸ τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος—ἐνσαρκώνει αὐτὸν τὸν ἐνθουσιασμόν. Μιλεῖ ὁ Καρμελῆς:

Σᾶς βεβαίω ὅτι δὲν ἀστετεύομαι διόλου... πολὺ πιθανὸν νὰ ἀκούσατε ὅτι ἐνίκησαμεν τοὺς Βουλγάρους... αὐτὸ τὸ ξέρετε τώρα ὅλος ὁ κόσμος... ἀλλὰ αὐτὸ ποῦ δὲν ἤξεύρετε εἶναι πὼς ἐκερδίσαμεν μίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς νίκας ποῦ δυνάμουν ἄχι μόνον τὸν στρατὸν, ἀλλὰ τὸ ἔθνος ὀλόκληρον... μίαν ἀπὸ αὐτὰς τὰς νίκας αἱ ὁποῖαι τιμοῦν καὶ δοξάζουν ἄχι μόνον τὸν Βασιλέα μας καὶ τοὺς ἀξιωματικούς του καὶ κάθε στρατιώτη ποῦ ἐπολέμησε ὑπὸ τὰς διαταγὰς του... ἀλλὰ ποῦ δοξάζει τὸν κάθε Ἕλληνα, τὸν κάθε χωριάτην εἰς τὸ χωριὸν του... τὸν κάθε πολίτην εἰς τὸν δρόμον... Αὐτὸ ποῦ ἐκάμαμεν μὲ τὰ ἡρωϊκὰ μας στρατιωτικά εἶναι σὺν τὰ πυρραμῖδια ποῦ διαπλάττουν αἱ φαντασίαι τῶν μυθιστοριογράφων, σὺν τὰ κατορθώματα ἐκεῖνα ποῦ γράφει ἡ ἱστορία ὅτι ἔκαμον οἱ ἀρχαῖοι ἥρωες καὶ τὰ ὁποῖα διαβάλομεν, μερικὲς φορὲς, καὶ κινουῦντες τὸ κεφάλι ρωτᾶμε «ἀλήθεια νὰ εἶναι ἄρα γε ἡ φέμματα;» Τώρα τέλος πάντων, δὲν ἔχομεν ἀνάγκην, ἡμεῖς οἱ νεώτεροι Ἕλληνες, νὰ ἐπικαλοῦμεθα πλέον τὰ κατορθώματα τοῦ Μιλτιάδου, τοῦ Λεωνίδα, τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τῶσων ἄλλων ἡρώων, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ δόξα τῶν σεβαστῶν μας προγόνων θὰ στήσῃ κομματάκι καὶ ἐπ' αὐτῶν μας (καὶ μὲ τὴν ἀξίωσιν ὅτι ἡ Εὐρώπη πρέπει νὰ μᾶς καμαρώνῃ μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ εἴμεθα αἱ ἀπόγονοι τοιούτων ἡρωϊκῶν προπατόρων!) Τώρα ἔχει καὶ ἡ γενεὰ ἡ δική μας τοὺς ἡρώας της... ζωντανούς... χειροπιαστούς, τῶν ὁποίων τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα δὲν γίνονται εἰς τὸ χάος τῆς ἱστορίας καὶ τὴν ὁμίχλην τῶν αἰώνων! Ἄ, μὰ τὴν ἀλήθεια, βαρέθηκα πειὰ νὰ ἀκούω ὅτι ὁ Ἐπαμεινώνδας ἔκανε τοῦτο καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης ἐκεῖνο...

ΦΡΟΣΩ—Αὐτὸ, ποῦ λέτε, εἶναι ἀσέβεια πρὸς τὴν ἱστορίαν!

ΚΑΡΜΕΛΗΣ—Ἐπειδὴ εἶμαι εὐλαστῆς καὶ ὀμολογῶ ὅτι ἐγινόμεθα γελοῖοι κάθε φορὰν ποῦ ἐπικαλοῦμεθα μεγαλοεργάματα τῶν ἀρχαίων ἑλλήνων διὰ νὰ καλύψωμεν τὰ σημερινὰ μας ἁμαρτήματα;... ἄριστόν με ἦσυχον!... ὠραία καὶ ἐνδοξὸς ἡ ἱστορία μας... ἀλλὰ δὲν νομίζεις ὅτι ἐπροκαλοῦσαμεν μᾶλλον τὸν οἶκτον, παρὰ τὸν θαυμασμόν ὅταν μὲ κάθε στραβότητα καὶ μὲ κάθε παρατιμονιά ἐδικαιολογοῦμεθα μὲ τὴν φράσιν «...ἡμεῖς ἔχομεν προγόνους τὸν Λεωνίδα καὶ τὸν Μιλτιάδην!...» Τώρα ὅμως... πὼς ἄλλαξαν τὰ πράγματα! Μὲ τί ὑπερηφάνεια περιπατοῦμε σήμερον εἰς τὸν δρόμον! Πῶς μᾶς κυτᾶζει ἡ Εὐρώπη καὶ μὲ τί ἐκπληξὴν τρίβει τώρα τὰ μάτια τῆς καὶ μένει μὲ ἀνοικτὸ στόμα;... καὶ μὲ ὅλο της τὸ δίκην ἡ καυμένη, ἀφοῦ ἡμεῖς οἱ μισοκακόμοιροι, οἱ ἀδαεῖς, οἱ ἀνάξιοι πάσης προσοχῆς... ἐκατορθώσαμε, σὲ εἰκοσιπέντε μέρες νὰ φθάσωμεν ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ρωδοῦσης!... δὲν εἶναι ἔτσι;

ΝΕΛΛΗ—Ἔτσι εἶναι!

ΚΑΡΜΕΛΗΣ—Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτὸ ποῦ προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν μου καὶ τὴν ὑπερηφάνειάν μου... τὸ μυστήριον διὰ μὲνα εἶναι πὼς ἐκατορθώσωμεν τὸ ἔθνος μας.

τὸ ὁποῖον ἐφαίνεται σὰν βυθισμένο σὲ μὴν νάρκη, σὲ ἓνα λήθαργον καὶ τοῦ ὁποῖου ὅλα τὰ ζωτικὰ σποικεῖα ἔκαμαν τὴν ἐντόπωσιν ὅτι ἦσαν μαραμμένα.... πῶς ἐκατόρθωσε λέγω, νὰ ξυπνήσῃ διὰ μιᾶς καὶ νὰ τιναχθῆ ὅπως τινάζεται τὸ ἄλογο ὅταν ὁ ἱκευὲς τὸ κεντήσῃ ξαφνικὰ μὲ δύο ἄγριες σπιρουνιές!... Θυμᾶστε τὴν ἐποχὴ πού ἐτελείωσε ὁ πρῶτος πόλεμος καὶ τὴν φρικτὴν ἀγωνίαν πού μᾶς εἶχε καταλάβει ὅλους ὅταν συλογιζόμεθα ὅτι ἔπειτα ἀπὸ πέντε αἰώνων δουλείαν, κατορθώσαμεν νὰ πετάξωμεν ἀπὸ πάνω μας τὸν πατροπαράδοτον ἐχθρόν, μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ εὐρεθῶμεν ἀντιμέτωποι μὲ ἓναν ἄλλον κίνδυνον πολὺ χειρότερον καὶ πολὺ μεγαλύτερον, ἀπὸ ὅσους διέτρεξε ποτὲ τὸ "Ἔθνος μας!... Συλλογιζομαι ἀκόμη τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅταν μὲ τὴν ἀγωνίαν πού μᾶς ἐσφιγγε τὴν καρδιά, ψιθυρίζαμε ὅτι ἓνας μὲ τὸν ἄλλον καὶ ἐλέγαμεν μυστικά τὰς ἀνησυχίας μας μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἀντλήσωμεν ὀλίγον θάρρος ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ συντρόφου!... "Τί ἡμέρες πικρὲς καὶ μαῦρες ἦσαν αὐταῖς! ὅταν αἰσθανόμεθα ὅτι ἡ ἀπειλὴ ἦτο βεβαία καὶ ὁ κίνδυνος ἀναπόφευκτος καὶ ὅτι μοιραῖος θὰ παρασυρόμεθα εἰς ἓνα ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς φρικτοὺς ἀγῶνας ὅπου παίζεται ἡ τύχη καὶ ἡ ὑπόληψις ἑνὸς Ἔθνους ὀλοκλήρου!... καὶ δὲν εἶναι περίεργον πρᾶγμα αὐτὴ ἡ ἀναγέννησις ἢ ἀναλαμπὴ τοῦ μίσους καὶ τοῦ πάθους μιᾶς φυλῆς.... σὰν τὴν πυρκαϊὰ εἰς τὸ δάσος, πού νομίζεις ὅτι ἐσβυσε ἀλλὰ πού ζεῖ καὶ ὑποφώσκει καὶ μὲ τὸν πρῶτο δυνατὸ ἀέρα, ξαναπετάει καὶ παρασύρει ὅλα μπροστά της!

ΦΡΟΣΩ—Ὡραία τὰ λέτε κ. Καρμελῆ.

ΚΑΡΜΕΛΗΣ—Ὅσα καὶ νὰ πῶ λίγα εἶναι, ... ἄλλως τε μὴν ξεχνᾶτε ὅτι ἡ δόξα εἶναι σὰν τὸ κρασί!... καὶ αὐτὴν τὴν ὥρα, ἀπὸ τὸν πρῶτο ἕως τὸν τελευταῖο, ὅλοι ἡμῖς μεθύσαμεν!... ἀλλὰ ἡ μέθη μας εἶναι δικαιολογημένη διότι τὸ κρασί πού ἡπιαμε εἶναι ἐκλεκτὸ καὶ ἡ μοῖρα, ἡ ὁποία τὸ κερνάει εἶναι φειδωλὴ καὶ δὲν τὸ προσφέρει παρά σὲ κείνους πού ἀγαπᾶ καὶ πού τὸ ἀξίζουν!... πρέπει δὲ καὶ νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι δὲν μᾶς εἶχε καὶ πολὺ χαλασμένους, ἕως τὴν ὥρα ἡ Μοῖρα... καὶ... ἐκεῖ ποῖ δὲν τὸ περιμέναμε... καὶ εἶχαμε τὰ μάτια χαμηλωμένα, μᾶς ἔβαλε διπλὴ δόσι, καὶ πρωτοῦ προσφθάσωμε καλλὰ καλλὰ νὰ καταπιεῖμε τὸ πρῶτο ποτήρι... τὸ ὁποῖον παρ' ὀλίγον νὰ μᾶς βγῆ καὶ σὲ ξυνό... δός του καὶ δεύτερο!... καταλαβαίνετε λοιπόν, εἰς ποίαν κατάστασιν ψυχικὴν καὶ διανοητικὴν εὐρισκόμεθα τώρα καὶ διατι μᾶς φαίνονται ὅλα ρόδινα καὶ ὠραία καὶ μᾶς ἔρχεται νὰ ξεφωνήσωμεν!... σεις, δηλοδῆ, δὲν αἰσθάνεσθε τὴν ἀνάγκην νὰ ξεφωνήσετε;

ΦΡΟΣΩ—Ὁ ἐνθουσιασμός ὁ ἰδικός μου εἶναι κειρὸ ἤρεμος!

ΚΑΡΜΕΛΗΣ—Ἐχετε ἄδικον!... σὰς βεβαιῶ ὅτι μόνον αὐτοὶ οἱ ἀνόητοι δεσμοὶ τῆς καλῆς μας ἀνατροφῆς ἀφ' ἑνὸς, καὶ τῆς σεβαστῆς μου ἡλικίας, ἀφ' ἑτέρου, μὲ συγκρατοῦν καὶ μὲ ἐμποδίζουν νὰ δώσω ἐλευθέραν ὁρμὴν εἰς τὰ αἰσθήματα πού μὲ κατακλίζουν!... ἂν ἀκολουθοῦσα ἀπλῶς τὰ ἐνστικτα τῆς καρδιάς μου... θὰ ἀνέβαινα εἰς τὴν ὄροφὴ τοῦ σπιτιοῦ μου καὶ θὰ ἐφώναζα!

ΝΕΛΛΗ—Καὶ τί θὰ ἐφρονάζατε;

ΚΑΡΜΕΛΗΣ—Τίποτε... ἔτσι ἀπλῶς... διὰ τὴν εὐχαρίστησιν νὰ προξενήσω θόρυβον... ταραχὴν... πρᾶγμα τὸ ὁποῖον εἶναι ἐμφυτον εἰς κάθε φυσικὸν ἄνθρωπον... ὅπως καὶ εἰς τὸν κόκορα... ὅταν ὑπερήφανος καὶ νικητὴς πετάει ἐπὶ τοῦ πτώματος τοῦ ἀντιπάλου του καὶ φωνάζει τὴν νίκην του εἰς ὅλον τὸν κόσμον!

Αὐτὸς ὁ διάλογος εἶναι γεμάτος ἀπὸ τὰ αἰσθήματα πού εἶχαν κυριαρχήσει τότε.

Τὸ δριμύ μαστίγωμα πού δίνει ὁ Πρίγκηψ εἰς τὴν προγονοπληξία, ἔχει ἐλαττήριον τὴν ἠθικὴν ἱκανοποίησιν μὲ τὴν ὁποίαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔβλεπαν πῶς ἡ Ἑλλάς ὑπολογίζεται ὡς ζῶσα ὄντοτης καὶ ὄχι μόνον ὡς ὄνομα μὲ παλαιὰν ἱστορίαν.

Ἀλλὰ καὶ αἱ φράσεις τοῦ Καρμελῆ διὰ τὴν «ἀγωνίαν» κατὰ τὸ διάστημα τὸ μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου πολέμου βλέπει καθέννας ὅτι ἔχουν πηδῆσει μέσα ἀπὸ τῆς ψυχῆν τοῦ Ὑψηλοῦ συγγραφέως.

Ποῖος περισσότερο ἀπὸ Αὐτὸν ὑπέστη τότε τὰς ψυχικὰς ἐκείνας ἀγωνίας εἰς τὴν Θεσσαλονίκην;

Ἡ ἀσυγκράτητος χαρὰ πού νοιώθει ὁ Καρμελῆς ὅταν σκέπτεται ὅτι ὅλα ἐτελείωσαν καλά, εἶναι μία εἰκὼν ρεαλιστικὴ, ἀνάλογος μὲ τὸν ρεαλισμὸν ὁ ὁποῖος κατὰ κανόνα ὑπάρχει εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ φιλολογικὰ ἔργα τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου.

Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῆ ὅτι ἡ πέννα τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου εἶχεν ἐκτιμηθεῖ καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος. Ἐξωδίκως ἐνθυμούμεθα αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἓνα ἄρθρον τοῦ Σερ Μπαζιλ Τόμσον γραφὲν τὸ 1934.

Ὁ ἄγγλος ἀρθρογράφος ἐξ ἀφορμῆς τῶν ἀρραβόνων τῆς Πριγκηπίσσης Μαρίνας μετὰ τοῦ Δουκὸς τοῦ Κέντ, γράφει σὺν τοῖς ἄλλοις:

«Ὅλοι γνωρίζουν τὴν καταγωγὴν τῆς Πριγκηπίσσης Μαρίνας. Γνωρίζουν ὅτι εἶναι θυγάτηρ τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου τῆς Ἑλλάδος, ὅστις ἀπολαύει μιᾶς ὅπως ἐξαιρετικῆς θέσεως ἐν τε τῇ Ἀγγλίᾳ καὶ τῇ Γαλλίᾳ χάρις εἰς τὰ περισπούδαστα πολιτικὰ καὶ ἱστορικὰ του βιβλία, καὶ εἰς τὴν φήμην του ὡς καλλιτέχνη.

Ἐπὶ τῶν πεδίων αὐτῶν, ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος, ἐκέθρισε μίαν φήμην, καὶ μίαν δόξαν, ἣτις ἀνταντακλᾶ καὶ ἐπὶ τῆς χώρας του».

A. N. ΚΟΥΣΙΔΗΣ

Ἡ Α. Β. Υ. ἡ πριγκηπίσσα Ἑλένη διὰ τῶν ἐφημερίδων τῆς 15ης Φεβρουαρίου ἀπηύθυνεν πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν τὸ ἀκόλουθον εὐχαριστήριον:

«Ἐγὼ καὶ αἱ θυγατέρες μου, Ὀλγα, Ἐλισάβετ καὶ Μαρίνα, βαθύτατα συγκινημέναι, εὐχαριστοῦμεν θερμότατα τὸν ἀγαπητὸν Ἑλληνικὸν λαὸν διὰ τὴν ἐγκάρδιον συμμετοχὴν του εἰς τὴν μεγάλην μας δοκιμασίαν.

ΕΛΕΝΗ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΠΡΙΓΚΗΠΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

(Μετά προσοχής έσυλλέξαμεν τὰ κάτωθι έξηκριβωμένα έπεισόδια και Ιστορικά γεγονότα. Τακτοποιούμεν άσύνδετα και άνευ χρονολογικής σειράς ένα ένα έκαστον έξ αυτών, και τὰ χωρίζομεν με άστερισκούς.

Έλπίζομεν ότι αυτή ή κάτωθι έργασία, θα χρησιμεύση κάποτε σε όσους θα θελήσουν να ασχοληθούν με την βιογραφία του άλησμονήτου Πρίγκηπος).

* *

Στόν Πρίγκηπα Νικόλαον

Και λέ' ή Μάννα 'στό παιδί, γλυκά να τὸ κοιμίση:
— "Ὄμορφο Βασιλόπουλο, 'στά τωρινά τὰ χρόνια,
για να ξεχνάη της ζωής της πίκραις, πάθη, μίση,
'πήρε τήν Τέχνην ὁδηγὸ και με καρδιάς συμπόνια,
τά ψυχικά τὰ πλούτη του 'μοίραζε με τὰ πλήθη.

Κι' όμως δέν έπαυσε ποτέ Πρίγκηψ να παραμείνη,
δταν σε δύσκολες στιγμαίς απέριττος έστάθη,
ὅπως 'στούς τίτλους ήξερε τὸν άνθρωπο να κλείνη,
σαν 'σμίγαν χάραις της γεννιάς με της ψυχής τὰ βάθη...
Παιδί μου, τέτοιος έζησε, δέν εἶνε παραμύθι.

ΚΡΙΤΩΝ Γ. ΣΟΥΡΗΣ

Κατὰ τὸ 1913 ποῦ ήτο Στρατιωτικός διοικητής Θεσσαλονίκης, έθαυμάσθη ή ψυχραιμία του, εις πολλές περιστάσεις, αλλά κυρίως κατὰ τήν τραγικήν ήμέραν της 5ης Μαρτίου, ὅτε έδολοφονήθη εκεί ὁ Βασιλεύς Γεώργιος.

Έξ ὄλων τῶν μελῶν της Βασιλικής Οικογενείας, μόνον ὁ πρίγκηψ Νικόλαος ήτο τότε έν Θεσσαλονίκη

Ὁ Γάλλος στρατηγός Μπορτώ (μέλλος τότε της έν Έλλάδι γαλλικής άποστολής, γράφει εις σχετικόν βιβλίον του:

«Η είδησις έκυκλοφόρησεν πολὺ γρήγορα. Ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος και ὁ κ. Τοέρνοβιτς έφθασεν άμέσως εις τὸ νοσοκομείον. Ὁ Βασιλεύς ήτο σε ένα κρεβάτι. Η ὄψις του ήτο άσπρη σαν φύλλο χαρτιοῦ. Διετήρει στα χείλη τὸ σύνθημα μείδιμά του. Κλαίων ὁ πρίγκηψ Νικόλαος έσφάλισεν τούς ὀφθαλμούς του πατρός του».

Η ταχύτης με τήν ὁποίαν ὁ πρίγκηψ Νικόλαος διέταξεν να γίνη γνωστόν ὅτι ήτο Έλληνας ὁ δολοφόνος, απέκλεισεν άλλας ὑποψίας και έκρήξεις άγανακτήσεως τῶν Έλλήνων έναντίον τοῦ έν Θεσσαλονίκη έδρεύοντος βουλγαρικοῦ στρατοῦ, και συνεπῶς περιπλοκάς αι ὁποῖαι τίς οἶδε τί έκτάσεις θα εἶχον.

Ίσοῦ τὸ πρῶτον τηλεγράφημα ποῦ έλαβεν ὁ άθηναϊκός τύπος:

Θεσσαλονίκη 5.19— Ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεύς, έξελθὼν εις περίπατον τὸ άπόγευμα μετά τοῦ ὑπασπιστοῦ του κ. Φραγκοῦδη, ὑπέστη δολοφονικήν επίθεσιν.

Δολοφόνος συνελήφθη, ὀνομάζεται Ἀλέξανδρος Σχινᾶς

Ὁ νεκρός τοῦ Ἀνακτος μετεφέρθη εις Παπάφειον Νοσοκομείον, ὅπου κατέφθασαν ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος και αι άρχαί.

Ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος, καλέσας τούς άξιωματικούς, ειπεν αυτοίς διακοπτόμενος ὑπὸ λιγμῶν:

— Ὁ Βασιλεύς απέθανεν, Ζήτω ὁ Βασιλεύς.

Με βαθύν πόνον της ψυχής μου και της καρδιάς μου σας άναγγέλω τὸν θάνατον τοῦ πεφιλημένου Βασιλέως μας και σας παρακαλῶ να ὀρκισθῆτε πίστην εις τὸν νέον Βασιλέα Κωνσταντῖνον.

Τὸ πρὸς τὸν πρωθυπουργόν τηλεγράφημα τοῦ Πρίγκηπος εἶχεν ὡς έξης:

Θεσσαλονίκη, 6, 20'
Α. Μεγαλειότης υπέστη δολοφονικήν επίθεσιν πρὸ ἡμισείας ὥρας. Πρὸ ὀλίγων λεπτῶν ἐξέπνευσε.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Ἄλλο τηλεγράφημα τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Μεσσαλά ἐστέλετο πρὸς τὸ Βελιγράδιον, ἀπευθυνόμενον πρὸς τὸν ταγματάρχην Πάλλην, ὅστις συνώδευεν τὴν σύζυγον τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου μεταβαίνουσαν εἰς Παρισίους ἔνθα ἦτο ἀσθενής ἡ κόρη τῆς Πριγκήπισσα Μαρίνα.

Τὸ τηλεγράφημα ἦτο ἀνοικτὸ καὶ ἀνεγνώσθη εἰς τὰ Σκόπια, τηλεφωνηθὲν εἰς τὸ Βελιγράδι.

Τὸ τηλεφώνημα ἔφθασεν καθ' ἣν ὥραν ἡ Ρωσικὴ πρεσβεῖα εἶχεν γεῦμα πρὸς τιμὴν τῆς Πριγκήπισσης Ἑλένης.

Κάποιος εἰσέρχεται διαρκοῦντος τοῦ γεύματος καὶ δίδει γραπτὸν ἰδὲ ἐκ Σκοπίων τηλεφώνημα πρὸς τὸν Σέρβον πρωθυπουργὸν Πάσιτς.

Μετά τὸ γεῦμα ὁ Πάσιτς καλεῖ τὸν ταγματάρχην Πάλλην ἰδιαιτέρως. — Φαίνεται ὅτι ὁ Βασιλεὺς σας ἐδόλοφονήθη. Αὐτὰ λέγει (κατὰ τὸ τηλεφώνημα) ἕνα τηλεγράφημα ποῦ ἔρχεται πρὸς σας. Ἄλλὰ ἄς περιμένωμεν καὶ τὸ τηλεγράφημα.

Τὸ τηλεγράφημα ἔφθασεν μετ' ὀλίγον.

Ὁ Ρώσος πρεσβευτὴς μετέδωκε τὴν εἶδησιν πρὸς τὴν Πριγκήπισσαν, ἥτις ἔσπευσε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Θεσσαλονίκη.

* *

Πρὸ τῆς δολοφονίας τοῦ Βασιλέως Γεωργίου ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος ἤρχισεν ν' ἀντιλαμβάνεται τὴν ἀνάγκην ὅπως οἱ Ἕλληνες συμπράξουν, στενῶς μετὰ τῶν Σέρβων, ἀφοῦ αἱ ἀξιώσεις τῶν Βουλγάρων ἦσαν ὑπερφίαλοι, καὶ ἔβαινον πρὸς τὴν διάσπασιν τῆς Βαλκανικῆς συμμαχίας, ἡ ὁποία εἶχεν νικήσει τὴν Ὀθωμανικὴν Αὐτοκρατορίαν, ἀλλὰ δὲν εἶχεν εἰσέτι κανονίσει τὴν διανομὴν τῶν καρπῶν τῆς νίκης.

Ἐνῶ δὲ ἤρχιζεν τὸ ἔτος 1913 ὁ Ἕλλην πρωθυπουργὸς ἔκانهρχατο ἀπὸ τὸ Λονδῖνον μέσῳ τῶν Βαλκανικῶν πρωτευουσῶν. Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἦτο εἰς τὴν Θεσσαλονίκη, καὶ ἐκεῖ διέμεινε ἐπὶ τινὰς ἡμέρας ὁ Πρωθυπουργός.

Πρῶτος ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος, ὠμίλησεν πρὸς τὸν Πρωθυπουργὸν περὶ τῆς ἀνάγκης μᾶς ἑλληνοσερβικῆς συμμαχίας, προσθέσας ὅτι αὕτη θεωρεῖται ἀπαραίτητος κατὰ τὴν γνώμην τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων στρατιωτικῶν.

Ὁ Πρωθυπουργὸς ἀπήντησεν ὅτι δὲν συμφωνεῖ, διότι εἰς τὸ Λονδῖνον οἱ διεθνεῖς κύκλοι τὸν ἀνεγνώρισαν ὡς τὸν εἰλικρινέστερον τῶν ἐν Βαλκανικῇ Συμμαχίᾳ κυβερνητῶν.

Ὁ Πρίγκηψ ἐπέμεινε.

Μεσημέρι καὶ βράδυ ὁ Βασιλεὺς προσεκάλεε εἰς τὸ πρόγευμα καὶ τὸ γεῦμα τὸν Πρωθυπουργόν. Θέλων νὰ τὸν πείσῃ.

Κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς ἀναχωρήσεώς του ὁ Πρωθυπουργὸς μετέβη πάλιν εἰς τὸν Βασιλέα. Συναντήσας δὲ μετὰ τὸν Πρίγκηπα τὸν ἠρώτησεν ἂν ἐξακολουθεῖ ἐπιμένων εἰς τὴν γνώμην του. Ὁ Πρίγκηψ ἀπήντησεν καταφατικῶς.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δι' Ἀθήνας ἀναχωρήσεώς του ὁ Πρωθυπουργὸς μετέβη εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Στρατιωτικῆς Διοικήσεως πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Πρίγκηπος καὶ τοῦ εἶπεν :

— Ἀρχίσατε διαπραγματεύσεις ἀλλὰ μὴν ἀναμίξετε τὴν Κυβέρνησιν.....

Ἐπακολουθοῦν τὰ γεγονότα ποῦ ἀφηγεῖται ὁ ἀντιστρατήγος κ. Γεώργιος Νικολαΐδης.

«Τὴν 11ην Ἰανουαρίου 1913, ἐπεγράφοντο εἰς Μοναστήριον τὰ πρακτικὰ ὀριστικοῦ διακανονισμοῦ γραμμῆς διαχωρήσεως ἐδαφῶν κατοχῆς Ἑλλήνων καὶ Σέρβων διὰ τὴν Δυτικὴν Μακεδονίαν, κατὰ ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης ἐκ τῶν Σέρβων ἀντισυνταγματάρχων Πέσιτς καὶ Τουφέντσιτς διὰ τὴν Σερβίαν καὶ τοῦ ἀειμνήστου Γεωργίου Χατζανέστη, ταγματάρχου τότε καὶ τοῦ ὑποφαινομένου ὡς λοχαγοῦ τότε.

Τὴν ἑσπέραν τῆς ἰδίας ἡμέρας οἱ Σέρβοι ἔκαμαν πλείστας ὄσας νύξεις περαιτέρω στανωτέρας συνεργασίας μεθ' ἡμῶν καὶ ἐναντίον τῶν παραλόγων ἀξιώσεων τῶν Βουλγάρων.

Ἐπιστρέψας εἰς Θεσσαλονίκη τὴν 15ην Ἰανουαρίου, ὑπέβαλον τὰ ὑπογραφέντα πρωτόκολλα εἰς τὸν πρίγκηπα Νικόλαον εἰς ὃν καὶ ἀνέφερον τὰ διαμειφθέντα κατὰ τὸ ἄνω γεῦμα μετὰ τῶν Σέρβων. Ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος λεπτότατος διπλωμάτης μετὰ τῶν ἄλλων χαρισμάτων του, εἶχεν ἤδη σκεφθεῖ τὸ ζήτημα τῆς μετὰ τῶν Σέρβων συνεννοήσεως.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἐπανελθόντος τοῦ Πράτς ἐκ Σκοπίων, ἔνθα εἶχε μεταβῆ πρὸς συνάντησιν τοῦ πρίγκηπος Διαδόχου τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρου, ὡς ἀναφέρει ὁ στρατηγὸς Βλαχόπουλος εἰς τὸ δεύτερον δημοσίευσμά του, εἰς τὴν ἐφημερίδα «Πρωΐαν», διετάχθη παρὰ τοῦ πρίγκηπος Νικολάου τὴν 7ην Φεβρουαρίου νὰ ἐτοιμασθῶ ὅπως ἀναχωρήσῃ εἰς Σκόπια καὶ παρουσιασθῶ εἰς τὸν πρίγκηπα Διάδοχον τῆς Σερβίας.

Ἐφοδιασθεὶς μὲ ἐπιστολὴν τοῦ πρίγκηπος Νικολάου, πρὸς τὸν πρίγκηπα Διάδοχον τῆς Σερβίας, ἀνεχώρησα ὄντως τὴν 12ην Φεβρουαρίου διὰ Σκόπια, φθάσας ἐκεῖ τὴν 13ην ἰδίου ὑπὸ ψῆχος 14 βαθμῶν ὑπὸ τὸ μηδὲν τὴν πρωΐαν καὶ ὥραν 9ην π. μ.

Εἰς τὸν πρίγκηπα Διάδοχον Ἀλέξανδρον, ζῶντα τὴν λιτὴν ζωὴν τοῦ στρατιώτου ἐν μέσῳ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ἐπιτελείου του, παρουσιάσθη τὴν 13ην Φεβρουαρίου καὶ ἐπέδωκα τὴν ἰδιόχειρον ἐπιστολὴν τοῦ πρίγκηπος Νικολάου. Ἀφοῦ τὴν ἀνέγνωσε, μ' ἐκάλεσεν ἐκ νέου τὴν 4ην μ. μ. τῆς ἐπομένης καὶ ἐκεῖ πρὸ τοῦ χάρτου τῆς κεντρικῆς Μακεδονίας, ἀφοῦ μοῦ ἐζήτησε διαφόρους πληροφορίας, μοῦ εἶπεν, ὡς ἀκριβῶς ἐνθυμοῦμαι «.....tout va marcher bien et comme sur de roulettes».

Μετά τινὰς ἡμέρας ὁ πρίγκηψ Ἀλέξανδρος ἤρχετο εἰς Θεσσαλονίκη καὶ ἔθετε τὰς βάσεις τῆς ἑλληνοσερβικῆς συμμαχίας*.

Ἡ ἱστορικὴ ἀφήγησις τοῦ κ. Γεωργίου Νικολαΐδη δέον νὰ συμπληρωθῇ διὰ τῶν ἑξῆς :

Μετά τὸ ταξεῖδι τοῦ Πρίγκηπος Ἀλεξάνδρου, αἱ διαπραγματεύσεις συνεχίζονται εἰς τὰς Ἀθήνας.

Δύο Σέρβοι συνταγματάρχαι ἐλθόντες εἰς τὰς Ἀθήνας ἤρχισαν συνεννοήσεις μετὰ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου Ἰωάννου Μεταξᾶ καὶ Ξενοφῶντος Στρατηγοῦ, διὰ τὸ στρατιωτικὸν μέρος τῆς συμμαχίας.

Ὁ δὲ Ὑπουργὸς τῶν ἑξωτερικῶν Κορομηλάς ἤρχετο συνεννοήσεις μετὰ τοῦ ἐν Ἀθήναις Σέρβου πρεσβευτοῦ Μπόσκοβιτς διὰ τὸ πολιτικὸν μέρος τῆς συμμαχίας. Ἐνῶ ὅμως αἱ μετὰ τὸν στρατιωτικῶν διαπραγματεύσεις ἐπροχώρουν, παρετηρεῖτο καθυστέρησις εἰς τὸ πολιτικὸν μέρος.

Ἀποφάσει δὲ τῆς ἑλληνικῆς καὶ σερβικῆς κυβερνήσεως ἔφυγαν διὰ τὸ Βελιγράδι ὁ Μπόσκοβιτς μετὰ τοῦ Ξενοφῶντος Στρατηγοῦ, πρὸς συνέχισιν τῶν διαπραγματεύσεων. Ἐκεῖ ὁ Ἕλλην πρεσβευτὴς Ἀλεξανδρόπουλος, θέλων νὰ δωθῇ ἕνα πέρας συνῆστησεν πρὸς τοὺς Σέρβους τὴν μεταφορὰν τῶν συνεννοήσεων εἰς τὴν Θεσσαλονίκη.

Τηλεγραφεῖ πρὸς τὸν Πρωθυπουργόν ὅτι μετὰ τῶν Σέρβων πληρεξουσίων φθάνει εἰς τὴν Θεσσαλονίκη, καὶ καλεῖ τὸν Πρωθυπουργόν νὰ ἐλθῇ καὶ ἐκεῖνος ἐκεῖ διὰ τὸ ἐπείγον τοῦ πράγματος.

Τοῦτο ἔγινε. Ἐν τῷ μεταξύ ἦτο καὶ ὁ Βασιλεὺς εἰς τὴν Θεσσαλονίκη.

Ὁ Βασιλεὺς Κωνσταντῖνος ἔμεινε εἰς τὴν ἑκαυλιν Μοντιάνο.

Οι αξιωματικοί του Ἐπιτελείου του Ἰωάννης Μεταξῆς καὶ Ξενοφῶν Στρατηγὸς παρεσκευάζον τὸ στρατιωτικὸν μέρος τῆς μετὰ τῶν Σέρβων συμφωνίας. Εἰς τὴν ἑσπέρην Μοντιάνο ἔνθα κατῴκει ὁ Βασιλεὺς, ἔγινε ἕνα βράδυ ἕνα γεῦμα ἐν στενῷ κύκλῳ.

Εἰς τὸ γεῦμα τοῦ Βασιλέως ἦσαν οἱ ἑξῆς :

Οἱ Υἱοὶ του, ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος, ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ ἱππικοῦ κ. Μετ. Μεταξῆς, ὁ κ. Ἀντώνιος Πάλλης, ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Βασιλέως Κωνσταντῖνος Λεβίδης.

Μετὰ τὸ γεῦμα ὁ Βασιλεὺς λέγει :

— Εἶμαι κουρασμένος καὶ θὰ πάω νὰ κοιμηθῶ .. ἀλλὰ σεῖς μείνετε.

Καὶ πράγματι ἔμειναν ἐπὶ μίαν ὥραν.

Κατόπιν ὁ Πρίγκηψ μετὰ τῶν κυρίων Μεταξῆ καὶ Πάλλη ἀνεχώρησαν.

Ἐνῶ εὐρίσκοντο εἰς τὴν ἔξοδον, βλέπουν ἕνα αὐτοκίνητον νὰ σταματᾷ.

Ἀπὸ τὸ αὐτοκίνητον ἐξέρχεται ὁ Πρωθυπουργός, ὁ ὁποῖος λέγει πρὸς τὸν Πρίγκηπα Νικόλαον ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ δῆ τὸν Βασιλέα.

— Κοιμᾶται πρὸ μιᾶς ὥρας, ἀλλὰ ἂν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν ξυπνήσωμεν.

— Ὅχι Ὑψηλότατε μὴν τὸν ξυπνήσετε, ἦλθα νὰ τοῦ πῶ κάτι εὐχάριστο, ὅτι ὑπεγράφη ἡ συμμαχία μετὰ τῆς Σερβίας.

— Τότε σὰς συγχαίρω

— Μᾶλλον ἐγὼ πρέπει νὰ σὰς συγχαρῶ Ὑψηλότατε....

Καὶ λέγων ταῦτα ὁ Πρωθυπουργὸς ἐθώπευσεν τὸν ὄμιον τοῦ Πρίγκηπου.

Ὀλίγον κατόπιν ἐκρίθη ἀπαραίτητον νὰ μεταβῆ ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος εἰς τὴν Ρωσίαν διότι ὁ Τσαρὸς ἠθέλην νὰ εὐρεθῆ ἕνας τρόπος συνεννοήσεως μετὰ τῶν Βαλκανικῶν Κρατῶν.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἤρχισεν ὁ δεύτερος πόλεμος, καὶ ὁ Πρίγκηψ ἐπιστρέψας ἐκ Ρωσίας περὶ τὴν λήξιν τοῦ δευτέρου πολέμου, ἔσπευσεν νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Μακεδονίαν ἔνθα ἠκολούθησεν τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ Ἀδελφοῦ Του.

*
* *

Κατὰ τὸν Αὐγούστον τοῦ 1905, ἡ κυβέρνησις ὑπέδειξεν πρὸς τὸν Βασιλέα ὅτι διὰ λόγους διπλωματικοὺς ἦτο σκόπιμον ὅπως ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος, προκειμένου νὰ μεταβῆ εἰς τὴν Ρωσίαν, σταματήσῃ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ ὑποβάλῃ τὰ σέβη του εἰς τὸν Σουλτάνον Χαμίτ, ὁ Πρίγκηψ τὸ ἐδέχθη.

Ἦτο ἡ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Τουρκία συνεπάθη μᾶλλον τοῦς Ἕλληνας λόγῳ σφοδρᾶς τῆς ἀντιθέσεως πρὸς τὴν Βουλγαρίαν.

Ὁ Χαμίτ ἐδέχθη τὸν Πρίγκηπα μὲ μεγάλας τιμᾶς. Ἐπέτρεψε, ὅπως τὸ ἑλληνικὸν στοιχεῖον τῆς Πόλεως ἀφεθῆ ἐλεύθερον εἰς διαδηλώσεις ἕκαστῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Χαμίτ παρεκάλεσε τὸν Πρίγκηπα Νικόλαον νὰ μείνῃ τοῦλάχιστον 48 ὥρας εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ὁ Πρίγκηψ ἐφιλοξενήθη, εἰς τὸ παρά τὸ ἀνάκτορον τοῦ Γιλδίζ, ξύλινον καὶ μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορον Μερασὴμ ὅπου τὸ 1889 εἶχεν φιλοξενηθεῖ ὁ Καίζερ Γουλιέλμος ὁ δεύτερος.

Κατὰ τὸ ἐπίσημον σουλτανικὸν γεῦμα εἰς τὸ Μερασὴμ, παρευρέθησαν ὅλοι οἱ πρεσβευταὶ πλὴν τοῦ πρέσβεως τῆς Βουλγαρίας, δηλώσαντος ἀσθένειαν.

Ὁ Χαμίτ εἶπε στὸν Πρίγκηπα Νικόλαον :

— Δὲν εἶμαι πολὺ στενοχωρημένος διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ Πρέσβεως τῆς Βουλγαρίας.....

*
* *

Εἰς ἡλικίαν 19 ἔτων συνεπλήρωσε σπουδὰς εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων καὶ ἔγινε ἀνθυπολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

Ἐκτὸς τῶν στρατιωτικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν του γνώσεων, μιλοῦσε εἰς τὴν ἐντέλειαν τὰ γαλλικά, τὰ γερμανικά καὶ τὰ ἀγγλικά.

Κατὰ τὴν ἀποκρηθὲς ἠθέλησε νὰ διασκεδάσῃ :

Δὲν εἶχε πάει ἀκόμη σὲ νυκτερινούς ἀποκρηθᾶτικους χορούς.

Κρυφὰ ἀπὸ τὸν Βασιλέα, συνεφώνησεν μὲ ἕναν ἀδελικὸν νὰ φορῶσιν ντόμινα καὶ νὰ βγοῦνε ἕνα βράδυ.

Πήγανε στὸ σαῆτι τοῦ Δημητρίου Κουντουριώτη, ὁ ὁποῖος ὡς Τμηματάρχης τοῦ Ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν εἶχεν εἰς αὐτὴν τὴν δεξίωσιν μαζί μὲ πᾶν κόσμον, πολλοὺς διπλωμάτας.

Ὁ Πρίγκηψ ἦτο εὐθυμότατος.

Ἐπείραξε τοὺς Γάλλους εἰς τὴν γαλλικὴν, τοὺς Γερμανοὺς εἰς τὴν γερμανικὴν, τοὺς Ἀγγλοὺς εἰς τὴν ἀγγλικὴν....

Ἐπείραξε μὲ χιοῦμορ λεπτότατον.

Ἀπέσπασεν ὄλων τὴν προσοχὴν.

Κανεὶς ὅμως δὲν μπορούσε νὰ ἀντιληφθῆ ποῖος ἐκρύπτετο κάτω ἀπὸ τὸ ντόμινο.

Δύο Ἕλληνίδες Κυρίες εἶπαν γιὰ μιὰ στιγμὴν :

— Αὐτὸς θὰ ἦναι κανεὶς ξένος διπλωμάτης.

Καὶ ὁ Πρίγκηψ τοὺς ἀπαντᾷ :

— Ὅχι εἶμαι Ρωμηός... Ρωμηός....

Τότε ὅλο τὸ σαλόνι κατελήφθη ἀπὸ τὴν μανίαν νὰ μάθῃ ποῖος εἶναι αὐτός.

Ἐστάθη ἀδύνατον.

Ὁ Πρίγκηψ ἔφυγε σὲ λίγο.

Οἱ ἀπομείναντες χορευταὶ ἤρχισαν νὰ ὑποπτεύονται μήπως ἦτο ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος. Δὲν ὑπῆρχον πολλοὶ Ρωμηοὶ γνωρίζοντες τὴν ἐντέλειαν τῶς γλώσσας....

Τὴν ἐπομένην ἤρχισεν νὰ κυκλοφορῆ στὴν κοινωνίαν ἡ φήμη τοῦ χιοῦμορ καὶ εἶχε ἀναπτύξῃ ὁ Πρίγκηψ.... Ἐφθάσε δὲ ἡ φήμη αὐτὴ καὶ στὰ αὐτιά τοῦ Βασιλέως.

Ὁ Βασιλεὺς τὸν ρωτᾷ κατὰ τὸ πρόγευμα :

— Ἀλήθεια πῶς πῆγες μὲ ντόμινο;

— Μάλιστα.

— Καὶ γιὰτί δὲν μοῦ τὸ εἶπες; Θὰ σοῦ τὸ ἐπέτρεπα....

Ὁ Πρίγκηψ ἔμεινε ἄφωνος.

— Καὶ μὲ ποῖον πῆγες;

— Μὲ τὸν τάδε;

— Καὶ ὁ φίλος σου ὁ Δεῖνα γιὰτί δὲν ἦλθε μαζί;

— Γιὰτί ἔχει τὸ κένθος τοῦ πατέρα του....

— Ἐκρεπε νὰ μοῦ τῶλεγες... θὰ τὸν διέτασα νὰ σὲ συνωδεύσῃ ὑπερησσιακῶς !!

*
* *

Ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ὁ πρῶτος εἶχε συνήθειαν νὰ περνᾷ πάντοτε εἰς ἐπαρχίας τὴν ἡμέραν τῆς ὀνομαστικῆς αὐτοῦ ἑορτῆς.

Τὸ 1894 ἐπροτίμησεν τὴν Λαμίαν.

Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχεν κατάλληλος τόπος διὰ νὰ κατοικήσῃ ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια, ἡ βασιλικὴ θάλαμηγος « Ἀμφιτρίτη » ἄραξε εἰς τὴν Στυλίδαν.

Οί Βασιλείς κατέκλινοντο εις την «'Αμφιτρίτην» και με άμάξας μετέβησαν εις την Λαμίαν την 23ην 'Απριλίου, δια την τελετήν.

Τό βράδυ της 23ης ή Βασιλική Οίκογένεια έπανήλθεν εις την «'Αμφιτρίτην».

Ο Πρίγκηψ Νικόλαος πριν άναπαυθθί έκάθησεν και έγραψεν ένα έκτεταμένο γράμμα προς τον τότε ύπολοχαγόν κ. 'Αντώνιον Πάλλον. Το περιέγραφεν την τελετήν. 'Αφοϋ τό έγγραψεν, τό υπέγραψεν αλλά κουρασμένος από την κόπωσην άφισε τον φάκελλον άνοικτόν.

Τήν έπομένην ο πρίγκηψ λίγο πριν ξυπνήσει είδε στον ύπνον του ότι ο κ. Πάλλης έπεσεν από τό άλογον.

Συνεπλήρωσεν λοιπόν την 24ην 'Απριλίου την έπιστολήν με τό ύστερόγραφον «λίγο πριν ξυπνήσω είδα ότι έπεσες από τό άλογον».

Και όμως τό όνειρον εκείνο ήτο άληθινόν. Πράγματι κατά τό πρωί της 24ης 'Απριλίου και λίγο πριν ξυπνήσει ο Πρίγκηψ εις την Στυλίδα ο κ. Πάλλης μεταβαίνων ένωρίς εις τους έν 'Αθήναις στρατώνας τοϋ πυροβολικού έπαθεν άτυχημα πεσών μετά τοϋ όλισθήσαντος ίππου του, και τραυματισθείς έλαφρώς.

*
* *

Ο Πρίγκηψ Νικόλαος με πολύ ένδιαφέρον παρηκολούθη τον Σύλλογον των 'Ερασιτεχνών, ο όποιος ήργάζετο υπό την προεδρίαν τοϋ άδελφοϋ του πρίγκηπος Χριστοφόρου. 'Επρόκειτο περί ένός συλλόγου προσώπων της κοινωνίας, που είχεν έδραν τό Βασιλικόν θέατρον, και έπαιζαν ένίοτε εκεί θεατρικά έργα. Αί μπρόβες ένγίνοντο στο Βασιλικόν θέατρον. Ο Πρίγκηψ Νικόλαος πήγαινε κατά τάς δοκιμάς, και τους έκανε πολύ προσεκτικάς συστάσεις. 'Εφαινετο ο άνθρωπος που είχε κατά βάθος κατανοήσει τά μυστήρια της σκηνης.

Μιά μέρα είπε στην Κυρίαν Βασιλειδή, ή όποία μετείχε τοϋ Συλλόγου.

—Προσέχετε να παίζεται όσον μπορείτε πιο φυσικά και πιο άληθινά... 'Αν παραδειγματος χάριν την ώρα που παίζετε κρατείτε ένα βιβλίο και ο ρόλος σας είναι να πητε «διαβάζω 'Αλφρέδο Μυσσέ...» φροντίσετε τό βιβλίο που θα κρατείτε να είναι πράγματι βιβλίο τοϋ Μυσσέ, έτσι θα πητε πιο άληθινά και πιο φυσικά αυτή τή φράσι, παρά αν κρατάτε κανένα οιοδήποτε άλλο βιβλίο, όπως συμβαίνει συνήθως στα θέατρα...

*
* *

Τό βράδυ που εις τό Βασιλικόν θέατρον πρωτοπαίχτηκε τό θεατρικόν έργον τοϋ Πρίγκηπος «Θάρρος της άγνοίας», όλοι οι θεαταί ήξεραν ότι υπό τό ψευδώνυμον «Μάρκος Μαρής» εκρύπτετο ο Πρίγκηψ Νικόλαος.

Κατά τό τέλος τοϋ έργου οι θεαταί ζήτησαν τον συγγραφέα.... 'Η σκηνη άνοιξε και βγήκε ο κ. Μιλτιάδης Λοιδωρίκης ο όποιος είπεν :

«Δυστυχώς ο συγγραφέας δέν είμαι έγώ. 'Η 'Εταιρεία των 'Ελλήνων συγγραφέων εκπροσωποϋσα τον άπόντα συγγραφέα εκφράζει εύχαριστίας».

*
* *

ΠΡΙΓΚΗΨ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

Θάταν διπλός ο θάνατος αν στη στερνή Του ώρα
την νοσταλγία σύντροφο είχε σε ξένη χώρα,
ένω έδω άνάσανε τά μάτια του πριν κλείσει
Τοϋ φαίνονταν παρηγοριά έδω να ξεψυχίση....

Τήν κάθε δύσκολη πνοή στη τραγική του κλίνη
ο 'Ηλιος καθώς έμπαινε την είχε απαλύνει,
'Ηλιος που είχε απ' αυτόν, Αύτος τό φως μαζέψει
'Ηλιος που τον έλέπτυνε στο άίσθημα στη σκέψη

Και τώρα ήχοι πένθιμοι απ' όλη την 'Ελλάδα
στοϋ Τατοΐοϋ την ήρεμο σιμώνουν πρασινάδα,
Κι' εκεί σαν φθάση φέρετρο που άγνό καλύπτει κρίνο,
θάψετε τον Νικόλαο, κοντά στον Κωνσταντίνο.

Χαρά του που τον θάβουνε σ' αγαπητά έδάφη!
Σκιρτοϋν μαζύ με Τόν Νεκρό όλοι οι γύρω Τάφοι,
Σκιρτοϋν πνοές της έξοχής, σκιρτοϋν κι' άνθοί μαζύ τους
Κι' ή "Ολγα κι' ο Γεώργιος σκιρτοϋν για τό παιδί τους.

Ξεχνειοϋνται μέρες χωρισμών, κι' άνέμοι με μανία,
Κι' ένω φωνάζει ο λαός: 'Η Μνήμη Του αιώνια,
και στην ψυχήν την λαϊκή παρηγορία μένει
ότι δέν σβύνουν όπως πριν στα ξένα πικραμένοι....

10-2 38

ΣΚΟΠΕΥΤΗΣ

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΕΝ ΤΩ ΦΑΣΙΣΤΙΚΩ ΚΑΘΕΣΤΩΤΙ

Διατριβή του κ. Γ. Π. ΠΑΠΑΔΑΚΟΥ

Μεταξύ των βασικών και θεμελιωδών Νόμων, δι' ὧν ἐπῆλθεν ἡ μεταβολὴ τῆς συνταγματικῆς μορφῆς τοῦ Κράτους ἐν Ἰταλίᾳ, δεόν νὰ συγκαταλεχθῇ ἀναμφιβόλως καὶ ὁ ὑπ' ἀριθ. 2.263 νόμος τῆς 24ης Δεκεμβρίου 1925.

Δι' αὐτοῦ δημιουργεῖται ὄργανον, τὸ ὁποῖον ὀλοκληρώνει καὶ ὑποκαθιστᾷ πλήρως τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα, τὸν Βασιλέα, ὃν διετήρησεν ὁ Φασισμός, ἐν τῇ ἐν ἀσκήσει τῆς δικαιοδοσίας του ὡς ἀμέσου καὶ κατευθυντηρίου ὄργάνου τῆς κρατικῆς διακυβερνήσεως, ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως (il Capo del Governo) εἰς τὸ ὄργανον δὲ τοῦτο προστέθη βραδύτερον καὶ τὸ Μέγα Συμβούλιον τοῦ Φασισμοῦ (Νόμος 2.693 τῆς 9ης Δεκεμβρίου 1928).

Κατὰ τὸν Costamagna (Elementi di diritto pubblico fascista) ἡ μορφή τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ψυχολογικὴν ἀνάγκην νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ ὑπηρεσία τοῦ ἡγέτου τοῦ κράτους καὶ νὰ ἀτομικευθῇ ἡ εὐθύνη τῆς διευθύνσεως τῶν δημοσίων πραγμάτων. Ἡ ἀρχὴ τῆς πολιτικῆς ἐλευθέρως πρωτοβουλίας, τὴν ὁποῖαν ἡ νεωτέρα θεωρία τοῦ κράτους ἀντιθέτει εἰς τὸν στενὸν ὀρθολογισμὸν αὐτοῦ τούτου τοῦ Κράτους, εὐρίσκει τὴν ἐπιτυχῆ τῆς ἐκφρασιν εἰς τοιοῦτον θρασμόν. Ὁ συνδυασμὸς Βασιλέως—Ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως, πραγματοποιεῖ δι' ἐνδὲ ἐνιαίου ἀποτελέσματος τὰ ἀπαράγραπτα δίκαια τὰ δημιουργηθέντα ἐκ τῆς παραδόσεως ἀφ' ἐνδὲ καὶ τῆς ἐπαναστάσεως ἀφ' ἑτέρου. Βασιλεύς, Ἀρχηγὸς τῆς Κυβερνήσεως, Μέγα Φασιστικὸν Συμβούλιον καὶ ἐν περιορισμένῳ μέτρῳ τὸ Κοινοβούλιον, ἀπαρτίζουσιν σήμερον τὰ στοιχεῖα τῆς τριαύτης πολιτικῆς καὶ νομικῆς ἀρχῆς, εἰς τὴν ὁποῖαν ἀρμόζει νὰ δοθῇ ἡ ὀνομασία Κεντρικῆ Ἀρχῆς Κυβερνήσεως.

Καίτοι τὸ ἄρθρον 1ον τοῦ Νόμου

2.263 τοῦ 1925 γραμματικῶς ἐρμηνεύμενον, διότι ὀρίζει. «Ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἀσκεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως διὰ τῆς κυβερνήσεώς του. Ἡ Κυβέρνησις τοῦ Βασιλέως συνίσταται ἐκ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, Γραμματέως τοῦ κράτους, καὶ τῶν Ὑπουργῶν Γραμματέων τοῦ Κράτους. Ὁ Πρωθυπουργὸς εἶνε Ἀρχηγὸς τῆς Κυβερνήσεως.» θὰ ἠδύνατο νὰ ἀγάγη εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὄργανον ἀσκήσεως τῆς συνταγματικῆς ἐξουσίας τοῦ Βασιλέως εἶναι τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ὀλοκληρὸν. ἐν ταῦτοις ἡ πλειονότης τῶν Ἰταλῶν συνταγματολόγων ἐρμηνεύουσιν τὸν ὅρον il capo del Governo ὡς ὄργανον συνταγματικὸν διακρινόμενον καὶ μὴ ταυτιζόμενον πρὸς τὴν ἐννοίαν τοῦ Ὑπουργείου.

Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Κυβερνήσεως ἀναγνωρίζεται οὕτω ὡς ἔχων ἴδιον αὐτόνομον λειτουργημα συνταγματικόν, ὡς ἀμέσον ὄργανον τῆς πολιτείας, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον ὅτι ἀποτελεῖ ἓνα ἅπλοῦν σκελετικὸν ὄργανον διοικητικῆς λειτουργίας.

Ἡ θέσις αὐτοῦ ὡς Πρωθυπουργοῦ εἶναι ἀντελῶς διάφορος τῆς θέσεως ἐνδὲ Πρωθυπουργοῦ Κοινοβουλευτικοῦ Πολιτεύματος, ἐνθα ἐμφανίζεται ὡς Ὑπουργὸς προεδρεύων τῶν λοιπῶν συναδέλφων του ὡς primus inter pares.

Ἐν τῷ Φασιστικῷ καθεστῶτι ὁ Πρωθυπουργὸς εἶναι Ἀρχηγὸς τῶν Ὑπουργῶν. Οὗτοι κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ ἀναφερθέντος ἀνωτέρω Νόμου τοῦ 1925, εἶναι ὑπεύθυνοι ἀπέναντι τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ δι' ὅλας τὰς πράξεις αὐτῶν, διορίζονται δὲ καὶ παύονται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως προτάσει τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως ὅστις εἶναι καὶ ὁ μόνος ὑπεύθυνος ἀπέναντι τοῦ βασιλέως διὰ τὴν ἐν γένει πολιτικὴν διακυβέρνησιν τῆς χώρας. Ἡ γενικὴ διεύθυνσις τῆς Κυβερνήσεως εἶναι κατὰ τὸν νόμον ἔργον τοῦ Πρωθυπου-

γοῦ—Ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸ ὄργανον τὸ ὁποῖον δίδει τὴν ἐνιαίαν κατευθύνσιν καὶ καθορίζει συνάμα καὶ τὴν ἀρμοδιότητα ἐνδὲ ἐκάστου τῶν Ὑπουργῶν εἶναι ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ οὐχὶ τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον. Ἡ θέσις τοιοῦτοτρόπως τοῦ συνταγματικοῦ Ὑπουργείου συγκεντροῦται ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Ἀρχηγοῦ μόνου ἐκπροσώπου καὶ συμβούλου τοῦ στέμματος. Ὁ χαρακτὴρ τῆς συνταγματικότητος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸν Romano συνίσταται ἐν τῇ ἀνασκήσει ἐξουσίας ἀνεξαρτήτου ἀπὸ παντὸς περιορισμοῦ δὲν ἀνήκει εἰς τοὺς Ὑπουργούς, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν θέσιν τῆς Ἰσραρχικῆς ὑπεροχῆς τῆς ἀπονεμηθείσης εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ διορισμὸς τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως πλὴν ὅμως δὲν ἀποτελεῖ πράξιν αὐτοῦ προσωπικῆν, διότι δεόν ἀπαραιτήτως νὰ συνυπεγράφη παρ' αὐτοῦ τοῦ ἴδιου τοῦ Ἀρχηγοῦ ἢ ἐν περιπτώσει ἀνακλήσεως τούτου ὑπὸ τοῦ Διαδόχου του (ἄρθρον 6 τοῦ νόμου τοῦ 1925 ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὸ ἄρθρον 67 τοῦ συντάγματος). Οὕτω καὶ διὰ τὴν περιπτώσιν ταύτην καθιεροῦται τὸ ἀνεύθυνον τοῦ Βασιλέως, ἀρχὴν τὴν ὁποῖαν τὸ νέον συνταγματικὸν καθεστῶς τῆς Ἰταλίας διετήρησεν καὶ ἐνίσχυσεν. Ἐν τῇ πράξει τοῦ διορισμοῦ ἐκτὸς τῶν δύο ἐξ ἴσου δρώντων παραγόντων, τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ διοριζομένου Ἀρχηγοῦ, συντρέχει καὶ τρίτος παράγων τὸ Μέγα Φασιστικὸν Συμβούλιον. Διότι προκειμένου νὰ ἐκδοθῇ ὁ διορισμὸς τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Κυβερνήσεως ὁ Βασιλεὺς πρέπει νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ὑποδείξεις τοῦ Συμβουλίου συμφώνως πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ νόμου 2693 τοῦ 1928 καὶ μάλιστα ὑποστηρίζεται ὅτι εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τῶν προτεινομένων ὑπὸ τοῦ συμβουλίου προσώπων. Ὁ ρόλος τὸν ὁποῖον παίζει ἐν προκειμένῳ τὸ Μέγα Φασιστικὸν Συμβούλιον εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸν ρόλον τῆς Βουλῆς Κοινοβουλευτικοῦ Πολιτεύματος,

τῶν ἐκπροσώπων τῆς ὁποίας τὴν γνώμην ζητεῖ ὁ Ἀνώτατος Ἀρχὸν ἐν περιπτώσει Κυβερνητικῆς κρίσεως πρὸς λύσιν αὐτῆς. Διαφέρει ὅμως ταύτης οὐσιωδῶς, διότι ἐκεῖ μὲν ἡ Κυβέρνησις ὀφείλετε μετὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῆς Βουλῆς καὶ νὰ ζητήσῃ ψήφον ἐμπιστοσύνης, ἐνῶ ἐν τῷ Φασιστικῷ καθεστῶτι τοιοῦτον δικαίωμα δὲν ἀπὸνέμεται εἰς τὸ Μ. Φ. Συμβούλιον, διότι ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Κυβερνήσεως εἶναι ὑπεύθυνος μόνον ἀπέναντι τοῦ Βασιλέως, ἀλλὰ καὶ διότι ἄλλως τε τοιοῦτον δικαίωμα θὰ ἀντέκειτο πρὸς τὴν ἐξηρημένην σχέσιν, ἐν ᾗ τελεῖ ἀπέναντι τοῦ Ἀρχηγοῦ τὸ Συμβούλιον. Πάντως μὴ ἐνδεχομένη συμφωνία Βασιλέως καὶ Συμβουλίου ἐπὶ τοῦ ζητήματος τοῦ διορισμοῦ τοῦ Ἀρχηγοῦ δὲν θὰ ἦτο ἀμοιρος σημασίας.

Ὁ διοριζόμενος ὡς Ἀρχηγὸς πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἀνήκῃ εἰς τὸ Ε. Φ. Κόμμα, ὅπερ ὑπαγορεύεται ἐκ τοῦ ἀγράφου δικαίου. Τοῦτο ὅμως δύναται νὰ συναχθῇ καὶ ἐκ τῆς ὑποχρεωτικῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ Ἐθνικὸν Φασιστικὸν Κόμμα ὡς ἀπαραιτήτου προϋποθέσεως διὰ πάντα ἐπιθυμοῦντα νὰ καθέξῃ δημοσίον λειτουργημα.

Ἐπὶ τῆς εὐθύνης τὴν ὁποῖαν ὑπέχει ὁ Ἀρχηγὸς ἐναντι τοῦ Βασιλέως βασιλεύεται καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ δευτέρου πρὸς ἀνάκλησιν τοῦ Ἀρχηγοῦ. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἀναγνωρίζεται τὸ δικαίωμα παραίτησεως τοῦ Ἀρχηγοῦ, ἀλλ' ἵνα δημιουργηθῶσιν ἐννομα ἀποτελέσματα ἐκ τῆς παραίτησεως ταύτης δεόν νὰ γίνῃ προηγουμένως δεκτὴ.

Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα μέχρι τοῦ διορισμοῦ τοῦ νέου Ἀρχηγοῦ, ὁ ἀποχωρῶν ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκτελῇ ἀπασαν τὴν ἀρμοδιότητα τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ὡς Πρωθυπουργοῦ οὐχὶ ὅμως καὶ τῆς ἀναγομένην εἰς τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ὡς ἀμέσου ὄργάνου τῆς πολιτείας.

Ἡ μεταξὺ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ ὑφισταμένη σχέση, διέπεται ὑπὸ τῶν ἐξῆς δύο κυρίων χαρακτηριστικῶν. 1ον) Τῆς Πολιτικῆς εὐθύνης τοῦ Ἀρχηγοῦ ἐναντι τοῦ Στέμματος, ἢ ὁποῖα

έξικνεῖται μέχρι τῆς συνταγματικῆς ἀρμοδιότητος τοῦ Βασιλέως, ἣτις ἐνασκει-
ται ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ

2ον) Τῆς συνταγματικῆς θέσεως τοῦ
Ἀρχηγοῦ ὡς ἀμέσου ὄργανου τῆς πολι-
τείας, ἐν τῇ ὁποίᾳ διακρίνει τοῦτον
πλήρως ἀνεξαρτησία μὴ ἀπαιτουμένης
οὐδεμιᾶς συμφωνίας μετὰ τοῦ Βασιλέως.

Ἀναγνωρίζεται οὕτω ὅτι ἰδίῳ τίτλῳ
ἔχει συντακτικὴν ἐξουσίαν εἰς ὅ,τι ἀνά-
γεται εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ἀρμοδιό-
τητος τοῦ Μ. Φ. Συμβουλίου καὶ τὴν σύν-
θεσιν αὐτοῦ.

Ἐσαύτως τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ἔχει ἔ-
ναντι τῶν λαϊκῶν θεσμῶν καὶ ὀργανώ-
νώσεων καὶ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ ὡς
Προέδρου τοῦ Ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῶν
Συντεχνιῶν.

Ἐναντι τῶν νομοθετικῶν σωμάτων ἔ-
χει τὸ δικαίωμα τῆς τροποποιήσεως τῆς
ἡμερησίας διατάξεως ἐπίσης δὲ ἐν περι-
πτώσει ἀπορρίψεως προτάσεως τινὸς δύ-
ναται νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὴν πρὸς ψήφι-
σιν μετὰ πάροδον τριμήνου (ἄρθρον 6
τοῦ νόμου 1924).

Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Κυβερνήσεως ἀποτε-
λεῖ τὴν Ἀνωτάτην Ἱεραρχίαν τοῦ Κρά-
τους προηγούμενος ἀπάντων τῶν δικα-
στικῶν καὶ δημοσίων λειτουργῶν.

Ἀπολαύει ἰδικῆς ποινικῆς προστασίας
τῆς ὁποίας στεροῦνται οἱ λοιποὶ Ὑπουργοί,
ἐπανορθώσεως ἐν ἰσχύει τῆς θανα-
τικῆς ποινῆς διὰ πάντα ἐπιβουλευόμενον
ἢ ζωῆς τοῦ Ἀρχηγοῦ (ἄρθρον 1 τοῦ
νόμου 2008 τοῦ 1925 καὶ ἄρθρα 280—
81 καὶ 282 τοῦ ποινικοῦ κώδικος).

Εἶναι μέλος τοῦ Συμβουλίου Ἐπιτρο-
είας καὶ κηδεμονίας τῶν ἀνηλικῶν με-
λῶν τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας, ληξιαρ-
γὸς τοῦ Στέμματος καὶ Γραμματεὺς
τῆς Ἀνωτάτης τῆς Ἀνομι-
ταιάτα (ἄρθρον 5 τοῦ νόμου 1925).
Εἶναι ἡ κατηγοροῦσα ἀρχὴ ἐκ μέρους τῆς
Βουλῆς κατὰ τῶν Ὑπουργῶν ἐν περι-
πτώσει παραβάσεως τῶν καθήκοντων
των, εἰσαγομένως εἰς δίκην ἀνώπιον τῆς
Γερουσίας συγκροτουμένης πρὸς τοῦτο
εἰς Ἀνώτατον Δικαστήριον Δικαιοσύνης
(ἄρθρον 47 τοῦ Συνταγματος).

Ἐν περιπτώσει ἀπουσίας τοῦ Ἀρχη-

γοῦ ἔχει ὁ ἴδιος τὸ δικαίωμα νὰ δρῶν
τὸν προσωρινὸν ἀναπληρωτὴν του, ὅστις
ἐνασκει ἅπασαν τὴν ἐξουσίαν του (ἄρ-
θρον 8 τοῦ νόμου τοῦ 1925), εὐθυνόμε-
νου τοῦ Ἀρχηγοῦ διὰ τὰς πράξεις τοῦ
ἀναπληρωτοῦ του.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνοπτικῶς ἐκτε-
θέντων καταφανῶς προκύπτει ὁ ρόλος
τὸν ὁποῖον παίζει ἐν τῷ Φασιστικῷ κα-
θεστῶτι τὸ νέον ἀμέσον ὄργανον τῆς Ἰ-
ταλικῆς πολιτείας ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Κυβερ-
νήσεως.

Καθὼς γράφει ὁ Mortati (L'ordina-
mento del governo diritto nel nuovo
pubblico italiano) ἡ ἀποτελεσματικὴ ἄ-
σκησις τῶν προνομίων τοῦ Βασιλέως ἐ-
νασκειται ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ. Οὕτω ὁ
διορισμὸς τῶν Γερουσιαστῶν, ἡ διάλυσις
τῆς Βουλῆς ἢ λήξις ἢ ἡ παράτασις τῶν
βουλευτικῶν περιόδων, τὸ δικαίωμα τῆς
ἀπονομῆς χάριτος καὶ ἀμνηστίας ἀπαρ-
τίζουν σειρὰν πράξεων, τῶν ὁποίων ἡ
ἀσκησις ἀνετέθη εἰς τὴν διακριτικὴν ἐ-
ξουσίαν τοῦ Ἀρχηγοῦ.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἡ εὐρεία δικαιο-
δοσία ἣτις τῷ παρεχωρήθη ὡς ἀμέσου
ὄργανου τῆς Πολιτείας καὶ Πρωθυπουργοῦ
ἔδημιούργησεν τὴν συγκέντρωσιν εἰς
χεῖρας ἐνὸς ἀνθρώπου πάσης ἐξουσίας
ἐπὶ παντὸς πεδίου πολιτειακῆς ἐκδηλώ-
σεως ἢ τοῦ στρατιωτικοῦ, πολιτικοῦ, δι-
οικητικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ὥστε δικαίως
ἀπεκλήθη τὸ σύστημα ὡς μονοκρατορία
τοῦ Ἀρχηγοῦ, χαρακτηριστικὸν στοιχεῖον
πάσης συστηματικῆς αὐταρχικῆς ὀργα-
νώσεως.

Ὁ Πρόεδρος Ἱταλικῆς Κυβερνήσεως
δὲν δύναται νὰ ἐξομοιωθῇ πρὸς οὐδὲν
ἐκ τῶν προσώπων τὰ ὁποῖα ἐμφανίζουν
ἢ συνταγματικὴ ἱστορία καὶ ἢ πᾶσι τῶν
ἄλλων χωρῶν γράφει ὁ Bartheleny εἰς
τὸ ἔργον του *La crise de la Démocratie*

Δύναται ὁμοίως νὰ δικαιολογηθῇ ἀπο-
λύτως ἡ δημιουργία τοῦ Ἀρχηγοῦ ἐν τῷ
νέῳ Ἱταλικῷ πολιτεύματι ἐὰν ληφθῇ ὑπ'
ὄψει ἡ μεγάλη προσωπικότης τοῦ Μπεν-
νίτο Μουσολίνι τοῦ δημιουργοῦ καὶ
ἐμπνευστοῦ τοῦ σημερινοῦ Φασιστικοῦ
Καθεστῶτος.

Γ. Π. ΠΑΠΑΔΑΚΟΣ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΠΕΤΡΑΚΗ ΚΑΙ Η ΜΟΝΗ ΠΕΤΡΑΚΗ

Ὡς ἔχομεν προαναγγέλλει, ἀρχεται ἀπὸ τοῦ παρόν-
οντος φύλλου ἡ δημοσίευσίς τῆς ἱστορικῆς μελέτης τοῦ κ.
Περ. Ἰακ. Ἀργυροπούλου. Ἡ μελέτη θὰ συνεχισθῇ εἰς τὸ
ἐπόμενον τεύχος, ὅτε θὰ δημοσιεύσωμεν τὸ δεύτερον μέ-
ρος καὶ θὰ προτάξωμεν εἰς αὐτὸ χάριν τῶν ἀναγνωστῶν
μας, σύντομον περίληψιν τοῦ πρώτου μέρους.

Α

Διττὸν μὲ ὀδηγεῖ καθῆκον εἰς τὴν γραφὴν τοῦ παρόντος ἱστορή-
ματος καθῆκον ἀθηναϊκὸν καὶ συγγενικόν, Ἀθηναϊκόν, διότι ἡ ἱστορία
τῶν οἰκογενειῶν εἶναι ἱστορία τῆς πόλεως ἐν ἣ καὶ ὑπὲρ ἧς ἐμόχθησαν.
Συγγενικόν, διότι ἔκγονος ἐκ θηλυγονίας τῶν Πετράκη, καὶ ἐφ' ὅσον ὁ
τελευταῖος τῆς ἀρχαίας ταύτης ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας ἐξέλιπε, ὁ Περι-
κλῆς Ἀναργύρου Πετράκης ἀδελφὸς τῆς μητρὸς μου, θανὼν τὴν 30ην
᾽Οκτωβρίου 1892, θεωρῶ, ὅτι μοὶ ἐπιβάλλεται νὰ ἱστορήσω τὰ τῆς ἐκλι-
πούσης ταύτης οἰκογενείας.

Εἰς ποίας ἄλλας πηγὰς δύναται τις ν' ἀντλήσῃ προκειμένου περὶ
ἀθηναϊκοῦ θέματος ἢ εἰς τὰς πολυτίμους τοιαύτας τοῦ σεβαστοῦ μας
φίλου, γηραίου ἀλλὰ θαλεροῦ ἀθηναιογράφου, ἀθηναιοδίφου ἀκαδημαί-
κοῦ Δημητρίου Γρ. Καμπούρογλου; Τίς ἄλλος ἐργασθεὶς δι' ὄλου τοῦ
βίου μετὰ τσσαύτης εὐσυνειδησίας, ἐπιμονῆς καὶ ὑπομονῆς, ἐξήντησε
πάντα τὰ ἀθηναϊκὰ ἱστορικὰ θέματα; Διὰ τοῦτο εθεώρησα εὐτύχημα, ὅτι
εἰς ἐμὲ ἀνετέθη παρὰ τῆς «Ἐνώσεως Ἀθηναίων τοῦ Τόπου» νὰ ἐκφω-
νήσω τὸν πανηγυρικὸν τοῦ Δημ. Γρ. Καμπούρογλου ἐπὶ τῇ ἀναστηλώσει
τῆς προτομῆς του εἰς τὴν πλατείαν τῆς Φιλομούσου Ἐταιρείας, εἰς τὴν
ὁδὸν Κυδαθηναίων τὴν 19ην Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 1936.

Ὅθεν εἰς τὰς ἱστορικές ταύτας πηγὰς θὰ σταχυολογήσω τὰ δεδο-
μένα, προσθέτων ὅσα ἐξ οἰκογενειακῆς παραδόσεως καὶ ἰδίας γνώσεως
κατέχω, καθότι καὶ ἡ προσθήκη ὀλίγων νέων λίθων εἰς πᾶν ἱστορικὸν οἰ-
κοδόμημα ἀποτελεῖ χρήσιμον ἔργον.

* *

Μία ἀπὸ τὰς μεγαλύτερας φυσιογνωμίας τῆς τουρκακρατίας—γρά-
φει ὁ Καμπούρογλος, ἦτο καὶ τοῦ ἱατροφιλοσόφου Πέτρου Πετράκη, τοῦ
κατὰ τὴν μεταλλαγὴν τοῦ σχήματος λαβόντος τὸ ἱερατικὸν ὄνομα τοῦ
Παρθενίου. Ἀναφέρεται, ὅτι ὁ ὡς ἀρχηγέτης τῆς οἰκογενείας φερόμενος
Παρθέσιος ἦλθε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ἐκ Πελοποννήσου εἰς
Ἀθήνας, ἵνα ἐξασκήσῃ τὸ ἱατρικὸν ἐπάγγελμα. Ἀπὸ τῆς πρώτης ἐγ-
καταστάσεως εἰς Ἀθήνας τοῦ ἀρχιγέτου αὐτοῦ τοῦ οἴκου, ἀρχομένου
τοῦ 17ου αἰῶνος μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ τελευταίου ἐξ ἀρρενογονίας
ἀπογόνου, τοῦ ἐναρέτου καὶ εὐπαιδευτοῦ πολίτου, τοῦ Περικλέους Πε-
τράκη τῷ 1892, ἦτοι ἐπὶ τρεῖς περίπου ἑκατονταετηρίδας, δὲν ὑπάρχει
εἶδος εὐεργετικῆς ἐπὶ τῆς πόλεως ἐπιδράσεως, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ὀφείλεται
εἰς τοὺς Πετράκηδες.

Ἐποστήρηξις τῶν προνομίων τῆς πόλεως διὰ θυσίων προσωπικῶν
καὶ διὰ παροχῶν εἰς εἶδος, ὑποστήρηξις τῆς ἐκπαιδεύσεως, προστασία
ἐν δεινοῖς τοῦ τόπου περιστάσεσιν, ἀνύψωσις τῆς ἀρετῆς καὶ ἀναπτύξεως
τοῦ κλῆρου διὰ τοῦ ἰδίου παραδείγματος. Ἴδου τὰ τέσσαρα κεφαλαιώδη

τοῦ βίου καὶ τῆς δράσεως τοῦ Πετράκη σημεία. Εἰς ταῦτα προστίθεται καὶ τὸ τῆς δωρεᾶν ἐξασκήσεως τοῦ ἱατρικοῦ ἐπαγγέλματος καὶ τῆς παροχῆς φαρμάκων ἐπίσης δωρεᾶν. (Δ. Γ. Κ. 12—2—26 «Καθημερινή»).

Ἡ δράσις τοῦ Παρθενίου ἀναφάνεται ἱστορικῶς ἀπὸ τοῦ 1673. Οὗτος ἐλθὼν πιθανῶς ἐκ Δημητσάνης εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐξάσκησιν τῆς ἐπιστήμης του συνεδέθη πρὸς τὸν ἡγουμενεύοντα τῆς ἐπὶ τῆς ἐσχάτης κλιτύος τοῦ Ὑμητοῦ Μονῆς τοῦ Κυνηγοῦ τῶν φιλοσόφων. Εἶναι ζήτημα ἐρεύνης—ὡς ἀναφέρει ὁ Καμπούρογλου—ἂν ἡ ἱστορικὴ ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων οἰκογένεια τῶν Κυνηγῶν τῶν Ἀθηνῶν σχετίζεται πρὸς τοὺς ἐκ Δημητσάνης τοιοῦτους καὶ ἂν σχετίζεται πρὸς τὴν ἀρχοντικὴν καὶ παλαιὰν οἰκογένειαν τῶν Πετράκηδων.

Ὁ Παρθένιος ἀποφασίσας νὰ μονάσῃ κατεγράφη εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Ὑμητοῦ Μονῆς τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Καρέα γενόμενος μετ' ὀλίγον ἡγούμενος αὐτῆς. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ Μονὴ συχνὰ παρενοχλεῖτο ἀπὸ κακοποιὰ στοιχεῖα καὶ ὁ Παρθένιος καλούμενος διαρκῶς εἰς Ἀθήνας, ἵνα προσφέρῃ δωρεὰν τὰς ἱατρικὰς του ὑπηρεσίας, ἐξετίθετο εἰς κινδύνους καὶ κόπους, ἀπεφάσισε νὰ καταστήσῃ ἔδραν τῆς Μονῆς τὴν γνωστὴν καὶ σήμερον ὑφισταμένην τῶν Ἀσωμάτων Ταξιαρχῶν, τὴν κληθεῖσαν Μονὴν Πετράκη.

* *

Πατριαρχικὸν γράμμα καὶ ἐν Σουλτανικὸν Φιρμάνιον, ἐκ τῶν σωζομένων ἐγγράφων τῆς Μονῆς καὶ δημοσιευθέντων εἰς τὰ «Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν» τοῦ Δημ. Καμπούρογλου, ἀμφότερα τοῦ ἔτους 1796 παρέχουν τὴν εἰκόνα τῆς ἐκτιμήσεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ Παρθενίου Πετράκη καὶ τῶν ἐξαιρετικῶν δικαιωμάτων ἅτινα καὶ ὁ Σουλτάνος καὶ τὸ Πατριαρχεῖον παρεχώρησαν εἰς τὸ νέον Μοναστήριον καὶ τὰ ἐξαρτήματα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον «ἐκ πρώτης αὐτοῦ ἀνεγέρσεως ὑπάρχει κτῆμα ἴδιον τῆς γενεᾶς τῶν Πετράκηδων».

Ἄλλα μέρη τῶν ἐπιστῆμων καὶ ἱστορικῶν αὐτῶν ἐγγράφων θέλομεν ἀναφέρει κατωτέρω.

Ὁ Παρθένιος Πετράκης πλὴν τῶν ἐξ ἰδίων δαπανῶν διὰ τὴν ἐν Ἀμπελοκήποις ἱδρυσιν τῆς Μονῆς προέβαινε διαδοχικῶς καὶ εἰς τὴν ἐξ ἰδίων ἀγορὰν καλλιεργησίων ἐκτάσεων καὶ κτημάτων ἀπὸ τοὺς Τούρκους κατόχους ἵνα ἀπαλλάσῃ τοὺς καλλιεργητὰς Ἑλληνας ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν γαιοκτημόνων Ὀθωμανῶν καὶ ἵνα τὰ κτήματα ταῦτα ἀπολαμβάνουσι τῆς δυνάμει τοῦ Σουλτανικοῦ Φιρμανίου προστασίας ἀπαγορευομένης δι' αὐτοῦ ἀναμίξεως τῶν Τουρκικῶν ἀρχῶν εἰς τὰ τῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἀπαγορεύσεως εἰσπράξεως οἰουδήποτε φόρου.

Ὁ Παρθένιος Πετράκης ἀπεβίωσε ἐν τῇ ἐν Ἀμπελοκήποις Μονῇ τῷ 1686. Ὁ περίφημος ζωγράφος Γεώργιος Μάρκου ἐκ τῆς πόλεως Ἀργους καταγόμενος ἀκμάσας τὴν 17ην πρὸς τὴν 18ην ἑκατονταετηρίδα, εἰς ὃν ὀφείλεται καὶ ἡ εἰκονογράφησις τοῦ Καθολικοῦ τῆς ἐν Σαλαμῖνι Μονῆς τῆς Φανερωμένης (1735 εἶχεν εἰκονογραφήσει καὶ ἐν τῷ Καθολικῷ τῆς Μονῆς Πετράκη. Ἐπιγραφή παρὰ τὰς εἰκονογραφίας ταύτας ἀναφέρει τὴν συνέχισιν τῆς ἡγουμενικῆς τῶν Πετράκη οἰκογενείας.

Ἐχει δὲ ἡ ἐπιγραφή οὕτω: ΤΟ ΑΧΟΓ' ΕΤΕΙ

«Ἐλθὼν ὁ ἐν Ἱερομονάχοις Κύρ Παρθένιος Πετράκης, ὁ καὶ ἱατρός ἐκ τῆς Πελοποννήσου, ἐν τῷ ναῷ τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν καὶ εὐρῶν αὐτῶν σεσαθρωμένον καὶ πάνερημον, μετ' οὐκ ὀλίγον ἀγῶνων καὶ

δαπάνης, ἀνακαίνησε τὰ περὶ τὴν μονὴν κτήρια καὶ ὑποστατικά, ἀπεβίωσε τὸ ΑΧΠΣΤ (1686).

Μετ' αὐτὸν ἐδιαδόχευσε ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ ἐν Ἱερομονάχοις κύρ Ἰωακείμ καλῶς καὶ θεαρέστως ζήσας εἰς αὔξησιν ἐπανήκε τὸ μονίβριον τοῦτο· τῷ δὲ ΑΨΣΤ (1706) ἐπανήλθε πρὸς τὴν ἐκεῖσε μακαριότητα· ἀντ' αὐτοῦ διαδοχεῖ ὁ νῦν τρίτος ἀνεψιὸς ὁ καὶ ἐν Ἱερομονάχοις πανοσιώτατος, καὶ ἔμπειρος ἱατρός κύρ Δαμασκηνός, ὃς τῷ τῶν ἀλλῶν σθένει μίζωνα καὶ βελτίωνα τοῖς ἄλλοις ἐκατόρθωσε καὶ ἐκ τῶν ἀγῶνων καὶ δαπάναις αὐτοῦ τε καὶ τῶν σὺν αὐτῷ Ἱερομονάχων τε καὶ μοναχῶν ἀνιστορήθη ὁ θεῖος καὶ πάνσεπτος ναὸς οὗτος παρὰ τὸ βῆμα ὡς ὁράται σήμερον κατὰ τὸ ΑΤΙΘ (1719) Φεβρουαρίου κδ' (24).

Χεῖρ Γεωργίου Μάρκου τοῦ Πελοποννησίου ἐκ πόλεως Ἀργους (Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν. Τόμος Α' Σελίς 430).

Τὸν Δαμασκηνὸν Πετράκη διεδέχθη ἕτερος Παρθένιος Πετράκης, τοῦτον δὲ ὁ Ἀνθιμος Πετράκης καὶ τοῦτον ὁ πρῶτος Διονύσιος, ὁ σώσας τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τῶν ἀπαίσιων Χασεκῆ. Ἀλλὰ περὶ τοῦ Διονυσοῦ τούτου θὰ ἀναφέρομεν ἐκτενέστερον ἐν τοῖς ἐπομένοις. Ὁ Διονύσιος οὗτος ἦτο ἐπίσης ἱατρός ἐπιστήμων.

Τοῦτον διεδέχθη εἰς τὴν ἡγουμενίαν ἕτερος Παρθένιος Πετράκης καὶ τοῦτον ὁ ἀδελφός του Διονύσιος.

Εἰς τοῦτον σταματᾷ, δυστυχῶς, ἡ ἐπὶ αἰῶνας ἀρχοντικὴ αὐτῆς σειρά τῶν ἡγουμένων, καθότι ὁ ἀνεψιὸς τούτου καὶ ἐκ μητρὸς πάππος μου Ἀναργύρος Πετράκης, ὑπέροχος ἐπιστήμων ἱατρός δὲν ἠθέλησε νὰ περιβληθῇ τὸ ἱερατικὸν σχῆμα καὶ συνεχίσῃ τὴν τῆς ἡγουμενίας παράδοσιν, ἀφοσιωθείς μετὰ τὴν ἱδρυσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου εἰς τὰ κοινά.

Οὗτος ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος Δήμαρχος Ἀθηναίων ἀπὸ τοῦ 1835—1837 καὶ ἀπὸ τοῦ 1841—1844. Ἀλλὰ περὶ τῆς δράσεως τούτου ὡς δημάρχου καὶ πολιτικοῦ ἀνδρὸς θὰ διαλάβωμεν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἱστορήματος τούτου. Υἱὸς τοῦ Ἀναργύρου Πετράκη ἦτο ὁ Περικλῆς Πετράκης σπουδᾶσας ἐν Γερμανίᾳ νομικὰ καὶ πολιτικὰς ἐπιστήμας καὶ διατελέσας εἰς τῶν ἰσχυροτέρων πολιτικῶν παραγόντων τῆς Ἀττικῆς ἐκλειγῆς πλειστάκις βουλευτῆς καὶ χρηματίσας Ὑπουργός καὶ Β. Ἐπίτροπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἄλλ' ἡ Μονὴ ἀπὸ τοῦ τελευταίου ἡγουμένου τοῦ Διονυσοῦ, περιήλθεν εἰς ξένας χεῖρας καὶ ἡ ἰδιοκτητὸς κλοσσαῖα αὐτῆς περιουσία τῆς οἰκογενείας Πετράκη, ἡ περιλαμβάνουσα πέντε παμμεγίστας ἰδιοκτησίας εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν τὴν περὶ τὴν Μονὴν ἑκτασιν μέχρι τῆς Βάρης τὰς ἐκτάσεις ἐνθα ὁ «Εὐαγγελισμὸς» οἱ στρατώνες ἤδη Πεζικοῦ, Πυροβολικοῦ, ἡ ἑκτασις ὀλόκληρος ἐνθα ἦτο ἡ Παλαιὰ Σκοποβολή, ἅπασα ἡ ἑκτασις ἐνθα ἡ «Σωτηρία» κτλ. ἐκλάπη τὸ μὲν ἀπὸ τὴν Μονὴν, τὸ δὲ ἀπὸ τοὺς περὶ αὐτὴν, τοῦ Δημοσίου σφετερισθέντος πολλὰς ἐκτάσεις. Καὶ οὕτως οἱ νόμιμοι ἐκ θηλυγονίας κληρονόμοι τῶν Παρθενίου, Ἀναργύρου καὶ Περικλέους Πετράκη, ἀπέμειναν ἀποκομίζοντες τὸ εὐχάριστον αἶσθημα, ὅτι αἱ Ἀθηναὶ εὐηργετήθησαν ἀπὸ τοὺς προγόνους αὐτῶν καὶ πάνπολοι μεγαλόσχημοι καὶ μὴ ἐπιτήδαιοι, μοναχοὶ καὶ ἐπιστάται ἐπλούτισαν ἐκ τῆς προγονικῆς αὐτῶν κληρονομίας.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος τοῦ ἱστορήματος τούτου θέλομεν διαλάβει τὰ γεγονότα τὰ σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν δράσιν τοῦ ἡγουμένου Διονυσοῦ, τοῦ ἀπαλάξαντος τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τοῦ τυράννου Χασεκῆ.

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΙΑΚ. ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΠΑΝΤΕΛΗΣ Ο ΨΑΡΑΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ

Ὁ Παντελής ήταν ψαράς. Είχε σπιτικό στο Φάληρο, και ζούσε από τα ψάρια που τα πωλούσε σε ώρισμα σπίνια του Φαλήρου. Ἡ φτώχεια του ήταν μεγάλη, γιατί δεν είχε μόνον τὸ ἄτομό του να θρέψη. Είχε και δυο παιδιά, που πεινούσαν και τὸ φωνάζανε, γιατί ήταν μικρά και δεν μπορούσαν να υποφέρουν το μεγάλο μαρτύριο τῆς πείνας.

Μιά μέρα, όπως κάθε πρωί, έφυγε για να πάη να ψαρέψη στο Καλαμάκι. Κάθισε στην ψαράδικη βάρκα του, ἀνοίχτηκε λίγο ἀπὸ τὴν ἀκρογιαλιά και ἄρχισε τὸ ψάρεμα.

Ἡ μέρα φαινόταν καλή, γιατί ὁ φουκαράς ὁ Παντελής δεν κροφθάνε να πιάνη ψάρια, και ήταν ευχαριστημένος που θὰ μπορούσε να φανῆ γενναίως στο σπίτι του. Θὰ κόντευε να τελειώση τὸ ψάρεμα ὅποτε βλέπει σε μιὰ μακρινή, σχετικά, ἀπόστασι, δυο χέρια να κουνιούνται σπασμωδικὰ πάνω ἀπὸ τὴ θάλασσα, σὰν να ζητούσαν βοήθεια. Κατάλαβε ὅτι ἄνθρωπος πνιγότανε, και ἔσπευσε ἀμέσως με τὴν βάρκα του για να τὸν σώση. Εὐτυχῶς ἔφθασε σύντομα, και κατόρθωσε να τὸν σώση μισολυπόθυμον, και ἔπειτα ἀπὸ πολλές προσπάθειες, να τὸν ἐπαναφέρη στις αἰσθήσεις του.

Τὸν ρώτησε να τοῦ πῆ πῶς πῆγε τόσο βαθιά ἀφοῦ δεν ἔξερε καλά κολύμπι.

Δεν μπόρεσε να τοῦ ἀπαντήση ἂν και ἔξερε λίγο ἑλληνικά.

Ἦτανε Γερμανός.

Ἄλλα ὅπως ήτανε ἀκόμη ἀπὸ τὸν φόβο του σαστισμένος δεν ἔξερε τι να πῆ. Ὁ ψαράς τὸν πῆρε βιαστάζοντας τον και τὸν ὀδήγησε ἐκεῖ δίπλα στην καλύβα του. Ἐκεῖ ὁ Γερμανός συνῆλθε και κατάλαβε τὸ μέγεθος τῆς καλωσύνης τοῦ

ψαρά και δεν ἔξερε τι λόγια να τοῦ πῆ για να τὸν ευχαριστήση. Μοῦ ἔσωσε τὴν ζωὴ τοῦ ἔλεγε και ἔχω μιὰ μεγάλη ὑποχρέωσι. ἀπέναντί σου δεν ἔξερω πῶς να τὴν ἐπληρώσω.

Βλέποντας τὴν φτωχικὴ καλύβα τοῦ ψαρά με συγκίνησι ἔβγαλε ἀπ' τὸ πορτοφόλι του ὅλα τὰ λεφτὰ που κρατούσε μαζί του νομίζοντας πῶς ἔτσι θὰ δινε μεγάλη ἀνεσι στο φτωχὸ ἐκεῖνο ἄνθρωπο.

— Αὐτὸ δεν μπορῶ να τὸ δεχθῶ—ἀπάντησε ὁ Παντελής—δεν σ' ἔσωσα για να μοῦ κληρώσης τὴν ἐκδούλευσι που σου ἔκανα, ἀλλὰ σε ἔσωσα για νὰμαι ἐν τάξει με τὴν συνείδησί μου, ἢ ὅποια δεν θὰ με ἀφινε να ἡσυχάσω ἂν ἄφινε να πνιγῆ ἕνας ἄνθρωπος μπροστὰ στα μάτια μου, ἀφοῦ μποροῦσα να τὸν σώσω.

— Δεν μπορῶ να σε πιέσω φίλε μου να δεχθῆς λεφτὰ για τὸ μεγάλο καλὸ που μοῦ ἔκανες να μοῦ σώσης τὴ ζωή. Ἄλλὰ σε παρακαλῶ να μοῦ δώση τὸ ὄνομα και τὴν διεύθυνσί σου, για να σε θυμῶμαι, και που ἔξερεις καμμιά φορὰ ἴσως να τὸ φέρει ἢ τύχη να ξανασυναντηθοῦμε ὑπὸ διαφορετικὲς συνθήκες που συναντηθήκαμε σήμερα.

Πέρασαν ἀπὸ τότε πολλὰ χρόνια, ὁ Παντελής ἔξακολουθοῦσε να ψαρεύη πάντα και να πουλᾷ τὰ ψάρια του, ἀλλὰ δεν ἔβγαζε πολλὰ για να μπορέσει να δώση στο σπίτι του μιὰ μεγαλύτερη βοήθεια. Ἀπὸ τις στερήσεις και ἀπὸ τις ξενοδουλιές πέθανε ἀπὸ μιὰ ἀρρώστεια ἢ γυναῖκα του, που τὴν είχε σύντροπον πονετικὸ και καλὸ στη ζωὴ του.

Ὁ θάνατος τῆς γυναῖκας του τὸν λήπθης κατάκαρδα, ἔχασε τὴν ὄρεξι για τὴ δουλειὰ που είχε πρῶτα, ἀρρώστησε βαρεια και ἀφοῦ κατάλαβε πῶς θὰ πεθάνη, κάλεσε τὰ παιδιά του και τοὺς σύστησε

να ζήσουνε τίμια τὴ ζωὴ τους, ἂν θέλουν να ἔχουν τὸ μέτωπό τους καθαρὸ και τὴ συνήθεισή τους ἐλεύθερη ἀπὸ ἔλεγχο.

Ὁ ψιρᾶς ὁ Παντελής πέθανε. Τὰ παιδιά του ἀκολούθησαν πιστὰ τις συμβουλές του με τὴν θέληση να συνεχίσουν τὸν τίμιο δρόμο στο ἀγῶνα τῆς ζωῆς τους. Δεν ἐσκέφθησαν πολὺ ποιδὲ ἐπάγγελμα θὰ ἀσκήσουν ἀλλ' ὅτι πρόχειρη δουλειὰ τὸς παρουσιαζόταν προσπαθοῦσαν να τὴν βγάλουν πέρα. Ἐγιναν λούστροι και γύριζαν τοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας για να οἰκονομήσουν τὸ ψωμί τους.

Μιά μερα βρισκόντουσαν ἔξω ἀπὸ τὸ θέατρο Κωστάκη, στη Λεωφόρο Συγγροῦ, και παρακολουθοῦσαν με περιέργεια τὸν κόσμο που ἔρχότανε στο θέατρο, περιμέναν και καθήσανε μέχρι τὴν ὥρα που τελείωσε τὸ θέατρο. Ἀπὸ τὴν κούραση και ἀπὸ τὴν νύστα που είχανε μπῆκανε μέσα σε ἕνα γκαράζ που ήταν δίπλα στο θέατρο, για να κοιμηθῶν. Τοῦ; κατάλαβε ὅμως ὁ φύλακας και τοὺς ἔρπαξε για να τοὺς βγάλει ἔξω. Ἐκαίνη τὴν στιγμή ἔβγαινε ἀπὸ τὸ θέατρο ἕνας κύριος ὁ ὁποῖος ἄκουσε τις φωνές τοῦ

φύλακα, ἔτρεξε πρὸς τὰ ἐκεῖ. Και εἶδε δύο δυστυχισμένα παιδιά να δέρονται ἀπὸ τὸν φύλακα και τὰ λυπήθηκε. Θυμωμένα ρώτησε τὸ φύλακα γιατί χτυπάει κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὰ δυστυχισμένα αὐτὰ παιδιά, τὰ ὅποια τὸν οἴκτον μπορούσαν να προκαλέσουνε παρὰ τὴ χυδαῖα συμπεριφορὰ του.

Στὴν τύχη ρώτησε τὸ ὄνομα τῶν παιδιῶν, και ἐξαπλάγη δταν ἄκουσε, ὅτι ἔφεραν τὸ ὄνομα τοῦ ἀνθρώπου που ἔσωσε πριν πολλὰ χρόνια τὴ ζωὴ του στο Φάληρο. Λυπήθηκε που ἔμαθε ὅτι πέθανε, και ἀφισε τὰ παιδιά τ.υ. στον κόσμο δίχως καμιά ὑποστήριξη. Θεώρησε καθήκον του να βοηθήση τὰ δύο αὐτὰ παιδιά και τὰ τοποθέτησε ἔσωτερικὰ σε κάποιον ἰδιωτικὸν σχολεῖο. Σήμερα τὰ παιδιά αὐτὰ, που είχαν τὴν εὐτυχία να βροῦνε στο δρόμο τους τὸν ἄνθρωπο που ἔσωσε ὁ πατέρας τους τὴ ζωὴ του, βοηθούμενα και ἀπὸ τὴν καλὴ φύση τους ἔχουν καταλάβει εἰς τὴν κοινωνίαν θέσεις τέτοιες που δεν θὰ μπορούσε κανεὶς να φαντασθεῖ ὅτι θὰ ήταν σε θέση να καταλάβουνε.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ

Μέσα στο φῶς γεννήθηκα

Μέσα στο φῶς γεννήθηκα
και μ' ἔραναν ἢ μοῖρα
χρυσόσκονη κι' ἀνθὸ
ἀχνὰ ροδένια σύννεφα
κι' ἀπαλινὰ τὰ μῦρα
προμήνυσαν ὅτι θὰ γεννηθῶ.

Μέσα στο φῶς γεννήθηκα
και τρέμω σὰν τ' ἀστέρι
τὴν θλιβερὴ σιωπή,
θέλω να νοιώθω γύρω μου

στο λαῦρο καλοκαῖρι
σὰν θρόλο κάθε λύπη μου, θαμπή.

Θέλω, στο πλᾶνο γύρισμα
και τῆς στερνῆς μου μέρας
ὁ πόθος ὁ κρυφός
ἀνάριο μοσχοβόλημα
να γίνεται, κι' ὁ ἀέρας
να φέρη με ἀπ' τὸν ἴσκιον πρὸς τὸ φῶς.

ΛΥΔΙΑ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

ΑΠΟ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

Η 25^Η ΜΑΡΤΙΟΥ

Συνεχίζοντας την έρευναν εις τὰ κείμενα τῆς ἐθνικῆς ποιήσεως δημοσιεύομεν τοὺς κατωτέρω στίχους τοῦ Γεωργίου Ζαλοκώστα ἀπευθυνομένους πρὸς τὴν εἰκοστὴν κέμπτην Μαρτίου :

Παρηγορήσου ἡ Ἑλλάς ἰδοὺ ἐλευθεροῦται
 Τοῦ Ἐθνισμοῦ τὸ σύμβολον ἐπάνωθεν ὑφοῦται
 Ἐπὶ ἀρχαίου Παρθενῶνος
 Κ' ἐπὶ αἱμάτων ἐδγενῶν μαζῇ του παγιοῦται
 Τοῦ Ὁθωνος ὁ θρόνος.
 Σταυροῦ σημαῖα ἱερὰ ὑψώθ' εἰς τὸν αἴερα
 Χαῖρε τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ, χαῖρε λαμπρὰ ἡμέρα,
 Τῆς ἀνεξαρτησίας !
 ὦ χαῖρε ! μία σήμερον ἀντήχ' εἰς τὸν αἰθέρα
 φωνὴ ἐλευθερίας.

Ἄλλὰ ἡ ἐθνικὴ ψυχὴ τὴν ὑποίαν πάντοτε ἔλκυει αὐτὴ ἡ ἡμερομηνία εἶχεν καὶ ἓνα βαθὺ παράπονον, ὅτι οἱ ἰσχυροὶ τῆς Πῆς ἄφισαν στενὰ τὰ πρῶτα ὅρια τῆς Ἑλλάδος, τὸ παράπονον ὅτι πολλοὶ Ἕλληνες ἔμεναν ὑπὸ τὸν ξένον ζυγόν.

Ὁ ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ποιητὴς Ἰωάννης Καμπούρογλου (1850—1903) ἐκφράζει αὐτὸν τὸν πόνον εἰς τὸ καλοφτιαγμένο σονέτο του. Τὸ σονέτο ἐπιγράφεται τὰ «Σύνορα τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου».

Μετροῦν τοῦ κόσμου οἱ δυνατοὶ μιά χωριστὴ γωνία
 τῆς Γῆς ποῦ ἐλευθερώθηκε μὲ τρομερὸν ἀγῶνα,
 καὶ λέγουν, καθὼς νᾶσχιζαν εἰς δυὸ ἱερὰν εἰκόνα,
 «Ἄς εἶν' ἐδόθη λευθεριά, κ' ἐκείθε τυρρανία !»
 Ἔτσι προφέρουν οἱ σκληροὶ τὴν ἔσχατη θυσία
 ἑνὸς λαοῦ, ποῦ εἰς συμφοραῖς δὲν ἔκλινε τὸ γόνα,
 ἀλλὰ μὲ ἀνδραγαθήματα ποῦ ὑψώνουν τὸν αἰῶνα,
 στὰ πατρικά του ἐπρόφθασε λαμπρότερα μνημεῖα !
 ὦ σκλάβοι, μαῦρα θύματα, π' ἀνέλπιστα θρηνεῖτε,
 στὸ κέντρο αὐτὸ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, στὴν ἐνδοξὴ Ἀθήνα,
 ε' ἄχαρο βλέμμα στρέψετε καὶ μὴν ἀπελπισθῆτε,
 φέρετε μὲ δόξα τὴν σκλαβιά κι' ὅταν ἐκείθε ἰδῆτε
 νὰ σχίσῃ τοῦ αἰθέρα σας λαμπρὴ φωτὸς ἀκτίνα,
 ὅλοι, στὴν πρώτη σάλπιγγα, στὸ πόδι νὰ βρεθῆτε.

Ὁ πόνος αὐτὸς σβύνει ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς ἐθνικῆς Μούσης ὅταν ὁ στρατὸς τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου ἔδωσεν τὴν ἔκτασιν εἰς τὰ σύνορα.
 Ὁ ποιητὴς Ἀλέκος Φωτιάδης ἔγραφεν τότε :

Περνάει ἡ νύχτα ἀπάνω τους καὶ οἱ κορυφές λουφάζαν
 Καὶ ὅταν ἡ αὐγὴ ἐπερόβαλε καὶ ὅταν ἐγίνη ἡμέρα,
 Νάτος καὶ ὁ γυῖός τοῦ Βασιληᾶ στὸ κάτασπρό του ε' αἶ.
 Καὶ τὰ βουνὰ ἀνατρίχιασαν καὶ νιοὺς ἀνθούς πετάξαν,
 Καὶ ἀπὸ μακρὰ τὸν χαιρετᾶν καὶ ἀπὸ κοντὰ τοῦ λένε :
 — Ἔλα καὶ μέτρησε τὴ γῆ μὲ τὸ γοργό σου μάτι.

Τὰ τρία αὐτὰ διαφόρων περιόδων ποιήματα, εἶναι ἡ εἰκόνες τριῶν διαφόρων φάσεων τῆς ψυχολογικῆς καταστάσεως τοῦ ἔθνους.

Ἡ ἐργασία τῆς ἀναλυτικῆς μελέτης τῶν κειμένων τῆς ἐθνικῆς ποιήσεως θὰ συνεχισθῇ καὶ εἰς τὰ προσεχῆ μας τεύχη.

«Δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἓνας λαὸς διαρκῶς διηρημένος καὶ ἀνταγωνιζόμενος μὲ κομματικὰς ἀντεγκλήσεις. Δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἓνας λαὸς ὅταν δὲν σκέπτεται ἄλλο τίποτε παρὰ τὸ κόμμα καὶ ὅταν σβύνεται ἀπὸ τὰ μάτια του ἡ Πατρίς. Μὲ ἐτρόμαζεν ἡ ἀπαισιοδοξία ποὺ εἶχε καταλάβει τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν πρὶν ἀπὸ τὸς 4 Αὐγούστου. Ἐνας λαὸς ὅταν γκρινιάζῃ διαρκῶς μὲ τὴν τύχην του, ὅταν δὲν πιστεύῃ τίποτε, ὅταν δὲν αἰσιθάνεται μέσα του τὴν αἰσιοδοξίαν, εἶναι ἓνας λαὸς γέρικος καὶ οἱ γέρικοι λαοὶ εἶναι προσωρινοὶ ν' ἀποθάνουν».

I. ΜΕΤΑΞΕΣ

Ο ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΟΣ ΠΛΟΥΤΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΙΣ

Ὁ ἄνθρωπος κατόρθωσε νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν πρωτόγονον καὶ ἀγρίαν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν ἔζη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐμφανήσεως του εἰς τὸν Πλανήτην μας. ἡ ὁποία ὡς ὑπολογίζουσι ὑπερβαίνει τὰ 530.000 ἔτη, μόνον ἀφότου ἀνεκάλυψε τὰ μέταλλα καὶ ἔκαμε χρῆσιν αὐτῶν πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν του.

Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἡ ὁποία ἔλαβεν χώραν πρὸ 6 περὶπου χιλιάδων ἐτῶν συνετέλεσεν εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τὴν δημιουργίαν τῶν πολιτισμῶν αὐτῆς.

Ὁ πρῶτος πολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης ὑπῆρξεν ὁ Κρητικὸς ἢ Μινωϊκὸς ἐκ τοῦ ὁποίου προήλθεν ὄχι μόνον ὁ Ἑλληνικὸς μὲ τὰς 4 περιόδους ἢ φάσεις αὐτοῦ (Μινωϊκὴν, Κλασικὴν, Ἀλεξανδρινὴν καὶ Βυζαντινὴν) ἀλλὰ καὶ ὁ σημερινὸς ἀκόμη Εὐρωπαϊκὸς Πολιτισμὸς.

Μᾶς ἐνδιαφέρει λοιπὸν ἰδιαιτέρως νὰ γνωρίζομεν ὄχι μόνον τὴν σχέσιν τοῦ Μινωϊκοῦ Πολιτισμοῦ πρὸς τὰ μέταλλα ἀλλὰ καὶ τὰ στοιχεῖα ἐκεῖνα ἐκ τῶν ὁποίων θὰ ἀπεδεικνύετο ἡ ὑπαρξίς τοιοῦτου μεταλλευτικοῦ πλοῦτος εἰς τὴν Κρήτην ὁ ὁποῖος καὶ σήμερον θὰ ἠδύνατο νὰ χρησιμεύῃ ὡς ὁ κυριώτερος παράγων διὰ τὴν δημιουργίαν τῆς 5ης φάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ μας πολιτισμοῦ.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον θὰ ἐπιχειρήσωμεν, περιοριζόμενοι κατ' ἀνάγκην εἰς γενικοτάτας γραμμάς, ὅπως καθορίσωμεν τὰ ἱστορικὰ κυρίως στοιχεῖα τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν εἰς τὴν διάθεσίν μας σήμερον ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ὁ Διόδωρος ὁ Σικελιώτης (Β. 5. σελ. 329). Τὰ σχόλια Ἀπολλωνίου (Β. σελ. 1430) καθὼς καὶ ὁ Στράβων κλπ. ἀναγράφουσι ὅτι αἱ ὀμάδες τῶν Ἰδαίων Δακτύλων καὶ Τελχίνων ἐξεμεταλλεύοντο τὸν χαλκὸν καὶ τὸν σίδηρον εἰς τὸ ὄρος Ἴδη καὶ τὸ ὄρος Βερέκυνθος τῆς Κρήτης.

Οἱ Ἰδαῖοι Δακτύλοι ἦσαν ἐκ τῶν πρώτων οἰκιστῶν τῶν ἐκ Μ. Ἀσίας ἐλθόντων καὶ τῶν ἐγκατασταθέντων ἐν τῇ Νήσῳ κατὰ τὴν 3 1)2 π. χ. χιλιετηρίδα κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῶν Ἀρχαιολόγων.

Τὴν ἀκρίβειαν τῆς ἱστορικῆς πληροφορίας ταύτης διὰ τὴν τότε ἐκμετάλλευσιν τῶν ἐν λόγῳ μεταλλείων ἐξηκριβώσαμεν κατὰ τρόπον δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν θετικῶν διὰ τῆς ἀνακαλύψεως παρὰ τὸ ὄρος Βερέκυνθος ὄχι μόνον τῶν ἀρχαίων ἐργασιῶν ἐκμεταλλεύσεως, ἀλλὰ καὶ τῶν σχετικῶν μεταλλευμάτων καὶ καμινευμάτων μαγνητικοῦ σιδήρου καὶ χαλκοῦ.

Κατόπιν τῶν δεδομένων τούτων θὰ ἠδύνατό τις ἴσως νὰ ἰσχυρισθῇ ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι τὰ μεταλλεῖα ταῦτα ὑπῆρξαν τὰ ἀρχαιότερα τῆς Εὐρώπης ἀφ' ἑτέρου ὅτι ὁ σίδηρος τὸν ὁποῖον ἐχρησιμοποιοῦν τότε κυρίως διὰ τὴν κατασκευὴν κοσμημάτων προήρχετο ὄχι ἐξ οὐρανολίθων ὅπως ἰσχυρίσθησαν τινὲς ἀλλ' ἐκ τῶν ἐν λόγῳ μεταλλευμάτων μαγνητικοῦ σιδήρου.

2) Κατὰ τὴν Κλασικὴν καὶ Ἀλεξανδρινὴν περίοδον τοῦ Ἑλλ. Πολιτισμοῦ δὲν ἔχομεν γνῶσιν ἐξ ἱστορικῶν πηγῶν ἐκμεταλλεύσεως ἐν Κρήτῳ μεταλλείων, γνωρίζομεν ὅμως ὅτι ἐγένετο καὶ τότε εἰς εὐρείαν κλίμακα χρῆσις χαλκοῦ διὰ τὴν κατασκευὴν σκευῶν καὶ ἀγαλμάτων, γνωρίζομεν δὲ προσέτι ὅτι, ἔχουν ἀνακαλυφθῆ

σήμερον πολλαχοῦ τῆς Νήσου ἐργασίαι ἐκμεταλλεύσεως τοῦ μεταλλεύματος τούτου κατὰ τὰς περιόδους ταύτας, ὅπως μᾶς ἐβεβαίωσεν πρὸ ἐτῶν καὶ ὁ κ. Oliver Davies τῆς μεταλλευτικῆς Ἀρχαιολογίας τῆς Ἀγγλ. Ἀρχ. Σχολῆς Ἀθηνῶν ὁ ὁποῖος μάλιστα καὶ μᾶς ὑπέδειξεν εἰς ὠρισμένην περιφέρειαν τὰ λείψανα 15 περίπου κλιβάνων τήξεως χαλκοῦ.

3) Κατὰ τὴν 2ιν ἐν Κρήτῳ Βυζαντινὴν περίοδον ὁ Ἀραβ. γαιολόγος καὶ ἱστορικὸς Ἐδρίζης (1166 — 1252 μ. Χ.) κατὰ τὴν περιόδου του εἰς Κρήτην, ὡς γράφει εἰς τὸ σύγγραμμά του «Ἰὰ κατὰ Ρογήρον», ἐπεσκέφθη ἐν τῇ Νομῶ Χανίων μεταλλεῖον χρυσοῦ τὸ ὁποῖον τότε ἦτο ὑπὸ ἐκμετάλλευσιν, πιθανώτατα ἀπὸ τοὺς Βυζαντινοὺς οἱ ὁποῖοι εἶχον σταλῆ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἰς τὴν Νήσον ὡς ἐποίκοι ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ.

4) Κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐν Κρήτῳ Ἑνετοκρατίας ὡς πληροφορούμεθα ἀπὸ τὰς ἱστορικὰς πηγὰς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐν τῇ Νήσῳ ἐγένετο ἐκμετάλλευσιν «μεταλλορυχείων λευκογύρου (aluminium) καὶ νιτρικοῦ ἁλατος».

Ἐκ τῶν αὐτῶν ἱστορικῶν πηγῶν ἐπίσης πληροφορούμεθα ὅτι ὀρισμένα ὄρη τῆς Νήσου «παρεῖχον χρυσοῦν» τότε.

5) Κατὰ τὴν νεωτέραν ἐποχὴν ἰδίως ἐπὶ κατοχῆς τῆς Νήσου ὑπὸ τοῦ Μεχ. μετ' Ἀλῆ τῆς Αἰγύπτου κατεβλήθη μία ἐντονος προσπάθεια διὰ τὴν ἔρευναν τοῦ μεταλλευτικοῦ πλοῦτος τῆς Κρήτης. Τότε εἶχον τεθῆ εἰς ἐνέργειαν μεταλλεῖα χαλκοῦ καὶ εἶχεν ἀνακαλυφθῆ καὶ πετρέλαιον τοῦ ὁποῖου δείγμα εἶχεν ἀποσταλῆ ἐκ Κρήτης εἰς τὴν Διεθνή Ἐκθεσιν τῶν Παρισίων τοῦ 1855 ὅπου εἶδε τοῦτο ὁ Kaulin καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Βορδῶ, ὅπως ἀναφέρει εἰς τὸ σύγγραμμά του «Ille de Crète» σελ. 478 καὶ ὅπου μάλιστα εἶχε καθορισθῆ ἡ τιμὴ του εἰς 4,58 φράγ. τὸ κιλόν.

6) Οἱ λιγνίται τῆς Νήσου δὲν ἀπετέλεσαν φαίνονται ἀντικείμενον μελέτης παρὰ μόνον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Ἀπὸ τὰς μέχρι τοῦδε γνωστὰς ἐμφανήσεις τούτων προκύπτει ὅτι ὑπάρχει πολὺ μεγάλη ποσότης ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ Νήσῳ ἂν καὶ οὐδεμία σχετικὴ γαιώτρισις ἔχει γίνει εἰσέτι ὥστε νὰ μελετηθῶν καὶ τὰ βαθύτερα στρώματα τούτων.

Οἱ λιγνίται τῆς Κρήτης δὲν ὁμοιάζουν πρὸς τοὺς λιγνίτας τῆς ἄλλης Ἑλλάδος διότι ἡ προέλευσις καὶ ὁ σχηματισμὸς τούτων εἶναι ἐντελῶς διάφορος καθότι κατὰ τοὺς εἰδικοὺς οὗτοι ἔχουν σχηματισθῆ ἐκ τοῦ φυτοῦ Ἀλγῆ (Algae) τοῦ ὁποῖου καὶ ἔχουν εὐμεθῆ ἀποτυπώματα ἐντὸς δαλομητῶν.

Οἱ λιγνίται τῆς Κρήτης ὅπως προκύπτει ἐκ τῶν σχετικῶν μελετῶν καὶ ἀναλύσεων τούτων εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τοὺς γαιάνθρακας τῆς Αἰστραλίας, τοῦ Ρουρ τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Σικτίας καὶ ὡς ἐκ τούτου πρέπει νὰ καταταχθῶν εἰς τὴν τάξιν ὄχι τῶν λιγνιτῶν ἀλλὰ τῶν γαιανθράκων τύπου μποκλιντ ὁ ὁποῖος εἶναι καὶ ὁ καταλληλότερος καὶ ὁ ἀποδοτικώτερος δι' ἀπόσταξιν πρὸς παραγωγὴν βενζίνης, Κόκ καὶ πολλῶν ἄλλων ὑποπροϊόντων.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἐν λόγῳ γαιανθράκων τῆς Κρήτης πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀποκτᾷ σήμερον ἐντελῶς ἐξαιρετικὴν σημασίαν διὰ τὴν Ἑθνικὴν οἰκονομίαν τῆς Χώρας κατόπιν μάλιστα τῶν νεωτάτων ἀνακαλύψεων τῶν Γερμανῶν τῶν σχετικῶν μὲ τὸν τρόπον τῆς Βιομηχανικῆς ἐπεξεργασίας τούτων.

7) Ἡ ὑπαρξίς πλατίνης ἐν Κρήτῳ δὲν ἀναφέρεται ἐπίσης εἰς τὰς ἱστορικὰς πηγὰς τοῦ παρελθόντος τὰς γνωστὰς εἰς ἡμᾶς.

Ἐν τούτοις ἐσχάτως ἀνακαλύφθησαν συσσωρεύματα χορτονολιθικοῦ

νι συνίτου (dounite) ανάλογα πρὸς τὰ συναντώμενα εἰς Ἰράνσβααλ.

Διὰ πολλῶν ἀναλύσεων ἔχει διαπιστωθῆ ἡ ὑπορξίς πλατίνης εἰς αὐτὰ ἀνομοιόμορφως κατεσπασμένης ἐντὸς τῆς μαγματικῆς μάζης.

Μία περαιτέρω ἐρευνητικὴ ἐργασία καὶ βαθύτερα μελέτη τοῦ ζητήματος δὲν ὑποκλείσθαι ἴσως νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἐκκλήξεις.

Κατὰ τοὺς μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν νεωτέρους χρόνους οὐδεμία ἐν τῇ Κήσῳ ἐγένετο ἀξία λόγου ἐνέργεια ἐπιστημονικῶν μεταλλευτικῶν ἐρευνῶν καὶ οὐδεμία ἐκμετάλλευσις ἔλαβε χώραν μεταλλείου πλὴν ἐνὸς τοιούτου σιδήρου εἰς περιορισμένην κλίμακα.

Κατὰ τὴν τελευταίαν ἐν τούτοις τετραετίαν κατεβλήθη ἰδιαιτέρα προσπάθεια διὰ τὴν μελέτην τοῦ μεταλλευτικοῦ πλούτου τῆς Κρήτης καὶ συναπέλα τούτου ἀνεκαλύφθησαν ὄχι μόνον ὅλα σχεδὸν τὰ μεταλλεῖα τὰ ὅποια μετέδωκαν εἰς ἡμᾶς αἱ ἀνωτέρω ἱστορικαὶ πληροφορίαι πλὴν τῶν λευκαργύρου καὶ νιτρικοῦ ἁλατος ὅπως ἀναγράφονται εἰς τὰς ἐν λόγῳ πηγὰς, ἀλλὰ καὶ νέα τοιαῦτα ἤλθον εἰς φῶς, χαλκοῦ, μολύβδου, σιδήρου κλπ. μετὰ τὰς πλέον θετικὰς καὶ ἐνθαρρυντικὰς ἐμφανίσεις διὰ τινὰ τῶν ὁποίων καὶ ὑπάρχουν μελέται ἀλλοδαπῶν μεταλλειολόγων.

Ἡ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη τῆς ἐνισχύσεως τῆς Ἑθνικῆς μας οἰκονομίας καὶ τῆς δημιουργίας τοιαύτης σταθερᾶς βάσεως διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νέου πολιτισμοῦ μας ἐπιβάλλει προτίστως ὅπως κατευθύνωμεν ὅλας τὰς προσπάθειας ἡμῶν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην τῆς ἀξιοποιήσεως καὶ ἐπιστημονικῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ μεταλλευτικοῦ πλούτου τῆς χώρας.

Ἐφ' ὅσον μάλιστα ἡ σημερινὴ μεγάλη ὑπερτίμησις τῶν μετάλλων παρέχει τὴν εὐκαιρίαν προσελκύσεως καὶ ξένων κεφαλαίων πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον ἐπιβάλλεται ὄχι μόνον ὅπως ἀρθοῦν ὅλα τὰ σχετικὰ πολλαπλὰ προσκόμματα ἀλλ' ὅπως παραλλήλως κινητοποιηθῆ καὶ τὸ ἐγχώριον κεφάλαιον πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην τὸ ὁποῖον σήμερον κατὰ τὸ πλεῖστον ἀδρανεῖ εἰς τὰς Ἰρακίτσας καὶ Ἰαμιαυτήρια. Ἐπιβάλλεται δὲ τοῦτο τσοῦτῳ μᾶλλον καθ' ὅσον σήμερον ὑπάρχουν εἰς τὴν διάθεσιν μας τόσα στοιχεῖα διὰ μίαν τοιαύτην ἐπιτυχίαν ἢ πραγματώσας τῆς ὁποίας ἤθελεν διανοίξῃ εὐρυτάτους ὀρίζοντας διὰ τὴν ἐξύψωσιν τοῦ σημερινοῦ οἰκονομικοῦ καὶ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τοῦ λαοῦ μας.

I. N. NANAΔAKHΣ

Διευθύνων

Ἡ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

ΠΘΘΕΝ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ

Ἡ θρησκεία ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεώς της εἰς τὸν κόσμον μέχρι σήμερον, βασιλεύει εἰς τὸ πνεῦμα μας καὶ εἰς τὴν καρδίαν μας καὶ θὰ βασιλεύῃ ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρχῃ ἀνθρωπότης. Κατὰ καιροὺς καὶ κατὰ τόπους εὐρέθησαν ἄνθρωποι ἄπιστοι, καὶ μάλιστα πολλάκις ἀπεπειρώθησαν αὐτοὶ νὰ καταστρέψουν πᾶν αἴσθημα θρησκευτικὸν ἀπὸ τὴν ἀνθρωπότητα, προσπαθοῦντες μὲ σοφίσματα καὶ μὲ ἐπιχειρήματα νὰ ἀποδείξουν, ὅτι ἡ θρησκεία εἶναι ἕνα ἀποτέλεσμα μιᾶς ἀδυναμίας, μιᾶς ἀμαθείας τῆς ἀνθρωπότητος, τὰ ὅποια πρέπει ὁ σημερινὸς ἀνεπτυγμένος ἄνθρωπος μετὰ περιφρονήσεως νὰ βλέπῃ.

Λέγουν ὅτι ὁ φόβος ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς γεννέσεως εἰς τοὺς πρώτους ἄνθρώπους τῆς ἐννοίας τῆς θεότητος. Καὶ ἐφ' ἑτέρου ἡ ἀγνοία τῶν φυσικῶν νόμων, ἡ ἀμάθεια ἢ νάγκασαν τοὺς ἄνθρώπους νὰ πιστεύσουν ὅτι ὅλα τὰ πράγματα καὶ ἀποτελέσματα εἶχον ψυχὴν καὶ ζῶην.

Αὕτη ἦτο καὶ εἶναι ἡ γνώμη τῶν ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι δὲν πιστεύουν τὴν ὑπαρξίν τοῦ Θεοῦ καὶ συνεπῶς τὴν ἀρχὴν τῆς γεννέσεως τῆς θρησκείας εἰς τοὺς ἄνθρώπους.

Καὶ ἐξ αὐτῶν συμπεραίνουν ὅτι ἡ πρώτη καὶ ἡ μόνη πίστις τῶν ἀνθρώπων ἦτο ἡ εἰδωλολατρεία καὶ πολυθεία.

Ὅλοι αὐτοὶ ποὺ δὲν πιστεύουν ἔχουν ὡς ἐπιχειρήμα καὶ τὸ θεωροῦν ὡς ἀξίωμα τὸ «ὁ φόβος ἐποίησε τοὺς θεοὺς ἐν τῷ κόσμῳ», ἐπινόημα κάποιου παλαιοῦ ποιητοῦ.

Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα αὐτὸν τὸν ἄνθρωπον τοῦ ὁποίου ἡ ἀμάθεια καὶ ὁ φόβος κατὰ τοὺς μὴ πιστεύοντας ὑπῆρξεν ἡ πρώτη αἰτία καὶ ἀρχὴ τῆς γενέσεως τῆς θρησκείας. Ἀποκαλύπτοντες αὐτὸν βλέπομεν τὸ ἠθικόν

τοῦ συναίσθημα. Ποῖος τὸ ἀμφισβητεῖ;

Καὶ αὐτὸ εἶναι ἡ πρώτη ἀπόδειξις περὶ ὑπάρξεως Θεοῦ καὶ ἐπομένως ἀπ' ἐκεῖ ἐπήγαγεν ἡ θρησκεία.

Ἐξετάζοντας τὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος βλέπομεν, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι εἶχον τύψιν συνηθείσεως (ἐκτὸς τῶν ἀσυνηδείτων) διὰ μίαν τῶν κακῶν πράξιν.

Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς ὁ ὁποῖος νὰ μὴν αἰσθάνεται διαρκῶς μίαν ἐνδισφένουσαν δι' αὐτὸν ἐνδόμυχον φωνήν. Διὰ μίαν μᾶς καλὴν πράξιν αἰσθανόμεθα χαράν, διὰ μίαν μᾶς κακὴν αἰσθανόμεθα ἐνδόμυχον τύψιν συνειδήσεως ἢ ὁποία καὶ συνεχῶς μᾶς τιμωρεῖ.

Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι καὶ ὅταν ὠφελούμεθα ἐκ τῆς κακῆς πράξεως ὑπάρχει τὸ ὑψηλὸν αἴσθημα ποὺ μᾶς κατατρέχει.

Ποῖα εἶναι ἐκεῖνα ποὺ μᾶς ἀναπτύσσουν αὐτὰ τὰ αἰσθήματα καὶ αὐτὰς τὰς διαθέσεις; Αἱ σάρκες, τὰ ὀστά, ἐν γένει τὸ ὕλικόν μας σῶμα! Ἔτσι θὰ ἔλεγεν ἕνας ὕλισθης ὁ ὁποῖος καμμίαν ἄλλην ὑπαρξίν δὲν γινώριζει παρὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς ὕλης καὶ ὁ ὁποῖος τίποτε ἄλλο δὲν κάμνει παρὰ νὰ συγχέῃ τὸν θεὸν μὲ τὸν κόσμον.

Λέγουν αὐτοὶ ὅτι καθὼς ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου κινεῖ τὸ σῶμα, οὕτω καὶ εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχει ψυχὴ, ἢ ὁποία αὐτομάτως κινεῖ αὐτόν.

Ὁ ὕλισθός εἶναι ἐπινόημα τῶν σοφιστῶν, οἱ ὅποιοι βλέποντες ὅτι ἡ τότε θρησκεία ἦτο ψευδὴς καὶ ἀσθηρικός ἐζήτησαν νὰ εὕρουν τὴν ἀρχικὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ κόσμου, ὄχι εἰς τοὺς τότε νομιζομένους θεοὺς ἀλλὰ ἄλλο.

Εἰς τὴν ἐρευνάν των ἐπλανήθησαν πολλάκις, διότι ἐφθασαν εἰς τὸ ψευ-

δὲς συμπέρασμα ὅτι δημιουργὸς τοῦ κόσμου δὲν ὑπάρχει καὶ ὅτι τὰ πάντα ἐγένοντο αὐτομάτως, ἀφ' ἑαυτῶν, ἄνευ τῆς συνεργίας ἀνωτέρας τινὸς δυνάμεως.

Ἄλλὰ ἀφοῦ ὁ θεάνθρωπος κατήλθεν εἰς τὴν γῆν καὶ ὁ χριστιανισμὸς ἐξηπλώθη αἱ πλάναι διεσκεδάσθησαν πῖ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας. Πλὴν ῥὸ ἐνὸς περιπέου αἰῶνος ἐπαρουσιάσθησαν πρὸ τῆς ἀνθρωπότητος ἰ παλαιαὶ αὐταὶ σκέψεις. Τὰς ἐνεολπώθησαν μερικοὶ καὶ ἔδωσαν μορφήν νὰ σχηματισθῇ στὴν Εὐρώπῃν μία τάξις ἀνθρώπων ἡ ὁποία προσπαθεῖ νὰ ἀποδείξῃ διὰ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν ὅτι δὲν ὑπάρχει θρησκεία καὶ θεότης.

Ἐὰν δὲ ἐρωτήσῃ κανεὶς αὐτοὺς ποῖα ἐπιχειρήματα ἔχουν διὰ νὰ ἀποδείξουν τοὺς ἰσχυρισμοὺς των μόνου ἀφῶνοι καὶ μάλιστα μὴ κατέχοντες τὸ θέμα των.

Πολλοὶ ἐκ τῶν θεωρητικῶν Ἀθέων ἀνεγνώρισαν καὶ ὁμολόγησαν τὴν περὶ αὐτῶν πλάνην, ὅπως ὁ Βολταίρος, ὁ Βίκτωρ Οὐγγώ, ὁ Δαρβίνος καὶ ἄλλοι. Ὁ δὲ Rousseau ὁμολογεῖ ὅτι ἡ «ἀρίστη χρῆσις τοῦ λογικοῦ εἶναι ἡ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τῶν ὄντων ταπεινωσις». Οἱ ἄθεοι ἀγνοοῦν τὰ ὑψηλὰ αἰσθήματα καὶ ἐν γένει τὰς λεπτὰς καὶ ὑπεράνω τῆς ὕλης διαθέσεις, αἱ ὁποῖαι εἶναι κοιναὶ εἰς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους. Διότι χωρὶς τὰ αἰσθήματα αὐτὰ ἡ σημερινὴ κοινωνία βασιζομένη ἐπὶ τοῦ συναισθήματος τῆς ἀλληλεγγύης δὲν θὰ ὑπῆρχεν καὶ ὁ σημερινὸς κόσμος θὰ ὁμοίαζεν μὲ τὸν κόσμον τῶν ἀγρίων ζώων.

Ὁ ἐνδόμυχος νόμος τῆς συνειδήσεως ὁ ὁποῖος συνιστᾷ τὸ ἀγαθόν, τὸ ἠθικόν καὶ ἐν γένει τὴν ἀρετὴν δὲν εἶναι ἐπίκτητος, ἀλλὰ ἔμφυτος εἰς τὸν ἀνθρώπον καὶ μάλιστα ἔμφυτεύθη παρ' Ἀνωτάτου ὄντος αὐλοῦ καὶ πανσόφου.

Αὐτὸ τὸ ὄν εἶναι ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦ σύμπαντος, καὶ οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ νόμου αὐ-

τοῦ. Ἐξ ὄλων αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς κοινότητος τοῦ νόμου εἰς ὄλους τοὺς ἀνθρώπους καταφαίνεται ὅτι ἡ ὑπαρξίς τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἀπλή θεωρία, ἀλλὰ εἶναι γεγονός τὸ ὁποῖον πηγάζει ἀπὸ τὸ συναισθημα, καὶ τὸ ὁποῖον παράγει εἰς τὸν ἀνθρώπον ἠθικὰς καὶ πρακτικὰς ὀφελείας, γεγονός τοῦ ὁποῖου μέγας καὶ πιστὸς διερμηνεὺς εἶναι ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ γεγονός αὐτὸ δὲν εἶναι συμπέρασμα τῶν πολλῶν φιλοσόφων, οἱ ὁποῖοι ἀντιλέγουν καὶ ἀναιροῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἀλλὰ ἀποτέλεσμα μιᾶς καθαρᾶς ψυχῆς, μιᾶς καρδίας ἀπηλαγμένης τῶν ἐπιδράσεων τῆς μεταφυσικῆς, ἧτις εὐκόλως καὶ ἀκόπως ἀνευρίσκει τὸν Θεόν.

Ἡ ἰδιότροπος ψυχὴ καὶ τὰ φιλόνοκα πνεύματα ἀπαιτοῦν γεωμετρικὰ ἀποδείξεις διὰ τὴν ὑπαρξίν τῆς θεότητος. Ἀπαιτοῦν μὲ ἄλλας λέξεις, ὅπως ἡ ὑπαρξίς τοῦ Θεοῦ καταδειχθῇ εἰς αὐτοὺς ὡς μία μαθηματικὴ ἀλήθεια, ὡς μία μαθηματικὴ πράξις, ὅπως τὸ 5+5 ἀποτελοῦν τὸ 10. Ἀλλὰ ποῦ πρέπει νὰ ἀναζητήσῃ τις μαθηματικὰς ἀποδείξεις διὰ νὰ καταπολεμήσῃ τὸν ἰσχυρογνώμονα, τὸν ἀκαμπτον χαρακτηρὰ τὸν δύστροπον τὸν φιλόνοκον εἰς τὸ πνεῦμα τὸν ἐπιπόλαιον ἢ τὸν διεφθαρμένον εἰς τὴν καρδίαν;

Διότι ὁ ἀνθρώπος ὁ ὁποῖος δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰς ἠθικὰς ἀποδείξεις, ἀλλὰ θέλει νὰ συλάβῃ καὶ νὰ συμπεριλάβῃ μαθηματικῶς τὸ ἄπειρον εἰς τὴν διάνοιάν του, ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς εἶναι ἀδύνατον νὰ πεισθῇ μὲ καμμίαν ἀπόδειξιν. Πὰς ὅστις εἶναι ἄθεος, δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ μίαν ἀντίφασιν πρὸς αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του ὡς ἀνθρώπου εἰς τὸν κόσμον.

Διότι ἡ θρησκεία καὶ ἡ θεότης δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ κάτι τὸ συστατικόν τοῦ ἑαυτοῦ του, κάτι τὸ ὁποῖον εἶναι στοιχεῖον τῆς ὑπάρξεώς του. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΤΗΣ**

Ἡ Ἱστορία ἑνὸς ἔργου παλαιᾶς βιοτεχνίας

Ἡ κατωτέρω ἀφήγησις ἐνισχύει τοὺς πιστεύοντας εἰς τὴν ἀλήθειαν ὅτι ἡ παλαιὰ βιοτεχνία ἀπέδωκεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, πράγματα τὰ ὁποῖα ἐνῶ τότε εἶχον εἰσαχθῆ εἰς τὸ κανονικὸν ἐμπόριον, τώρα ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν ἔργων τέχνης.

Ἡ ἀφήγησις χρῆζει ἐνὸς συντόμου προλόγου ἀφορῶντος τὴν ζωὴν τοῦ ὀρολογοποιοῦ Breguet.

Ὁ Ἀβραὰμ Λουδοβίκος Breguet, Γάλλος τὴν καταγωγὴν, ἐγεννήθη ἐν Ἑλβετίᾳ.

Εἰς ἡλικίαν 15 ἐτῶν μετέβη ἐν Γαλλίᾳ. Διὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς ζωῆς του —λέγει ἡ παράδοσις— ὅτι ἐνῶ ἀκόμη ἠργάζετο εἰς τὴν Ἑλβετίαν ὡς τεχνίτης σιδηρουργός, ἔτυχε νὰ συναντηθῇ μὲ κάποιον Ἀγγλον ταξειδιώτην ὁ ὁποῖος τὸν παρεκάλεσε νὰ τοῦ ἐπιδιορθώσῃ τὸ ὀρολόγιόν του.

Ὁ Breguet ἀπεδέχθη προθύμως. Τὸ ἐνστικτὸν τοῦ ἔλεγε ὅτι δύναται νὰ ἐπισκευάσῃ μηχανὰς ὀρολογίων, ἀλλὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο μηδέν.

Ὁ νεαρὸς σιδηροτεχνίτης ἐχάλασε τὸ ὀρολόγιον τοῦ ξένου.

Καταληφθεὶς ὁμοῦς ἔκτοτε ἀπὸ ἀγανάκτησιν διὰ τὸ πάθημά του, ἤρχισεν νὰ ἀγοράσῃ μὲ τὰς οἰκονομίας του, ὀρολόγια, τὸ ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου. Τὰ ἔλυε διὰ νὰ μάθῃ τὸν μηχανισμόν, κατέστρεφεν τὸ ἕνα κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἕως ὅτου ἡ θέλησίς του ἐπεκράτησεν.

Ἐλυσε ἐπὶ τέλους ἕνα ὀρολόγιον καὶ κατόρθωσεν νὰ τὸ ἐπανασυνδέσῃ καὶ τὸ ὀρολόγιον αὐτὸ νὰ λειτουργῇ εἰς τὴν ἐντέλειαν.

Φαίνεται ὅτι τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο συνέβη προτοῦ ὁ Breguet συμπληρώσει τὸ 15 ἔτος τῆς ἡλικίας του, ὅτε μεταβὰς ἐν Γαλλίᾳ, ἐτοποθετήθη σχεδὸν ἀμέσως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐνὸς ὀρολογοποιείου τῶν Βερσαλλίων.

Συστηματοποιήθει εἰς αὐτὸ τὸ ἔρ-

γον—ἐπεδόθη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1780 εἰς τὴν τελειοποίησιν τῶν «ὀρολογίων διαρκείας» τὰ ὁποῖα κουρδίζονται μὲ τὴν κίνησιν τοῦ ὀφίστανται, ἀπὸ τὰς κινήσεις τοῦ φέροντος μεθ' ἑαυτοῦ αὐτά.

Ἰδρυσεν ἐν Παρισίοις ὀρολογοποιεῖον τὸ ὁποῖον ταχέως κατέστη περίφημον ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ τοῦ ὁποῖου ἡ λειτουργία διεκόπη, διότι ὁ Breguet ἐξεπατρίσθη ἐξ ἀφορμῆς τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἐπανακάμψας ὀνομάσθη ὀρολογοποιὸς τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ καὶ μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν.

Κατεσκεύασεν ἄκρας ἀκριβείας ἐργαλεῖα φυσικῆς, καὶ ἀστρονομίας ἤτοι χρονόμετρα, ναυτικὰ ὀρολόγια, μεταλικά θερμόμετρα κτλ.

Μὲ τὸν ἔρωτα δὲ ποῦ εἶχεν πρὸς τὴν τελειότητα τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας του, κατεσκεύασεν κάποτε —πρὸ τοῦ 1820— 10 ὁμοιόμορφα ὀρολόγια τὰ ὁποῖα κατέστησαν περιζήτητα τότε.

Ἡ ἔκδοσις αὐτὴ ἀπέδωκεν τὸ ἐξῆς κατασκευάσμα: Τὸ ὀρολόγιον ἦτο πλακὲ χρυσοῦν μὲ πλατίναν εἰς τὴν πλάκα —ἐκαλύπτετο δὲ μὲ ὕελον καὶ ὄχι μὲ κικπάκι.

Τὸ ὀρολόγιον ἔδειχνε τὰς ἡμέρας τοῦ μηνός, καὶ τὰς ἡμέρας τῆς ἑβδομάδος, τὴν ὥραν, τὰ λεπτά, τὰ δευτερόλεπτα καὶ ἐπὶ πλέον εἶχεν καὶ δείκτην τῆς σελήνης.

Ἐπωλεῖτο τοποθετημένον ἐντὸς κυτίου φέροντος τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὀρολογοῦ.

Ἐντὸς τοῦ κυτίου ὑπῆρχε καὶ ἕνα καλλιτεχνικὸν χαρτί, περικλειὸν ὀδηγίαν πρὸς τὸν κάτοχον ἀφορῶσα τὸ κούρδισμα.

Ἐνα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ὀρολόγια περιήλθεν εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Λόρδου Γκλύντων.

Ὁ Λόρδος Γκλύντων εἰς τὸ Παρίσι

συνητήθη κάποτε με τον Γεώργιον Σκουζέ (1781—1884).

Ο Σκουζές ως γνωστόν, ήτο παλαιός επιμελητής των εν Ἀθήναις, κτημάτων της Δουκίσσης της Πλακεντίας, και κατόπιν τραπεζίτης εις τας Ἀθήνας.

Δέν είναι γνωστός ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Σκουζές ἐκέρδισεν αὐτὸ τὸ ὠρολόγιον ἐξ αἰτίας στοιχήματος, τὸ ὁποῖον ἔβαλεν μετὰ τὸν Λόρδον Γκλύντων.

Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ὁ Λόρδος τὸ εἶχεν ἀγοράσει ἀντὶ 20,000 γαλλικῶν φράγκων.

Τὸ ὠρολόγιον ἐν ἔτει 1917 εὑρίσκειτο εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἐγγόνου τοῦ Γεωργίου Σκουζέ κ. Κωνσταντίνου Σκουζέ.

Εἰς τὸν νέον κάτοχον ἔκανε ἐντύπωσιν ὅτι ὁσάκις ἔτυχε οὗτος νὰ τὸ δώσῃ διὰ καθάρισμα εἰς οἰονδήποτε παλαιὸν Ἀθηναῖον ὠρολογοποιόν, εὑρίσκει τὸν καταστηματάρχην γνω-

ρίζοντα ὅτι τοῦτο ἦτο κτῆμα τῆς οἰκογενείας Σκουζέ.

Ἐν ἔτει 1917 ὁ κ. Κ. Σκουζές ἦτο ἐν Αἰγύπτῳ.

Ἐκεῖ εἰς ὠρολογοποιὸς τοῦ ἀνέφε-
ρεν ὅτι ἐλάχιστα ὅμοια ὠρολόγια ὑ-
πάρχουν ἀνά τὸν κόσμον. Ὅτι ἐπι-
τὼν 10 ποῦ εἶχεν τότε κατασκευάσῃ
ὁ Breguet — ἀλλὰ εἶχαν πλάκαν ἐκ
πλατίνης—ὡς τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος—
καὶ ἄλλα ἐκ χρυσοῦ, καὶ ὅτι τότε
προσφάτως ἡ Ἑλβετικὴ ὠρολογοποι-
ητικὴ ἐταιρεία Empeaute ἐπεβίωξεν
καὶ ἀπέκτησεν ἓνα ἀντὶ 5000 ἑλβετι-
κῶν φράγκων.

Ἐν ἔτει 1925 οἱ ἐν Παρισίοις υἱοὶ
Breguet — δισέγγονοι τοῦ ἐφευρέτου
—ἀπετάθησαν εἰς τὸν κ. Κ. Σκουζέ,
θέλοντες νὰ ἔχουν καὶ αὐτοὶ τὸ πο-
λύτιμον κειμήλιον,

Ἐπειτα ἀπὸ ἓνα καὶ πλέον αἰῶνα
τὸ ὠρολόγιον Breguet ἐπανήλθε εἰς
τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ στέγην ἀντὶ 17000
γαλλικῶν φράγκων.

ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

Π Ε Ρ Ι Π Α Τ Ο Ι

Ἡ Πλάκα!! Τὰ δρομάκια της με θέλγουνε εκείνα...

Καὶ ἡ πλατεῖα τοῦ Ψυρῆ συχνὰ με μαγνητίζει....

Ἐρωτευμένος φλογερά με τὴν Παληὰ Ἀθήνα

τρέμω τὸν Χρόνο ποῦ γωνιὲς καλῶν καιρῶν γκρεμίζει....

ΣΚΟΠΕΥΤΗΣ

ΕΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ

ΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΟΥ ΑΛΗ ΠΑΣΑ

Προσφάτως εἰς τὰς στήλας τοῦ ἀθηναϊκοῦ τύπου ἐθίγη — ἄχι διὰ
πρῶτην φοράν—ἡ παράδοσις ἡ ὁποία κυκλοφορεῖ διὰ τοὺς θησαυροὺς
τοῦ σατράπου τῆς Ἡπείρου Ἀλῆ Πασᾶ τοῦ Τεπελενλή.

Ὁ Ἀλῆς ἠτηθεῖς κατὰ τὴν ληξὴν τῆς μακρᾶς συγκρούσεως ποῦ εἶ-

χεν μετὰ τοῦ σουλ-
τανικοῦ στρατοῦ, ὡς
ἀποστάτης, ἐφονεύθη
τὴν 17ην Ἰανουαρί-
ου 1822.

Ἐκτοτε, δηλαδὴ
ἀπὸ τῆς ἐπομένης τοῦ
θανάτου του, ἠγέρθη
τὸ ζήτημα τῶν θη-
σαυρῶν.

Ζῶντα τὸν Ἀλῆ
τὸν παρηκολούθη ἡ
φήμη ὅτι ἦτο κάτοχος
μεγάλων θησαυρῶν,
τμήμα τῶν ὁποίων
προήρχετο ἀπὸ τὰς
δημεύσεις τὰς ὁποίας
ἐκάστοτε ἐνήργη.

Ὁ Πουκεβίλ ὅστις
ἐπὶ Ἀλῆ Πασᾶ ἦτο
Γενικὸς πρόξενος τῆς
Γαλλίας εἰς τὰ Ἰω-
άννινα καὶ ἐγνώρι-
σεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς
τὸν Ἀλῆ, ἀναφέρει
ἄλλην ὑπόθεσιν ἡ ὁ-
ποία σχετίζεται πάλιν
μετὰ θησαυρῶν.
Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ὑπό-
θεσις ἀφορᾷ θησαυ-
ρὸν τὸν ὁποῖον ὁ με-
τέπειτα τύραννος τῶν

Ο ΑΛΗ ΠΑΣΑΣ

(Σκίτσο Ἰ. Ρωμανοῦ)

Ἰωαννίνων, ἀνεβρεν τυχαίως κατὰ τὰ τυχοδιωκτικὰ ἔτη τῆς ζωῆς του.

Ὁ Ἀλῆς ἦτο ἀκόμη 14 ἐτῶν καὶ κατεγίνετο κυρίως εἰς τὴν ζω-
κλοπὴν.

Σχηματίσας δὲ τότε ἓνα τριακονταμελὲς ληστρικὸν σῶμα ἠθέλησε
νὰ ληστεύσῃ τὸ Χόρμοβον.

Ἡ ἀποτυχία τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτῆς τοῦ ἐπροξένησεν ἀπογοή-
τευσιν.

Λέγουσιν ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Ἀλῆς ὁμιλῶν σχετικῶς πρὸς τὸν ἐπιφανῆ

Ἡπειρώτην λόγιον Ψαλλίδα, τοῦ ἀνέφερε ποῖα ἦτο ἡ συνέχεια τῆς ἀπογοητεύσεως ἐκείνης.

«Τραβήχθηκα μοναχὸς εἰς τὰ ἐρείπια ἑνὸς μοναστηρίου. Σκεπτόμουνε τὴν ἀθλίαν κατάστασίν μου. Κι' ἐκεῖ πού τυχαίως ἔσκαβα τῆ γῆ μὲ ἓνα ραβδί, ἀκουσα κάποιον ἦχο. Τότε ἔσκαψα μὲ μεγαλύτερη ὑπομονὴ καὶ κατέληξε νὰ βρῶ ἓνα κοφίνι γεμάτο χρυσάφι. Ἔτσι μπόρεσα νὰ συγκεντρώσω δύο χιλιάδες ἀνδρες εἰς τὸ σῶμα μου καὶ νὰ μῶ στὸ Τεπελένι».

Ἡ ἱστορία λοιπὸν αὕτη πρέπει — ἂν εἶναι ἀληθής — κατὰ πολὺ νὰ προηγῆται τοῦ ἔτους 1787, ἔτους κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ Ἄλῆς ὄστις προηγουμένως ἦτο ἄτακτον στοιχεῖον, διωρίσθη ὑπὸ τῆς Τουρκικῆς Κυβερνήσεως ἀρχηγὸς τῶν κλεισσωρειῶν Θεσσαλίας καὶ Ἡπείρου.

Ἡ ἀστυνομικὴ αὕτη θέσις προηγῆται τῆς ἐγκαταστάσεώς του εἰς τὸ πασαλίκι τῶν Ἰωαννίνων, τὸ ὁποῖον αὐθαίρετως κατέλαβεν, ἀναγνωρισθεὶς κατόπιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Γάλλος Γενικὸς Πρόξενος, ὁ ὁποῖος τὸν ἐγνώρισεν κατέχοντα τὸ ἡγεμονικὸν τοῦτο ἀξίωμα, τὸν ἠρώτησεν κατὰ πόσον ἦτο ἀληθὲς τὸ κοφίνι μὲ τοὺς θησαυρούς.

Ὁ Ἄλῆς τοῦ διέψευσε τὴν ἱστορίαν. Πιθανὸν εἰς τὸν ξένον προξενικὸν νὰ μὴν ἤθελε νὰ διηγῆται πράγματα ποῦ μὲ περισσότερον θάρρος θὰ διηγῆτο πρὸς τὸν Ψαλλίδα.

Ἰσως ἠσθάνετο καὶ περιφρόνησιν πρὸς τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον θησαυρὸν, συγκρίνων αὐτὸν πρὸς τὰ νέα πλούτη τὰ ὁποῖα τὸν περιστοίχιζον ὡς σατράπην τῶν Ἰωαννίνων.

Ὁ Χριστόφορος Περαιβὸς — ὄστις ἐπίσης ἐκ τοῦ σύνεγγυος ἐγνώρισεν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἱστορικὴν περίοδον, προσπαθεῖ νὰ μὴν ἀδικήσῃ καθόλου τὴν ὑστεροφημίαν τοῦ σατράπου τῶν Ἰωαννίνων.

Περιγράφει καὶ τὰ χαρίσματα του καὶ τὰ ἐλαττώματα,

Ὁ Περαιβὸς θέλει νὰ σχηματίσωμεν τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐκ τῶν διοικητικῶν προτερημάτων τοῦ Ἄλῆ πασᾶ προέκυψεν ἡ ἔννομος τάξις τῆς Ἡπείρου, ἡ δώσασα στάδιον ἀναπτύξεως εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὰς τέχνας καὶ εἰς τὸ ἐμπόριον.

«Ἀδιάφορος εἰς τὰς θρησκείας—γράφει ὁ Περαιβὸς—ὑπερασπιστὴς μάλιστα τῆς Χριστιανικῆς καὶ τῶν σχολείων, μονοδίαιτος σχεδὸν γιὰ τὸ κυριώτερον φαγητὸν τοῦ ἦτο ὀπτὸν ἀρνῆσιον κρέας, ἐκ τοῦ ὁποῖου ἔτρωγε εἰς τὴν τραπέζαν κατὰ κόρον τῶν δ' ἄλλων φαγητῶν, πνευμάτων καὶ γλυκισμάτων ὀλιγίστη ἦν αὐτῷ ἡ χρῆσις· τὸ μνημονικὸν τοῦ ὑπῆρξεν ἰσπανιώτατον, διότι πολλῶν μετὰ ἱκανῶν ἐτῶν παρέλευσιν ἐνεθυμῆτο τὰ κύρια ὀνόματα καὶ τὰς ὑποθέσεις τὰς ὁποίας τότε μετ' αὐτῶν ἐπραγματεύθη, τοὺς πλειοτέρους στρατιώτας ἐφώναζε κατ' ὄνομα παλλάκις ἠστυεύετο μετ' αὐτῶν, διὸ ἐφιλοτιμοῦντο διὰ τὰς κλήσεις τῶν ὀνομάτων, καὶ ἀστυεῖσμοὺς νὰ ὑποφέρωσι γενναίως πᾶσαν κακοπάθειαν καὶ κίνδυνον ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἦτο πρὸς τοῦτοις εὐγνώμων πρὸς τοὺς εὐεργέτας του, διότι ὄσοι ἐκ τῶν Ὀθωμανῶν καὶ Ἑλλήνων τὸν συνέδραμον, καὶ ὑπεράσπισαν διὰ νὰ γίνῃ Πασᾶς, ὄλους γενόμενος ἀντευργάτησε, καὶ εὐτύχησεν ὁμοίως καὶ τοὺς ἀπογόνους αὐτῶν. Τὰς σημαντικώτερας καὶ μυστικώτερας ὑποθέσεις του τοῖς Ἑλλήσι μᾶλλον ἢ Ὀθωμανοῖς ἐνεπιστεύετο».

Ἄλλὰ ὁ Περαιβὸς προχωρεῖ:

«Δοξομανής, ἄρπαξ ἀκόρεστος, φιλέκδικος, ὑποπτος, ἀπιστος, ἀλλοπρόσαλ-

λος, μνησίκακος, αἰμοχαρής, φιλοπόλεμος, ὑποκριτὴς εἰς τοὺς ἄλλοεθνεῖς, κρυφίλους πολλάκις καὶ εἰς τοὺς εὐνοϊκοὺς του, φιλάργυρος, ἀλλὰ διὰ νὰ κερδίσῃ τὸν σκοπὸν του, ἐσκάρπιζεν ἀφειδῶς τὰ χρήματα. Ὅταν ἐφόνευε τινὰ ἐχθρὸν τοῦ ἐφαίνετο περιχαρής, καὶ γαυριῶν διὰ τὴν ἐκδίκησιν.

Μὲ τοιαῦτα, καὶ τοσαῦτα, φυσικὰ χαρίσματα, καὶ ἐλαττώματα ἐκυβέρνησε τὰς ὑπὸ τὴν σατραπῖαν τοῦ ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐπὶ ἔτη ἕξ καὶ τριάκοντα ἄς μᾶς συγχωρηθῆ ἤδη νὰ ἐκθέσωμεν συντόμους τινὰς παρατηρήσεις παραβάλλοντες τὴν τυραννίαν αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν προκατόχων του, καὶ οὕτω νὰ ἴδωμεν καὶ ὁποῖα ἀποτελέσματα καὶ μεταβολὰς ἐπέφευεν ἡ τυραννία του. Τὰς δὲ παρατηρήσεις μᾶς ταύτας ἀφίνομεν εἰς τὴν διάκρισιν τῶν ἐχόντων ἱκανὰς τοῦ ἀντικειμένου τούτου γνώσεις.

Ἐρωτῶμεν πρῶτον τοὺς φιλοπάτριδας Ἰωαννίτας νὰ μᾶς εἰπωσι, πόσα δεινὰ ἔπασχον καθημερινῶς πρὸ τοῦ Ἄλῆ πασᾶ ὑπὸ τῶν Τουρκαλβανῶν Ἀργυροκαστριτῶν, τῶν ἐντοπιῶν Ἀγάδων, καὶ κατ' ἐξαιρέσειν ὑπὸ τῶν λεγομένων Σπαχίδων, καὶ μάλιστα παρὰ τινῶν ἐξ αὐτῶν περιβοητῶν εἰς τὴν κακίαν, Χαλήλη, Μάστακα, Μολᾶ, Μπαλῆ, Μπαρτζοῦμα, Καραβία, καὶ ἄλλων ὁπαδῶν αὐτῶν Σπαχίδων τῶν Ἰωαννίνων, καὶ γειτόνων Τουρκαλβανῶν; Αὐτοὶ ἠρπαζάν αὐθαίρετως τοὺς παῖδας ἀπὸ τὰς ἀγκάλας τῶν γονέων, παλλάκις καὶ τὰς γυναῖκας. Ὑβρίζον, ἐπροπηλάκιζον, ἐξυλοκόπουν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀγορὰν ὡς ἀνδράποδα. Ἐσφετέριζον τοὺς ἰδρώτας τῶν ἀπανθρώπων, διὰ νὰ σπαταλῶσιν αὐτοὶ ἀσώτως. Σπανίως ἐπλήρωνον ὄσα ἠγόραζον παρ' αὐτῶν χειροτεχνήματα, καὶ εἶδη διαφόρων πραγμάτων τῶν ὁποίων οὐδ' ἐτόλμουν σχεδὸν νὰ ζητήσωσι τὴν ἀξία. Ταῦτα πάντα ἦσαν τῶν ἀρνησιθρήσκων μᾶλλον ἀποτελέσματα.

Τοιαῦτα, καὶ ἔτι χεῖρονα ἔπασχον οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν Λάρισσαν, Τύρναβον, Τρικκάλα, Φάρσαλα, Θήβας καὶ ἄλλας πόλεις τῆς Μακεδονίας, καὶ Θράκης, εἰς τὰς ὁποίας οὐ μόνον ἐκκλησίας νὰ ἀναγείρωσιν ἢ ἐπισκευάσωσι δὲν ἠδύναντο ἀλλ' οὔτε λιτανεῖαν, ἢ ἐπιτάφιον, ἢ ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ ἐτόλμουν νὰ ψάλλωσι ἐκτὸς τῆς ἐκκλησίας. Ὑπῆρξε πρὸ τοῦ Ἄλῆ Πασᾶ καὶ ὁ Κούρ Πασᾶς εἰς τὸ Μπεράτι, καὶ ἄλλος εἰς τὰ Τρίκκαλα τῆς Θεσσαλίας, ἀλλὰ παρὰ τὴν ἰδικὴν τῶν τυραννῶν, ἢ πολυαρχία, καὶ ἀναρχία εἶχε περισσοτέραν ἰσχύον, διότι ὁ ἔσχατος Τοῦρκος ἐξήσκει ἀουστόλως ἀπόλυτον δεσποτισμὸν, ἡγεμονεύσας ὁμοῦς ὁ Ἄλῆ Πασᾶς κατήργησεν ἐκ διαλειμμάτων τὴν πολυαρχίαν καὶ ἀναρχίαν, καταστρέψας πολλοὺς τυραννίσκους Ὀθωμανοὺς καὶ Ἕλληνας, Μπέιδας δηλαδὴ Ἀγάδας, καὶ Δημάρχους, οἳ ὅσοι ἐτρέφοντο καὶ ἐθησαύριζον ἐκ τῶν ἰδρώτων τῶν ὑπηκόων. Ἐκαθάρισε τὰς ὁδοὺς ἀπὸ τῶν κακούργων, διατάξας τοὺς κατὰ ἐπαρχίας γνωρισμένους Καπετάνους νὰ τοὺς καταδιώκωσι, καὶ καταστρέψωσιν. Ἐφ' ὅλας τὰς ἐπαρχίας τῆς ἡγεμονίας του, ἔμποροι, καὶ παντὸς ἐπαγγέλματος ἄνθρωποι περιεφέροντο ἀφοβοὶ, καὶ ἀνεπηρέαστοι.

Ταῦτα πάντα ἐφαίνοντο δυσάρεστοι νεωτερισμοὶ εἰς τοὺς ἀγάδας, καὶ δημάρχους, διότι ἐνηργοῦντο ὑφ' ἑνὸς μόνου ἰσχυροῦ τυράννου, οἱ δὲ ἄλλοι τυραννίσκοι ἀδύνατοι, διεσπαρμένοι καὶ ἀσύμφωνοι ὄντες ἔσπευδον εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου νὰ κολακεύωσιν καὶ ζητῶσι τὴν εὐνοίαν του. Ἄλλ' ἐκ τούτων οἱ μὲν πλουσιώτεροι καθὼ ἀσῶτοι καὶ ἀνανδροὶ οὔτε τοῦ πλούτου, οὔτε τῆς ζωῆς αὐτῶν ἦσαν κύριοι ἐπειδὴ, διὰ νὰ ὑψωθῆ εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν ὁ τύραννος, καὶ μάλιστα φιλοπόλεμος ὢν, ἐπόμενον ἦν καὶ φυλάργυρος, καὶ αἰμοβόρος νὰ γίνῃ. Διὸ ἐδολοφόνει καὶ ἐφαρμάκιζεν αὐτοὺς μὲ τὸν πλέον ἐπιτήδειον, καὶ ἄγνωστον τρόπον ὥστε, πολλάκις διὰ ν' ἀπατᾶ καὶ τοὺς περὶ ἑαυτὸν, καὶ τοὺς συγγενεῖς προσέτι τοῦ παθόντος κατεδίωκε κατ' ἐπιφάνειαν τοὺς ὑπόπτους, ἢ φανεροὺς κακούργους. Περιέβαλλεν ὁμοῦς τοὺς συγγενεῖς τοῦ δολοφονηθέντος

» τούς δὲ μετρίως εὐκαταστάτους, καὶ ἀνδρείους ἐκολάκευεν, ἐδωροδόκει, καὶ
 » κατέτιπτεν εἰς στρατιωτικὴν καὶ πολιτικὴν ὑπηρεσίαν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς τυ-
 » ραννίας του, καὶ φόβητρον τῶν πλουσίων, καὶ τῶν ἐπαρχιῶν.

» Πολλοὶ Ἕλληνες ἀφίσαντες τὸ φίλον ἔδαφος τῆς πατρίδος ἀπῆλθον εἰς
 » διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης, Ἄλλὰ διὰ τοῦτο δὲν ἐπλούτισαν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν
 » του οἱ Ἰωαννῖται, οἱ Καλλαρῖται, οἱ Συρακιῶται, οἱ Ἀρτινοὶ, οἱ Ζαγορήσιοι, οἱ
 » Μετσοβῖται, οἱ Κοζανῖται, οἱ Καστοριαῖοι, οἱ Ἀμπελακιῶται, οἱ Τυρναβῖται, οἱ
 » Τζαριτζιῶται, καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων μερῶν τῆς ἡγεμονίας του διασπαρέντες εἰς
 » Βιέννην τῆς Αὐστρίας, Γερμανίαν, Ρωσσίαν, Γαλλίαν, Ἰταλίαν, Οὐγγαρίαν, Δα-
 » κίαν καὶ Ἀσίαν, Αὐτῶν δὲ τῶν ἐμπόρων τὰ τέκνα, καὶ οἱ συγγενεῖς δὲν ἐφω-
 » τίσθησαν ἐν τῇ Εὐρώπῃ ὑπὸ διαφόρων ἐπιστημῶν, καὶ λαμπρῶν ἱστοριῶν:

» Ἐπαλινόσκει ὁ ἔμπορος ἐκ τῆς Εὐρώπης εὐκατάστατος. Ὁ Ἄλῃ Πασῶς
 » δὲν ἤρπαζε ποτὲ τὰ πλοῦτή του, οὔτε τὸν ἐδολοφόνει, ἠὲ χαριστεῖτο δὲ εἰς μόνον
 » τὰ ὅποια τῷ ἐπρόσφερον ἐκ προαιρέσεως του δῶρα καὶ χρήματα. Ἐὰν ἐνόησε
 » ἐβίαζε τινὰ νὰ τῷ δώσῃ πλεονέκτημα τοῦτο προήρχετο κυρίως ἐκ τινος συκοφαν-
 » τίας, τὴν ὅποιαν οἱ τύραννοι ἀκόρεστοι ὄντες, οὐ μόνον δὲν ἀποστρέφονται
 » ἀλλὰ καὶ περιθάλλουσι διὰ τὰ συμφέροντά των. Ἐπρεπε νομίζω, νὰ εὐχαριστῆ
 » τὸν Θεὸν ὁ τυχὼν ἔμπορος ἢ κτηματίας, διότι εὖρεν ἕνα μόνον ἡμιχορτασμένον
 » τύραννον, διότι εἰ ἐτύγχανον δέκα ἢ εἴκοσι κηφῆνες πλεονέκται, τότε καὶ οἱ
 » ἰδρωτὲς του καὶ ἡ ὑπαρξίς του ἐκινδύνευεν, ἐπειδὴ ὅσα κἄν εἶχε πλοῦτή δὲν
 » ἐξήρκουν νὰ χορτάσῃ καὶ ἐξηλεώσῃ ἀπαντας. Ὅσοι ἐκ τῶν λογίων ἀνδρῶν τοῦ
 » ἔθνους μας ἐπαρουσιάζοντο ἔμπροσθέν του οὐ μόνον τὴν εὐνοίαν, καὶ ὑπερά-
 » σπισιν του ἀπελάμβανον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος ἐπεθύμει νὰ τοὺς ἐρωτᾷ καὶ μαν-
 » θάνει ὅσα ἠγνῶει, καὶ κατ' ἐξαίρεσιν ἱστορικά».

Οἱ ἀνωτέρω χαρακτηρισμοὶ τοῦ Περαιβοῦ εἶναι ἀδρότατοι.

Μᾶς δίδουν ἐνιύπωσιν τοῦ ὅτι ὁ Ἄλῃς παρὰ τὴν ἀπληστίαν του, εἶχεν προτίμησιν πρὸς τὸ νὰ ἐλκύῃ κέρδη μᾶλλον τακτικᾶ παρ' ἀνθρώπων εὐτυχούντων, τοὺς ὁποίους καθίστα εὐτυχεῖς ἢ διοικήσεις του.

Ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῆς Θεσσαλικῆς κοινότητος τῶν Ἀμπελακίων, γνωρίζομεν ὅτι ὁ σατράπης δὲν ἀπέφευγε καὶ τὴν συμμετοχὴν του εἰς ἐπιχειρήσεις ἰδιωτῶν.

Μετέϊχε κρυφίως τῆς ἐπιχειρήσεως ἐμπόρου εἰσάγοντος φέσια ἀπὸ τὴν Τύνιδαν, καὶ συνέπειαν τούτου ἦτο ἡ ἀντιπάθεια τοῦ Ἄλῃ πρὸς τὴν κοινότητα τῶν Ἀμπελακίων, ἣτις παράγουσα φέσια ἀνώτερα τῶν τῆς Τύνιδος, ἀπέστειλεν ταῦτα εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν Ἰωαννίνων. Ἐν ἔτει 1811 ἄτακτα στίφη σταλέντα παρὰ τοῦ Ἄλῃ κατέστρεψαν τὰ Ἀμπελάκια.

Ἐδῶ φαίνεται ἡ ἀπληστία του, καὶ ἡ ἐξαψίς τῆς ἐκδικήσεως, ἢ ὅποια ἐξεδηλώθη καὶ κατὰ τὴν ἀλωσιν τῆς Πρεβέζης.

Αὕτη ἐγίνε ὑπὸ τὰς ἐξῆς συνθήκας :

Ἐν ἔτει 1797 ἡ Γαλλία κατέλαβεν τὰς Ἰονίους νήσους, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐπὶ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἐξαρτήματά των.

Ὁ Ἄλῃς μετὰ ταῦτα τυχὼν σχετικῆς ἀδείας ἐκ μέρους τοῦ Σουλτάνου, ἀπέσπασεν τὴν Πρέβεζαν ἀπὸ τὴν γαλλικὴν φρουρὰν, πλήρης μένους κατὰ τῶν Ἑλλήνων, οἵτινες κατὰ τὴν πολιορκίαν συνέπραξαν μετὰ τῶν Γάλλων.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Πουκεβίλ γράφει ὅτι :

«Τὰ κοσμήματα τῶν ἐκκλησιῶν, τὰ ἱερὰ δυσκοπώδη τὰ διάφορα ἐπιπλα

» τῶν διαφόρων οἰκιῶν, ἐκομίσθησαν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἄλῃ. Ἀφοῦ δὲ ἐξέ-
 » λεξε δι' ἑαυτὸν τὴν μερίδα τοῦ λέοντος διένειμεν εἰς τοὺς στρατιώτας κάπας
 » καὶ μαγειρικὰ σκεύη».

Ἐδῶ φαίνεται ἡ ἀπληστία του.

Ἄλλὰ ἐρωτᾶται : ποῖοι ἦσαν οἱ θρυλούμενοι θησαυροὶ του :

Ἐπὶ τῆς γνῶμης ὅτι τὸ ἐτήσιον εἰσόδημά του ὑπερέβαινε τὰς 300 χιλιάδας ἀγγλικῶν λιρῶν.

Ἐπὶ τῆς ἐπίσης ἢ πληροφορίας ὅτι ὁ ἐν ὀνόματι τοῦ Σουλτάνου νικήσας τὸν Ἄλῃ ἀρχηγὸς τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ Χουρσίτ, ἐσφετερίσθη μέρος τῶν θησαυρῶν καὶ μέρος ἀπέστειλεν πρὸς τὸν Σουλτάνον Μαχμούτ, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀνέμενε πολὺ περισσότερα.

Ὁ Πουκεβίλ γράφει ὅτι μετὰ τὴν ἐξόντωσιν τοῦ Ἄλῃ, εὐρέθησαν μόνον ἐξήντα χιλιάδες πούγγια (δηλαδὴ 25.000.000 χρυσῶν δραχμῶν) καὶ ὅτι εἰς μάτην ἐβασανίσθησαν οἱ ἔμπιστοι τοῦ Ἄλῃ πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν ὑπολοίπων.

Τὰ μυστηριώδη αὐτὰ ὑπόλοιπα, ἐγέννησαν τὸν θρύλον ὅτι ὁ Ἄλῃς ἀμυνόμενος ἐναντι τῶν ἐπιθέσεων τοῦ στρατοῦ, ἀπέκρυψεν μέρος τῶν θησαυρῶν του.

Ἄλλη παράδοσις ὁμιλεῖ περὶ ἀποκρύψεως παλαιότερας.

Κατ' αὐτὴν ὁ Ἄλῃς βίβη περισυλέξας κάποτε μεγάλην ποσότητα τιμαλφῶν ἀνηκόντων εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐσχημάτισεν 24 φορτώματα χρυσοῦ καὶ ἀπέστειλεν αὐτὰ πρὸς τὸν Σουλτάνον.

Ἡ μεταφορικὴ αὕτη ἀποστολὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ ἀνθρώπους τῆς ἄκρας ἐμπιστοσύνης τοῦ Ἄλῃ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα μὲσω Μετσόβου διὰ τὰ Τρίκκαλα. Ἐνῶ δὲ ἡ συνοδεία διήρχετο ἀπὸ τὸ δάσος τὸ ὀνομαζόμενον «Ὀξιά τοῦ Δεσπότη» (πλησίον τοῦ χωρίου Καστανιά τῆς Καλαμπάκας), ὁ λήσταρχος Περιστερῆς ἐπιπεσὼν μὲ τὸ σῶμα του ἐγίνε κύριος τῶν θησαυρῶν τοὺς ὁποίους ἐκρυψεν εἰς τὸ ὄρος Κόζακα ὅπου γίνονται τῶρα ἀνασκαφαί.

Ὁ Περιστερῆς συνέταξεν σχεδιάγραμμα τοῦ μέρους ποῦ ἐκρύβθησαν οἱ θησαυροί. Κατὰ τὸ σχεδιάγραμμα τοῦτο τὸ ἐνεπιστεύθη τότε εἰς τινὰ συγγενῆ του.

Ἐκτοτε διὰ μέσου πολλῶν δεκαετηρίδων καὶ περιπετειῶν τὸ πολυτίμον σχεδιάγραμμα, περιήλθεν εἰς χεῖρας τοῦ ὀμίλου ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ τῶρα τὰς ἀνασκαφάς.

Μέχρι τοῦδε ἀνασκαφαί ἔχουν γίνεαι πολλαί εἰς διάφορα σημεῖα ἐνθα ὑπεδείκνυον διάφοροι θρύλοι.

Δι' ἀνασκαφὰς αἰτινες ἐγίναν εἰς τὴν Ἠπειρὸν ἐπὶ τουρκοκρατίας ὁ μακαρίτης Μαρκορᾶς, ἔγραψεν τὰ κάτωθι ἐνισχύων τὴν ἰδέαν ὅτι πλὴν τῶν ὄσων ἐπήρην ὁ Χουρσίτ δὲν ὑπῆρχον ἄλλα.

Οἱ στίχοι τοῦ Μαρκορᾶ ἔχουν ὡς ἐξῆς :

Είναι άγρια νύχτα! Σκάφτοντας έδω στον έρμο τόπο, τοῦ κάκου άφίνετε, παιδιά, τόν ύπνο γιά τόν κόπο. Πιστέφατέ μου' ακούσετε τὸ γέρο ποῦ σ'ακ κρένει' οί θησαυροί τ' Άλή πασα δέν είν' έδω θαμμένοι. Σ'ας λέω μεγάλο μυστικό, μοῦ τ'ώπε μίαν ήμέρα ένας πτωχός καλόγερος ποῦ κατοικοῦσε πέρα' άγια ψυχή, ποῦ διάβαζε σέ άθάνατα βιβλία πολλά τ' ανθρώπου άπόκρυφα, πολλά μυστήρια θεία. "Ημουν άγώρι σάν έσας και έπήα νά τοῦ μιλήσω, τ'άδικο βιδ ποῦ βρίσκεται ποθώντας νά γνωρίσω. "Ο σεβαστός—άδιάκοπα στήν μνήμη μου τόν έχω— σάν εἶπε πῶς κολάζομαι τά μάτια νά ξετρέχω, μακρυνά θυμοῦμαι π'ώρριξε τὸ βλέμμα του τριγύρου στά περιγάλια, στά βουνά, στά δάση τῆς "Ηπειρου, και θλιβερά τά μάτια του γυρνώντας και σέ μένα, κατόπι άρχίησε νά πῆ με χείλη πυρωμένα :

Μῦθος δέν εἶναι' ὁ τύραννος άμέτρητο λογάρι
 έθαψε κάπου, τρέμοντας μήπως έχθρός τὸ πάρη
 Μόν ή κατάρα τοῦ θεοῦ τ' άστροπελέκι ανάφτει
 και τά κρυμμένα πλούτη του λαβρίζει και ξεθάφτει.
 Με μιὰς παντοῦ στήν "Ηπειρο, σά φύλλα μαραμένα,
 σφοδρός άνεμοστρόβιλος πετάει τ' άσβολωμένα.
 "Αχι δέν θα πάρουν τήν μορφή και τὸ λαμπρό του χρῶμα,
 ὅσο τρεμάμενος ραγιὰς θα τά μολύνη άκόμα'
 άλλ' ὡς βροντήση άπάνω τους έλεύθερο ποδάρι,
 έδω θα γένουν μάλαμα, κ' έκει μαργαριτάρι.

"Ίσως οί στίχοι αὐτοί παραμένουν ἐπ' άπειρον τὸ θετικώτερον τῶν ὕσων έγράφησαν περί τῶν θησαυρῶν τοῦ Άλή πασα.

N. Π. Α.

«Η Έλλάς θα άποκτήση έθνικὰς πολεμικὰς δυνάμεις, και μέσα σέ βραχὺ χρονικὸν διάστημα. "Οχι διότι έχει κατακτητικούς σκοπούς, αλλά διότι εἶναι Κράτος υπερήφανον και θέλει νά ὀφείλη τήν άνεξαρτησίαν του και τόν σεβασμόν τῶν δικαιωμάτων του εἰς τόν έαυτόν της, κατὰ πρῶτον λόγον, και ἐπί πλέον διὰ νά εἶναι χρησιμη εἰς τοὺς φίλους της. Λοιπὸν νά στηρίζεται πρωτίστως εἰς τήν δύναμιν της, ή έκδήλωσις δέ τῆς δυνάμεως της αὐτῆς νά εἶναι ὁ Έθνικὸς Στρατός, ὁ Στόλος και ή Άεροπορία. Και αν δι' άλλα πράγματα αναγκάζομεθα νά εἶμεθα φειδωλοί εἰς τήν δαπάνην τῶν χρημάτων μας, διότι δέν μας άφηκε τὸ παρελθόν τίποτε, διὰ τήν παρασκευήν ὅμως τήν πολεμικήν δέν θα φεισθῶμεν οὔτε τῆς παραμικρῆς δαπάνης. Θα προτιμήσω νά σ'ας στερήσω από άλλα πράγματα, αναγκαία τοῦλάχιστον, δι' ὀλίγον καιρόν, διὰ νά εξασφαλίσω τὸ νά εἰσθε πολεμικῶς ισχυροί και υπερήφανοι δι' αὐτό.

I. ΜΕΤΑΞΑΣ

ΕΚΕΙΝΟΙ ΠΟΥ ΦΕΥΓΟΥΝ...

Η ΜΑΝΝΑ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΙΩΤΟΥ

Τὴν 13ην τοῦ λήξαντος μηνὸς ἐκηδεύθη ή Μάννα τοῦ Στρατιώτου, Κυρία Άννα Α. Παπαδοπούλου.

Η Άννα Παπαδοπούλου ήτο ή τρίτη θυγάτηρ τοῦ δημάρχου Ἀθηναίων Μιχαήλ Μελά, και άδελφή τοῦ ήρωος τῆς Μακεδονίας Παύλου Μελά. Κόρη τῆς ἐπιφανοῦς ταύτης και πολυκλαδοῦ Ἑπαιρωτικῆς Οἰκογενείας ποῦ και ἐπὶ Τουρκοκρατίας και κατὰ τόν ἑρὸν άγῶνα και μετέπειτα συνεχῶς ανέδειξεν και άγαδεικνύει ἐπιφανῆ μέλη τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας.

Η Άννα Παπαδοπούλου ἐνυμφεύθη εἰς ἡλικίαν νεαρὰν τὴν κ. Ἀπόστολον Παπαδόπουλον γόνον παλαιᾶς οἰκογενείας τῆς Πελοποννήσου και ἰδιοκτῆτην τοῦ μαγευτικοῦ ἐν Εὐβοίᾳ άγροκλήματος τοῦ ὀνομαζομένου «Ροβιές».

Ἐκ τοῦ γάμου προέκυψαν δύο τέκνα ὁ κ. Ἀντώνιος Παπαδόπουλος και ή Κυρία Ἑλένη Α. Μπακοπούλου, σύζυγος ἀξιωματικοῦ τοῦ ναυτικοῦ.

Σημειοῦμεν αὐτὰς τὰς λεπτομερείας, διότι κατ' ἐπανάληψιν παρετηρήσαμεν ὅτι παρὰ τῷ λαῷ ἐπεκράτη ή αντίληψις ὅτι ή Μάννα ήτο άγαμος, και ὁ πολλὸς κόσμος δέν ἐγνώριζεν τήν ἀλήθειαν ὅτι πρὸ παντὸς ήτο «μάννα οἰκογενείας» σιτοργικῆ στὸν σύζυγόν της και πλήρης ἀγάπης πρὸς τὰ τέκνα της.

Η Άννα Παπαδοπούλου ἐγεννήθη ἐν Μασσαλίᾳ, ἔνθα ήτο εἰσέτι ἐγκατεστημένος ὁ πατήρ της—νεώτερος ἀδελφός τοῦ Λέοντος Μελά, ὑπουργοῦ ἐπὶ Ὀθωνος και συγγραφέως τοῦ «Γεροστάθη».

Η μετὰ τὸ 1870 ἐγκατάστασις τοῦ Μιχαήλ Μελά εἰς τὰς Ἀθήνας ήτο ἕνα κοινωνικὸν γεγονός. Τὸ μέγαρον τοῦ Μιχαήλ Μελά ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Πανεπιστημίου—(ἐκεῖ ἔνθα εὐρίσκειται σήμερον ή Ἀθηναϊκὴ Λέσχη) ήτο μία στέγη ανώτερου πολιτισμοῦ και δρωντος ἔθνητισμοῦ. Η βιβλιοθήκη τοῦ Μιχαήλ Μελά ήτο μία πολυτέλεια διὰ τὰς τότε Ἀθήνας, ή δὲ Πινακοθήκη του με ἔργα ἐπιφανῶν Γάλλων και Ἑλλήνων ζωγράφων, ἐξεπροσώπη ὀλόκληρον περιουσίαν.

Τὰ ἔργα τῶν γάλλων ζωγράφων προσήρχοντο ἀπὸ άγορᾶς γενομένης ἐν Γαλλίᾳ, ὅτε συνέπεσεν τινὲς ἐξ αὐτῶν νά ἦναι εἰσέτι νέοι και άγνωστοί, ὁ δὲ Μελάς ἔτυχε νά τοὺς γνωρίσῃ και ἀφειδῶς νά τοὺς ὑποστηρίξῃ δι' άγορᾶς πάρα πολλῶν πινάκων των.

Ὅταν ἦλθε ἔδω, συνεπληρώθη ή συλλογή με ἔργα παλαιότερων ἑλλήνων καλλιτεχνῶν—ὡς τοῦ Καντούνη—και τὸ σπῆτι του ἔγινε τόπος ἔνθα οἱ τότε σύγχρονοι ζωγράφοι συνεχῶς ἐπήγαιναν και ἰδέχοντο παραγγελίας.

Ἰδιαιτέραν ἀγάπην ἔδειξεν ὁ Μελάς πρὸς τὸν μακαρίτην Λύτραν, τὸν ὁποῖον πολὺ ὑπεστήριξεν.

Σπῆτι με πινα οθήκη και τέτοια πινακοθήκη, ήτο κατὶ τὸ ἐξαιρετικὸν διὰ τὰς Ἀθήνας τοῦ καιροῦ ἐκεῖνου.

Ἀπ' ἑτέρου τὰ σαλόνια πελώρια και εὐρύχωρα, ἦσαν μία πρόσδος διὰ τήν πρατεύουσαν τῆς Ἑλλάδος. Οἱ χοροὶ εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Μελά και δὴ οἱ ἀποκηρῆτικοί με τὸ πολυτελέστατο γαϊτανάκι τὸ φερμένο ἀπὸ τὸ ἔξωτερικόν, ἦσαν γιά τὰς δύο πρώτας δεκαετηρίδας τῆς βασιλείας Γεωργίου τοῦ πρώτου, σημεῖα ἀναπτύξεως τῶν Ἀθηναίων, ὅπου ή προηγηθεῖσα κοσμικὴ κίνησις, ή ἐπὶ Ὀθωνος, δέν εἶχεν κοινωνικὰς αἰθούσας με τόσον πλοῦτον.

Τὴν ζωὴν τοῦ χειμῶνος διεδέχετο ή ζωὴ τοῦ καλοκαιριοῦ εἰς τήν ἑπαυλιαν τῆς Κηφισιάς.

Και εκεί ὁ Μιχαὴλ Μελάς ἦτο μία τοπικὴ πρόδοτος. Ἐδῶσεν ὤθησιν εἰς τὴν Κηφισιά, μὲ τὸ νὰ τὴν ἐκλέξῃ ὡς τόπον θερινῆς διαμονῆς του.

Οἱ σημερινοὶ περιπατηταὶ τοῦ χαριτωμένου προαστίου βλέπουν τὰς πινακίδας τῆς ὁδοῦ Μιχαὴλ Μελά, ὡς δικαίαν ἐκδήλωσιν τῆς πρὸς τὴν μνήμην του εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ βλέπουν πῶς κάτω καὶ τὴν ὁδὸν Κοκκινιάκη. Αὐτὸς ἦτο ὁ κηπουρὸς τοῦ Μιχαὴλ Μελά, ὁ κατ' ἐντολὴν του εἰσάξας εἰς τὴν Κηφισίαν τὴν καλλιέργειαν τῆς φράουλας, ἣ ὁποῖα ἔκτοτε τόσον ἐπιτυχῶς καλλιεργεῖται ἐκεῖ.

Ἄλλὰ τὸ σπῆτι τοῦ Μιχαὴλ Μελά εἰς τὴν ὁδὸν Πανεπιστημίου, ἦτο καὶ τόπος ἐθνικῶν ἐνεργειῶν. Ὑπόδουλοι Ἡπειρώτες ἐκεῖ κατέφυγον διὰ νὰ ζητήσουν τὴν προστασίαν του ἢ τὰς ὁδηγίας του, ὑπόδουλοι Κρητῆς ἢ Μακεδόνες ἐρχόμενοι ἀπὸ τὰς ἐπαρχίας των ἤξευραν ὅτι θὰ εὔρουν τὸν Μελά πρόθυμον νὰ τοὺς βοηθήσῃ, καὶ δασάκις ἢ ἐθνικῆς δρασίς ὑπὲρ τοῦ ὑποδούλου ἑλληνισμοῦ καθίστατο ζωηρότερα. τὸ σπῆτι τοῦ Μελά ἐδέχετο ἐπιτροπὰς ἐξ ἐκείνων αἱ ὁποῖαι ἐσχηματίζοντο εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ ἐνισχύσουν μὲ ὄπλα, μὲ τροφίμα, μὲ χρήματα καὶ μὲ ὁδηγίας τοὺς ἐκτὸς τῶν συνόρων ἀδελφοὺς.

Ἡ κοσμικὴ ζωὴ καὶ ἡ ἐθνικὴ δρασίς ἐπὶ ἕτη πολλὰ ἔζησαν ὑπὸ αὐτῆν τὴν στέγην, χωρὶς ἢ μία κίνησις νὰ ἐκτοπίσῃ τὴν ἄλλην. Ἄλλως τε ἦσαν καὶ τὰ δύο μία πολύτιμος πρὸς τὴν κοινωνίαν ὑπηρεσία κατὰ τὰ ἕτη ἀειῖνα. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ πνοὴ ποὺ ἐκνοιάροχεν εἰς τὰ σαλόνια τοῦ Μιχαὴλ Μελά ὑπεβοήθη τὴν κοινωνικὴν ἐξέλιξιν τὴν ὁποῖαν βεβαίως ὑπεβοήθουν καὶ ἄλλοι κοινωνικοὶ παράγοντες τῶν Ἀθηναίων. Ἡ δὲ πνοὴ τῆς κυρίτιδος ποὺ διητηθάνει τις ὅταν εἰσῆρχετο εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Μιχαὴλ Μελά, τὰ ὑπόγεια εἰς τὰ ὁποῖα ἐκρύπτοντο ὄπλα διὰ νὰ σταλοῦν εἰς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην ἐπανάστασιν τῆς Κρήτης, ἔκαναν αἰσθησὶν εἰς ὅλα τὰ παιδιά ποὺ ἡ μητέρα των (κόρη τῶν Βουτσινάδων τῆς Κεφαλληνίας τῶν ἐγκαταστημένων εἰς τὴν Ρωσσίαν) τὰ μᾶζουσι ὅλα μαζί κάθε ἀπόγευμα σὲ ἕνα λαντῶ, καὶ τὰ πῆγαινε περίπατο.

—Περνᾶ ἡ κλωσσα!!—ἔλεγαν οἱ Ἀθηναῖοι ὅταν περνοῦσε μὲ τὸ ἀμάξι τῆς ἢ καλῆ αὐτῆ Ἀρχόντισσα, σὴν κλωσσα μὲ τὰ κλωσσόπουλα, ἕνα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἦτανε καὶ ἡ Ἄννα, σχεδὸν συνομιλήκη μὲ τὸν ἀδελφόν της τὸν Παῦλο. Σημειωτέον ὅτι τὸ ὄνομα Ἄννα δὲν ἦτο τὸ βαπτιστικὸν ὄνομά της.

Εἶχε βαπτισθεῖ Ἀλεξάνδρα. Ἄλλὰ οἱ γονεῖς της ἀπὸ πολὺ μικρῆ τὴν ὀνόμαζαν μὲ τὸ ὄνομα Ἄννα, γιὰ νὰ μὴν ξεχάσουν ἕνα μεγαλῆτερο κοριτσάκι ποὺ εἶχανε χάσει.

Μέσα εἰς αὐτὸ τὸ ἀρχοντικὸν περιβάλλον ποὺ ἀνεγράφη ἡ Ἄννα, ἔκαμε εἰς τὸ σπῆτι τὰς ἐγκυκλίους σπουδὰς της, ἔχουσα μεταξὺ τῶν καθηγητικῶν της καὶ τὴν νεωτάτην τότε διπλωματοῦχον τοῦ Ἀρσακείου Μαρίαν Κωνσταντινίδην τὴν μετέπειτα σύζυγον τοῦ ποιητοῦ Σουρῆ, ἣ ὁποῖα ὡς οἰκογενειακὴ φίλη προσεφέρθη νὰ τὴν προσέχη στὰ μαθήματα.

Ἄλλὰ ἡ μετέπειτα Μάννα τοῦ Στρατιώτου, δὲν ἦτο μαθήτρια ἐπιμελής.

Τὰ παιδικὰ της χρόνια περικλείουν πολλὴν ἀνυποταξίαν....

Μία μέρα ἀνοιξε μὲ τόσην βίαν ἕνα παράθυρο τῆς σοφίτας τοῦ πατρικοῦ μεγάρου, ὥστε τὸ κλουβὶ μὲ τὸ καναρίνι εὐρέθη εἰς τὸ κενόν, καὶ ἔπασεν εἰς τὴν κερφαλὴν ἀτυχοῦς διαβάτου.....

Ἄλλη μέρα στὴν Κηφισιά ἐνῶ ἡ Μητέρα της—παροικιαῖδος νοικοκυρὰ—εἶχεν ἐτοιμάσει ὅλα τὰ παιδιά γιὰ νὰ πάνε εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἡ Ἄννα ξέφυγε λίγο πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως καὶ ἔτρεξε πρὸς τὸ συντριβάνι τῆς ἐπαύλεως. Θέλοντας νὰ παίξῃ μὲ τὸ νερό, εὐρέθηκε δλόκληρη μέσα στὸ συντριβάνι μὲ τὴν κάτασπρη καὶ δλοκέντητη τσουαλέτα ποὺ φερούσε.....

Ἡ συχνὴς μητριῆς κατὰδης δὲν συντελοῦσαν καθόλου εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ ἀειθέσου χαρακτήρος της.

Ὅσοι παρηκολούθησαν τὴν μετέπειτα δρασίαν τῆς Μάννας τοῦ Στρατιώτου, θὰ παρετήρησαν τί ὡσαῖτα γράμματα ποὺ ἔγραφε στὰς ἐφημερίδας, γιὰ σκοποὺς πατριωτικοῦς ἢ φιλανθρωπικοῦς.

Ἀδελφὴ ἡ λογοτεχνικὴ ἱκανότης της δὲν ὀφείλεται εἰς σπουδὰς. Ἦτο φυσικὸν ταλέντο.

Ἡ κυρία Σουρῆ ἠρώτησε κάποτε τὸν γράφοντα τὰς γραμμὰς αὐτάς:

—Ποῦ ἔμαθε ἡ Ἄννα νὰ γράφῃ; Ὅταν ἐσπούδαζε δὲν μάθαινε τίποτε...

Ἄλλὰ πολὺ πρὶν ἀναπτυχθεῖ τὸ λογοτεχνικὸν της ταλέντο ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου ἐπέδειξε μίαν ἐξαιρετικὴν κλίσιν εἰς τὴν ζωγραφικὴν καθὼς καὶ εἰς τὸ κέντημα.

Ὁ μακαρίτης ζωγράφος Γεώργιος Ροῦλὸς ἔλεγεν κάποτε ὅτι τὰ κεντήματά της ἦσαν πολὺ ἀνώτερα τῆς ζωγραφικῆς της. Δὲν μπορῶ νὰ πῶ τίποτε γιὰ τὰ κεντήματα γιὰτι δὲν τὰ εἶδα ποτέ. Ἡ ζωγραφικὴ της ὁμῶς τέχνη εἶναι γνωστὴ σὲ ὅλο τὸν ἑλληνικὸν κόσμον. Μία τέχνη τελείως δική της, ξένη πρὸς κανέναν, τέχνη ἀτίθαση καὶ αὐτὴ σὴν τὸν χαρακτήρα τῆς Ἄννας. Μὲ μερικὰς πινελιὰς γινότανε τὸ ἀνθος, καὶ συνήθως τὸ χρυσάνθεμον, ποὺ πάντοτε τὸ προτιμοῦσε.

Ὅταν ὁ Γεώργιος Θεοτόκης πρωτοέγινε Πρωθυπουργός, καὶ ἀπεφίσεως νὰ κάμῃ μόνιμον ἐγκατάστασιν σὲ ἕνα διαμέρισμα εἰς τὰς Ἀθήνας, παρεκάλεσεν τὴν Κυρίαν Παπαδοπούλου νὰ φτιάξῃ μερικὰ ζωγραφισμένα πανῶ γιὰ τῆς πόρτες τοῦ διαμερίσματος ποὺ εἶχε νοικιάσει. Ἀξημέρωτα ἔπερνε τῆς καλῆς της καὶ τῆς μπογιῆς της, γιὰ νὰ πᾶν νὰ ἐργασθῆ εἰς τὴν πρωθυπουργικὴν κατοικίαν.

Ἄλλως τε αὐτὴ ἡ πρωϊνὴ ἔγερσις τὴν ἔθελε, τῆς ἄρσσε κάθε ἀσκητισμός.

Προτιμοῦσε τὸν ὕπνο ἑπάνω σὲ ἕνα τοίποδο μὲ ξύλο, παρὰ σὲ κρεβάτι μὲ στρώμα.

Ἄλλὰ ἀπὸ τότε ποὺ ἐζωγράφησε τὰ πανῶ εἰς τοῦ Θεοτόκη, ἡ τέχνη της ἀρχισε σιγὰ—σιγὰ νὰ σκορπίζεται παντοῦ. Σὲ ὅποιον σπῆτι ἔτυχε νὰ κατοικήσῃ, σὲ ὅποιον ἐνοδοχεῖο ἔτυχε νὰ μείνῃ ἔστω καὶ γιὰ λίγες μέρας τὰ ἔχνη τῆς διαβάσεως της ἔμειναν ζωντανὰ ἑπάνω σὲ τοίχους ἢ σὲ πόρτες, ὅπου εἶχε φτιάσει χρυσάνθεμα. Ἦταν ὁ ἄνθρωπος ποὺ δὲν ἤθελε νὰ χασομερᾷ ἀλλὰ ἤθελε νὰ κἀνῃ πάντα κάτι τὸ εὐχάριστο, καὶ τὸ χρήσιμο. Ἀργότερα δὲ ἔδωσε πολὺ μεγαλῆτερα χρησιμότητα εἰς τὴν ζωγραφικὴν της τέχνην. Ἀγόραζε βαζάκια, κοφτήρες, ἡμερολόγια, ξύλινα πιάτα ἢ δίσκους, ξυπνοῦσε ἀπὸ τῆς πέντε τὸ πρωτὸ, καὶ μ' ἕνα τσιγάρο στὸ στόμα, ἀόκνως ἐργαζομένη, ἐτοιμάζε ὅλο αὐτὸ τὸ πλῆθος τῶν πραγμάτων ποὺ τὰ ἐστόλιζε μὲ εὐχάριστα ἀνθῆ καὶ μὲ κανένα ρητὸ καὶ ἐμπελεσε στὰ κρητῆρια γιὰ νὰ πωλοῦνται πότε γιὰ ἀπόρους, πότε γιὰ πρόσφυγας, καὶ πότε γιὰ φυματικούς. Ἡ ἀγορὰ αὐτῶν τῶν μικρῶν πραγμάτων ἐγένετο δι' ἐξόδου της, ἀλλὰ τὸ σύνολον τῶν εἰσπραξέων ἐπῆγαινε γιὰ τὸν φιλανθρωπικὸν σκοπὸν. Διότι ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου ποτὲ της δὲν εἶχε ἀντιληφθεῖ τὴν σημασίαν τοῦ χρήματος. Ὁ σύζυγός της ἄλλως τε ἀφθόνως της παρεῖχε ὅλα τὰ μέσα. Ἐκείνη ἀτομικὰ ἔφαδε δὲν εἶχε σχεδὸν καθόλου, ἀν ἐξαιρέσωμε τὰ τσιγάρα τὰ ὁποῖα ἐκᾶνιζε, καὶ τὰ ὁποῖα μαζί μὲ τὴν ὑπερκόπωσιν, ἴσως νὰ συνετέλεσαν εἰς τὴν συντησίαν τῆς ὑγείας της, διότι ἡ Μάννα τοῦ Στρατιώτου, ἐγκατέλειπε τὰ ἐγκόσμια πρὶν συμπληρώσῃ τὸ ἑβδομηκοστὸν.

Μὲ τὸν σύζυγόν της, τὸν κύριον Ἀπόστολον Παπαδόπουλον, διήλθαν ζωὴν ἀνέφελον, ἀρμονικὴν, καὶ εὐχάριστον, καὶ ἴσως ἐκείνος διὰ πρώτην φοράν τὴν ἔφεραν εἰς ἐπαφὴν μὲ τὴν ἀγνότητα τοῦ κόσμου τῶν χωριῶν, ὅταν νεόνυμ-

φον τὴν πῆγε εἰς τὴν Ροβιές. Εἰς τὸ μαγευτικὸ αὐτὸ ἀγρόκτημα, ἡ Κυρία Παπαδοπούλου δσάκις ἐπήγαινε, ἐπιθυμοῦσα νὰ ζῆ ὡς ἴση πρὸς ἴσους, μὲ τοὺς χωρικούς.

Ἡ Σύζυγος τοῦ γαιοκτήμονος κατήργησε τὰς ἀποστάσεις. Ἐπεσκέετο ὡς φίλη τὰ σπητάκια τῶν χωρικῶν, ἔτρεχε μαζὺ μὲ τῆς χωρικές καὶ ἠργάζετο μαζὺ τῶν στήν συγκομιδῆ τῶν καρπῶν, καὶ δὲν ἦτο σπάνιον τὸ φαινόμενον εἰς τὸν τοκετὸν καμιάς χωρικής νὰ τρέχη ἢ κυρία Παπαδοπούλου, διὰ νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὴ ὀλομόναχη τὰ χρέη καὶ τοῦ ἱατροῦ καὶ τῆς μαῖας.

Ἐχουσα τόσον βαθιὰ τὸ αἶσθημα αὐτὸ τῆς ἰσότητος, ἐμαγεύευσεν πολλὰκις εἰς τὴν κουζίνα τῆς ἐπαύλεως τῶν Ροβιῶν ἢ ἐν ἰσοτιμίᾳ μὲ καμμιὰ χωρική, ἢ ὀλομόναχη.

Ἐνα μεσημέρι κάποιον μικρὸ πλοῖον ἄραξε στῆς Ροβιές. Μιὰ χωρική σπεύδει πρὸς τὴν ἐπαυλιν, καὶ ἀναζητεῖ τὴν κυρίαν Παπαδοπούλου τὴν ὁποῖαν εὐρίσκει εἰς τὴν κουζίναν μαγευρεύουσαν.

—Κυρία σὰς ἦλθαν μουσαφιρέοι.

—Πέστους νὰ ἔλθουν στὴν κουζίναν.....

Καὶ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν τῆς ὥρας, ὅλοι οἱ ἐκδρομεῖς εἰσέρχονται εἰς τὸ μαγευτεῖον διὰ νὰ ἀπολαύσουν τὸ θέαμα τῆς κυρίας Παπαδοπούλου ὡς μαγεύτριας.

Ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐκδρομέων ἦσαν ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος καὶ Πρίγκηπες τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου.

Καὶ αὐτὰ συνέβαιναν εἰς ἐποχὴν ὅπου ἀνατρέφουσα ἀκόμη τὰ παιδιὰ τῆς, ἦτο καὶ προσηλομένη εἰς τὸ σπῆτι τῶν Ἀθηναίων, καὶ εἰς τὸ χωριό, καὶ δὲν εἶχεν ἀκόμη ἰδρυνθεῖ ἡ «Πρόοδος» τὸ σωματεῖον ποὺ ἦτο ἡ πρώτη δημοσιὰ ἐμφάνισις τῆς Ἄννας Παπαδοπούλου.

Ἐν ἐμφάνισις τῆς Προόδου ἔγινε κατὰ τὸ ἔτος 1908.

Εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποῖαν ἐπεκράτουν κοινωνικαὶ προλήψεις ἐναντίον τῆς ἐργασίας τῆς γυναικός, πρώτη ἡ Καλλιρρόη Παρέν, καὶ μετὰ ταῦτα ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου ὑψωσαν ἀνταρτικῶς τὸν ἀυχένα ἐναντίον τῶν κοινωνικῶν αὐτῶν προλήψεων.

Ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου ἐκάλεσε μερικὰς κυρίδας τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας καὶ εἶπεν πρὸς αὐτάς: «Γιατὶ ἡ Ἑλληνίδες νὰ ντρέπωνται τὴν ἐργασίαν ὁσάκις ἔχουν ἀνάγκην ἀπὸ ἐργασίαν; Καὶ γιατί νὰ μὴν τῆς εὐκολίνωμεν νὰ ἐργάζωνται νὰ ἐτοιμάζουν χειροτεχνήματα πρὸς πώλησιν χωρὶς νὰ ξέρουν οἱ ἀγορασταὶ τῶν πραγμάτων, ποῖες ἔκαμαν αὐτὰ τὰ πράγματα;

Θὰ τὰ παραδίδουν σὲ μᾶς, ἡμεῖς θὰ ἔχωμε ἕνα πρᾶτήριο καὶ θὰ τὰ πωλοῦμε καὶ θὰ δίνωμε στὴν καθὲς μιὰ τὰ κέρδη τῆς. Ἐπειτα ἡ Ἑλληνικὴ χειροτεχνία ἔχει σταίς ἐπαρχίαις τόσα ἀριστουργήματα. Γιατὶ νὰ μὴ βοηθήσωμεν μὲ τὸ πρᾶτήριο αὐτὰ νὰ γίνουσι γνωστά;

Ὅλες αἱ κυρίδες συνεφώνησαν. Δὲν ὑπῆρχεν ὁμοῦς ἐπάρεμια χρήματος διὰ νὰ ἐνοικιασθῆ ἰσόμοιον πρᾶτήριο.

Ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου, ἀκούραστος ὅπως ἦτο, ἔτρεξε εἰς τὸ ἀνθοπωλεῖον τοῦ Τσοῦτσου, καὶ παρεκάλεσεν τὸν ἀνθοπώλην νὰ δώσῃ λίγο χῶρον στὸ κατάστημά του γιὰ νὰμποῦν αἱ βιτρίνες τοῦ πρᾶτηρίου, μὲ τὴν πρόχειρη ἐπιγραφή «ἔργον οὐδὲν ὄνειδος».

Τούτου ἐξασφαλισθέντος, βροχηδὸν ἐστῆλοντο τὰ γράμματα εἰς τὰς ἐπαρχίας διὰ νὰ ἔλθουν τοπικὰ προϊόντα.

Σὰ λίγες μέρας ἐγίνοντο τὰ ἐγκαίνια. Τὸ κέντημα καὶ ἡ κεραμικὴ ἐκυριόχουν σταίς βιτρίνας.

Ἡ κυρία Σταυροῦλα Πιεργάκου Μαυρομιχάλη ἐγραψεν καὶ ἔφεραν

χειροτεχνήματα κεραμικῆς ἀπὸ τὴν Μάνη. Καὶ μιὰ γραῖα ἦλθε μόνη τῆς ἀπὸ τὴν Ζάκυνθον κομίσασα ἔργα Ζακυνθινῆς χειροτεχνίας.

Κοινωνικὸν γεγονός τὰ ἐγκαίνια τῆς Προόδου. Ἡ Πρίγκηπισσα Μαρία σύζυγος τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου, νεόνυμφος τότε, ὁμολόγησεν ὅτι ποτὲ τῆς δὲν εἶχεν δεῖ τόσα ὠραῖα κεντήματα.

Καταρθάνει ἡ Βασίλισσα Ὀλγα, συνοδευομένη ἀπὸ τὸν γρηραῖον κλειδοῦχον τῆς Μεσσαλαῖ. Ὁ ἀνθοπώλης Τσοῦτσος ὑποκλίνεται, καὶ ἡ Βασίλισσα τοῦ λέγει:

—Σὲ συγγαίρω ποὺ ἄφισες νὰ στεγάσουν ἐδῶ τέτοιο ὠραῖο σκεπὸ.

Ἡ Βασίλισσα ἐπεξεργάζεται μιαν πρὸς μιαν τὴν βιτρίνας τῶν προϊόντων τῆς Ἑλληνικῆς χειροτεχνίας. Σχεδὸν διὰ πρώτην φορὰν βλέπει ὀλοζώντανη μπροστὰ τῆς, τὴν πολυποικίλον βιοτεχνίαν τῶν ὑπηκόων τῆς, πρὸς τὴν ὁποῖαν ὡς τότε τὰ ἐμπορικὰ καταστήματα τῶν Ἀθηναίων ἦσαν πολὺ ψυχρὰ καὶ προτιμοῦσαν τὰ ξένα κράγματα. Ὁ γρηραῖος Κλειδοῦχος ἐνθουσιάζεται, κινεῖται διαρκῶς μέσα εἰς τὸ πρᾶτήριο, καὶ ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου μὲ τὸ αἰώνιον χιοῦμορ τῆς τὸ ὁποῖον λέγει ὅτι τὸ εἶχε κληρονομήσει ἀπὸ τὴν ἑπτανησίαν μητέρα τῆς, λέγει πρὸς τὸν συμπαθῆ ἀυλικόν:

—Μεσσαλαῖ σιάσου καὶ γιὰ λίγο, ἀλλοιῶς θὰ σὲ βάλω σὲ καμμιὰ βιτρίνα...

Γελῶν ὁ Μεσσαλαῖς πλησιάζει τὴν γραῖαν ποὺ εἶχε φέρει τὰ Ζακυνθινὰ προϊόντα. Ἦτο συμπατριῶτης του καὶ τῆς ἔπιασε κουβέντα. Ἀλλὰ ἐκείνην τὴν στιγμήν πλησιάζει πρὸς τὸ τιμῆμα αὐτὸ, καὶ ἡ Βασίλισσα Ὀλγα, ἡ δὲ Παπαδοπούλου λέγει πρὸς τὴν γραῖα Ζακυνθινὰ: Ἄφισε τώρα τὸν Μεσσαλαῖ καὶ κύτταξε τὴ Βασίλισσα.

Ἐστὶ ἰδρυνθῆ ἡ Πρόοδος ἡ ὁποῖα ἔκτοτε ὑπάρχει καὶ ἡ ὁποῖα ἦτο τότε ἕνας σταθμὸς διὰ τὰς Ἀθήνας.

Τὸ 1912 εἶχαμεν τοὺς πολέμους.

Ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου ἔσπευσεν εἰς τὸν στρατὸν ὡς νοσοκόμος.

Εἰς τὰς πολεμικὰς κακουχίας ἦτο ἀκούραστος.

Ἐκοιμήθηκε σὲ ἀντίσκηνα στὸ Μπιζάνι, ἐπεριποιήθηκε ἀρρώστους καὶ τραυματίας, ἐμοίρασε φανέλες καὶ τσιγάρα εἰς τὸν στρατὸν, ἔζησε μαζὺ μὲ τοὺς στρατιῶτες.

Μετὰ τοὺς Βαλκανικοὺς πολέμους, ἐπακολουθεῖ τὸ κίνημα τῆς Βορείου Ἠπείρου.

Μιὰ πρόχειρος κυβέρνησις ὑπὸ τὸν ἀείμνηστον Γεώργιον Χ. Ζωγράφον σχηματισθεῖσα ἐκεῖ, ἤρχισεν ἕναν δορυμὸν πολεμικὸν ἀγῶνα.

Ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου ἀμέσως ἐφθάσεν εἰς τὴν Βόρειον Ἠπείρον.

Ἐνας ἐκ τῶν κυριωτέρων συμβούλων τῆς κυβερνήσεως ἐκείνης διετάχθη μὲ νύχτα νὰ σπεύσῃ πρὸς ἕνα ὕψωμα τῆς ὑπαίθρου χώρας καὶ νὰ δῆ τι γίνεταί διότι ὁ ἐκεῖ ἑλληνικὸς στρατὸς ὑπεχώρει.

Ὁ σύμβουλος αὐτὸς μοῦ διηγήθη τὴν κατωτέρω σκηνήν:

—Ἐφθάσα ἐκεῖ μέσα στὸ σκοτάδι, καὶ γιὰ μιὰ στιγμή διακρίνω μιαν σκιάν ἡ ὁποῖα ἀνεβοκατέβαινε πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ ὕψωματος. Ἐπερνε στοὺς ὄμους τῆς ἀπὸ τὸ ὕψωμα, νεκροὺς καὶ τραυματίας ἀδιακρίτως, τοὺς ἀκουμποῦσε πρὸς τὸ πεδινὸν τιμῆμα αὐτῆς τῆς τοποθεσίας, καὶ ξαναγύριζε γιὰ νὰ φέρῃ πάλιν κανέναν ἄλλον. Ἐπρόσεξα νὰ δῶ ποιά ἦταν αὐτὴ ἡ σκιά. Ἦτο ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου, διεξάγουσα αὐτὴν τὴν ὑπεράνθρωπον ἐργασίαν, ἐντὸς βολῆς πυρός.

Ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου ἔλαβεν μέρος ὡς ἀδελφὴ νοσοκόμος εἰς ὅλας τὰς μέχρῃ τοῦ 1922 πολεμικὰς ἐνεργείας τοῦ στρατοῦ.

Δὲν ἔλειψε ἀπὸ πουθενά.

Τὸ μακεδονικὸν μέτωπον, ἡ μικρασιατικὴ ἐκστρατεία, δὲν ἐσημείωσαν τὴν ἀπουσίαν της.

Κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ἐπέηρε τὸν τίτλον τῆς «Μάννας τοῦ Στρατιώτου».

Ἔτσι τὴν ὀνόμασαν οἱ στρατιῶτες, αἰσθανόμενοι τὴν αὐτοθυσίαν της γι' αὐτούς.

Ὁ τίτλος αὐτὸς ποὺ προήλθε ἀπὸ τὴν κοινὴν γνώμην τοῦ στρατεύματος, ἐπισημοποιήθη μετὰ ἀπὸ τὸ Κράτος.

Κρατοῦσε σημειώσεις κατὰ τὰς ἐκστρατείας. Αὐτὰ της τὰ σημειωματάρια εἶναι πολύτιμα.

Ἀπὸ πολὺ νέα εἶχε τὴν συνήθειαν νὰ κρατῇ καὶ ἓνα ἀναμνηστικὸν λευκώμα ποὺ ἔχει γίνῃ πολύτιμον κειμήλιον καὶ αὐτό. Δὲν ὑπάρχει Ἑλληνικὴ προσωπικότης ποὺ νὰ μὴν παρσαύνη ἀπὸ ἐκεῖ.

Σὲ μίαν ἀπὸ τὰς παλαιότερας σελίδας τοῦ λευκώματος ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου εἶχεν κολήσει μίαν αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ Διαδόχου Κωνσταντίνου.

Ἀκολουθοῦσα τὸ παράδειγμα τοῦ πατρὸς της ἐνδιαφέρετο καὶ διὰ τοὺς καλλιτέχνους. Καὶ ἔγραψεν στὸν Διάδοχον ὅτι πρέπει νὰ τιμῆσῃ δι' ἐπισκέψης τὴν ἐκθεσὶν τοῦ ζωγράφου Ὀθωναίου.

Ὁ Διάδοχος Κωνσταντῖνος τῆς ἀπήντησεν μὲ ἓνα γράμμα χαριτωμένο. Τῆς γράφει ὅτι θὰ συστήσῃ καὶ στὸν Πατέρα Του νὰ πῆγῃ στὴν ἐκθεσὶν καὶ στὸ τέλος γνωρίζων ὅτι ἡ κυρία Παπαδοπούλου ἦτο φίλη τῆς ἀπλῆς γλώσσης, τῆς ζητεῖ συγγνώμην γιὰ μιὰ «μισοτριώτικη φράσι» τῆς ἐπιστολῆς του!

Κατὰ τὴν ἀτιχίαν τοῦ 1922, ἡ Μάννα τοῦ Στρατιώτου ἐδέχθη τοὺς πρόσφυγας ἐδῶ. Καὶ τί δὲν ἔκανε γιὰ τοὺς πρόσφυγας. Ἐγίνε καὶ Μάννα τοῦ προσφυγικῆς πληθυσμοῦ. Ἐπροστάτευσεν ομάδας καὶ άτομα.

Ἰδρυσεν ἐργαστήριον πρὸς κατασκευὴν παπουτσιῶν γιὰ τὸν ἀτυχήσαντα πληθυσμόν, ἰδρυσεν τὴν «Γωνιά» διὰ νὰ πωλοῦνται χειροτεχνήματα τῶν παροσφύγων, ζωγράφησε χιλιάδες κομποτεχνημάτων διὰ νὰ πωληθοῦν ὑπὲρ τῶν προσφύγων, ἔτρεξεν διὰ νὰ διωρῆσῃ πρόσφυγας λογίους ποὺ τοὺς εἶχεν γνωρίσει εἰς τὴν Σμύρνην.

Ἀλλὰ ταυτοχρόνως τὸ γραφεῖον τῆς Μάννας δὲν ἦτο κλειστόν, διὰ τοὺς παλαιοελλαδίτας, διὰ τὰ θύματα τῶν πολέμων, διὰ παλαιούς πολεμιστὰς γνωρίμους ἀπὸ τὰ πεδία τῶν μαχῶν.

Ἐνα γραφεῖο ἀπλὸ μὲ πλῆθος ἀναμνηστικὰς φωτογραφίας στὴν τοῖχον.

Ἐνα τραπέζι μὲ καλέτρες—μπογές—σημειωματάρια—γραφικὴ ἕλη τασάκια τσιγάρων—πακέτα τσιγάρων—καὶ ἓνα διπλὸ φλιτζάνι καφῆ. Ἡ Μάννα ἐκάθητο σὲ μιὰ καρέκλα. Πιὸ καὶ πάντα προχειρῶς ἐγκατεστημένοι οἱ βοηθοὶ της, καὶ σὲ μιὰ γωνιά τοῦ αὐτοῦ δωματίου ἓνα ντιβάνι γιὰ νὰ κοιμᾶται ἡ Ἄννα ὁσάκις δὲν πρόφθαινε νὰ πῆγῃ στὸ σπῆτι της.

Τὸ ἐλάχιστο φαγητόν της κατὰ κανόνα τῆς τὸ ἔφερναν στὸ γραφεῖον.

Καὶ τρώγουσα δὲν ἀπέφευγε νὰ δεχθῇ.

Ἄπειρία κόσμου θὰ θυμᾶται αὐτὸ τὸ γραφεῖο!

Ἄπειρία ομάδων καὶ ἀπειρία ἀτόμων εἶχαν καταφύγει ἐκεῖ.

Ὡς κ' αὐτὸς ὁ Μερακλῆς, ὁ ἀποθανὼν φουστανελοφόρος φύλαξ τοῦ κήπου τοῦ Ζάππειον κατέφυγε εἰς τὴν προστασίαν τῆς Μάννας. Ἡ φουστανελλά του εἶχεν παληώσει καὶ ὁ Μερακλῆς τῆς ἐζήτησεν καινούρια φουστανελλά. Ἡ Μάννα ἔκανε ἀναφορὰν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν, τονίζουσα ὅτι εἰς τὸ

Ζάππειον συχνάζουν ἔξνοι καὶ πρέπει νὰ μὴ βλέπουν ἐφθαρμένην τὴν ἔθνικὴν φουστανελλάν.

Ἡ σάτυρα πορῆλαβε τότε μὲ κάποιον λυρισμόν, αὐτὴν τὴν ἐνέργειαν τῆς Μάννας. Οἱ σχετικοὶ στίχοι ἀπυθύνονται πρὸς τὸν Μερακλῆ, ὡς ἄνθρωπον τοῦ παλαιοῦ καιροῦ:

Δὲν καταφεύγεις σὶ στοὺς νεοπλούτους

στὴν λίρα ποὺ στίς κάσας των κυλᾷ...

Πάντα γιὰ σένα λάμπει μπρὸς σὲ τούτους

ὁ δβολὸς τῆς κόρης τοῦ Μελά.

Ἀλλὰ ποῖος λυρισμὸς θὰ περιγράψῃ τὴν ἀναχώρησιν τῆς Μάννας γιὰ τὴν Ἄμερικὴν;

Τὸ κοπιαστικὸ αὐτὸ ταξεῖδι ἔγινε μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων.

Ὁ μακαρίτης ἰατρός Χρηστομᾶνος τὴν ἐβεβαίωσεν ὅτι δὲν ὑπάρχει οὔτε εἰς τὴν Ἑλβετίαν τόπος καλῆτερος ἀπὸ τὴν Κορφοξυλιά τῆς Ἀρκαδίας γιὰ νὰ χριστῇ σανατόριον.

Καὶ μὲ τὸ ὄνειρον τῆς Κορφοξυλιάς ἡ Ἄννα Παπαδοπούλου διέσχισεν τὸν ἠκεακόν, ἐζήτησεν τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς, καὶ ἐπανῆλθε μὲ τὴν δυνατότητα τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ὄριστου ὄνειρου, καὶ τὸ ὄνειρον ἐπραγματοποιήθη, καὶ ἐκτίσθη τὸ σανατόριον διὰ τὰ θύματα τοῦ πολέμου.

Ὅσάκις διαβάσει κανεὶς τὸν βίον τῆς Ἁγίας Φιλοθέης, θυμᾶται πολὺ τὴν Ἄνναν Παπαδοπούλου.

Ἡ ἁγία ἐκεῖνη τῶν Ἀθηναίων, ἦτο ἀκούραστος εἰς τὴν δημιουργίαν κοινῶν φιλῶν ἔργων, καὶ δξύθυμος κατὰ τὰς ἐνεργείας της, συγκρουσθεῖσα πολλάκις μὲ τοὺς Ἀθηναίους τῆς τότε ἐποχῆς.

Ἡ σύγχρονος μεγάλη φιλόανθρωπος Ἄννα Παπαδοπούλου ποὺ ὡς θυμὰ ὑπερκοπόσεως ἔσβυσεν πρὸ ἡμερῶν σὲ μίαν ἔκτασιν τοῦ Ψυχικοῦ, καὶ δξύθυμος ἠναγκάζετο νὰ γίνεται, καὶ μὲ πολλοὺς εἶχε συγκρουσθεῖ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς μακροῦς δράσεώς της.

Θὰ τὴν εἶχαν κουράσει ἀσφαλῶς καὶ αὐτά. Ἡ ζωὴ της ἦτο συνεχῆς ἀγῶν, ἀλλὰ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Παύλου Μελλά ἠγάπα νὰ ἀγωνίζεται. Καὶ ἠγωνίσθη μέχρι προτελευταίας πνοῆς. Ἡ δὲ τελευταία πνοή της ἦσαν τὰ δυὸ αὐτὰ χρόνια ποὺ ἄρρωστη τὰ πέρασε εἰς τὸ Ψυχικὸ ὄχι ὡς ἀπλοῦν θυμὰ πολέμου, ἀλλὰ ὡς «θυμὰ πολέμων».....

ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

«Ἀποτείνομαι ἰδιαιτέρως εἰς τοὺς διδασκάλους καὶ θέλω νὰ τοὺς εἶπω, ὅτι ἔχουν βαρυτάτην εὐθύνην, ὄχι μόνον ἀπέναντι τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλὰ ἔχουν βαρυτάτην εὐθύνην ἀπέναντι ὁλοκλήρου τοῦ ἔθνους, διὰ τὰς νεαρὰς ψυχὰς καὶ τὰ νέα σώματα τὰ ὁποῖα ἔχουν παραδοθῆ εἰς τὰς χεῖρας των, διὰ νὰ τὰ διαπλάσουν. Δὲν ὑπάρχει δι' αὐτούς, δὲν δύναται νὰ ὑπόσχη διὰ τὸν διδάσκαλον τίποτε ἄλλο εἰς τὸν κόσμον αὐτόν, παρὰ τὸ καθῆκον αὐτό, τὸ μαρτυρικὸν καθῆκον τῆς ἐκπαιδεύσεως, τὸ ὁποῖον ὅταν τὸ ἐπιτύχουν, ἡμῶν ποροῦν νὰ θεωρηθοῦν καὶ αὐτοὶ ὡς ἀληθινοὶ ἥρωες.» I. ΜΕΤΑΞΑΣ

Παλαιά και νέα εποχή

Λέγ' ή Γιαγιά στην έγγονή: μή φεύγεις όλο, στάσου
κι' άν βαρεθής νάρθης έσύ, θέ νάρθω γώ κοντά σου.
άφ' ού τά παραμύθια μου δέν σε τραβοῦνε τώρα,
έλα δικάσου νά μου πής για νά περάσ' ή ώρα....
κι' έσκυψε τό κεφάλι της έπάνω 'πό την κόρη,
καθώς τό γέρικο δεντρί κυρτό 'στό ξηροβόρι,
γέρνει τούς κλάδους του γυμνοῦς στό θαλερό βοτάνι.
Κι' είπεν ή νηά 'στη μάμμη της: δέν ζοῦμε πιά 'στην πλάνη,
ό κόσμος τώρα δέν περνά σαν πρίν με παραμύθια,
ό,τι κανείς φαντάζεται πρέπει και νάν' αλήθεια.
"Άκουσε, κόρη μου κι' έμέ την γρηά λευκομαλλοῦσα:
ή φαντασία μουδωσε τούς κόσμους ποῦ 'ποθοῦσα,
δέν έπερνούσεν ή ζωή σαν σήμερα με μόχθους,
γιατί ζούσαμε μ' όνειρα ποῦ 'κοιμίζαν τούς πόθους.
τήν εὔτυχια 'βρίσκαμε 'στη σπητικιά γαλήνη,
όταν χειμῶνας άγριος τύχαινε νά μας κλείνη
κι' ήτανε καθώς άνοιξις 'στό πατρικό κονάκι.
έξω νυφάδες έπεφταν κι' έμείς γύρω 'στό τζάκι,
άκούγαμε για δράκοντας, για μαγικά παλάτια,
ίππότης σιδηρόκαρδους, ποῦ με γοργόφτερ' άτια
πεντάμορφαις 'λευθέρωναν, κλεισμένες μέσ' σέ κάστρα.
έξω βορρηάς έσφύριζε και τρεμοσβύναν τάστρα
κι' έμείς τά μάτια κλείνοντας μέσ' 'στ'άπειρου τά πλάτη,
'βλέπαμε τό σπητάκι μας σαν μυθικό παλάτι.
Της δύο κύτταξ' έποχαίς έπάνω 'στό μαγκάλι.
τή μιá φωτιά ποῦ 'χώνεψε κι' όμως άκόμα πάλι,
άπό τη στάχτη της σκορπᾷ τη ζεστασιά και δίνει,
στης παγωμένες μας ψυχαίς, τόσο γλυκειά γαλήνη.
φύγε την άλλη τη φωτιά, ποῦ βλέπεις νά πυρώνη,
δείχνει τη λάμψη της, αλλά ζαλίζει, φαρμακόνει.

ΚΡΙΤΩΝ Γ. ΣΟΥΡΗΣ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ ΛΗΞΑΝΤΟΣ ΜΗΝΟΣ

1 Φεβρουαρίου. Ψηφίσματα εκ των έπαρχιών άξιοῦν όπως ή 'Εθνική κυβέρ-
νησις πατάξει πάσαν άπόπειραν άντιδράσεως κατά του έργου της.

2 Φεβρουαρίου. 'Εγκύκλιος του 'Υπουργείου των Οικονομικών κανονίζει τίνι
τρόπω θα άρθοῦν της κυκλοφορίας τά δυνάμει του διατάγματος της 12 'Ιουνίου 1926
τεθέντα εις κυκλοφορίαν μεταλλικά κέρματα εκ κράματος χαλκού και νικελίου των δραχ-
μών δύο, μίς και λεπτῶν πενήκοντα και είκοσι ως και τά δυνάμει του διατάγματος
της 7 Αύγουστου 1930 τεθέντα εις κυκλοφορίαν άργυρά κέρματα των δραχμών είκοσι και
δέκα, νικέλινα των δραχμών πέντε και εκ κράματος χαλκού και νικελίου της δραχμής
μίας και λεπτῶν πενήκοντα ποῦ παύουν έχοντα νόμιμον κυκλοφορίαν από 10ης
Φεβρουαρίου ε. ε.

Τά ως άνω νομίσματα θέλουσιν εξακολουθήσει νά γίνωνται δεκτά εις τά ταμεία
του κράτους και τά καταστήματα τῆς Τραπεζής της 'Ελλάδος και νά άνταλλάσσωνται
διά τραπεζικών γραμματίων ή διά νέων κατασκευασθησομένων κερμάτων μέχρι και της
10ης Φεβρουαρίου 1939. 'Επί πάντε έτη μετά την προθεσμίαν ταύτην θα γίνωνται δεκτά
και θα άνταλλάσσωνται μόνον παρὰ του Κεντρικού Καταστήματος της Τραπεζής της 'Ελ-
λάδος. Μετά την πάροδον και της προθεσμίας ταύτης δέν θα γίνωνται δεκτά παρὰ του
Κράτους ή της Τραπεζής, παραγραφόμενα όριστικῶς ὑπέρ του Δημοσίου.

5 Φεβρουαρίου. 'Η Α.Μ. ό Βασιλεὺς της 'Αλβανίας 'Αχμέτ Ζώγου απέστειλεν
έπιστολήν προς τον πρόεδρον του 'Ελληνοαλβανικού Συνδέσμου ναύαρχον κ. Κριεζήν,
έν τῇ ὁποίᾳ έκφράζει τας εύχαριστίας του δια τό άποσταλὲν προς αὐτόν καλλιτέχνημα,
ἐπ' εύκαιρίᾳ της είκοσιπενταετηρίδος της αλβανικῆς ανεξαρτησίας.

Τό δῶρον τοῦτο εἶναι άργυρούς δίσκος ελληνικῆς τέχνης με βυζαντινὸν περιθώριον
εκ σταφυλλῶν και φύλλων.

Ο δίσκος έδωρήθη έντός ξυλίνου κυτίου εκ ξύλου έληᾶς.

6 Φεβρουαρίου. Εἰς τό Χρηματιστήριον των 'Αθηνῶν ανατίμησις των βιομη-
χανικῶν αξιῶν και των έθνικῶν δαιρείων

8 Φεβρουαρίου. Τῆν 12.50' της μεσημβρίας άνηγγέλθη ό θάνατος του Πρίγκηπος
Νικολάου. Θάνατος του επί των Οικονομικῶν 'Υπουργῶν Περικλή Ρεδιάδη. Δημοσιεύον-
ται βιογραφικαί σημειώσεις περι του μεταστάντος, ὑπουργοῦ και άντιναύαρχου.

'Εγεννήθη έν Κέα τῷ 1875, έφοίτησεν εις την σχολήν των ναυτικῶν δοκί-
μων ακολουθῶν δὲ ὑπηρετήσεν ως αξιωματικός. Κατά τὰ πρό των Βαλκανικῶν πολέ-
μων έτη διεκρίθη ως έπιτελικός, ως καθηγητής των μαθηματικῶν έν τῇ Σχολῇ των Δο-
κίμων και ιδίως ως οργανωτής και πρώτος διοικητής της σχολῆς πυροβολικοῦ. Τό 1922
άπεστρατεύθη φέρων τον βαθμόν ὑποναύαρχου, προήχθη δὲ βραδύτερον εις άντιναύαρχον.
Εἰς τῆν πολιτικὴν άνεμίχθη τό 1920 έκλεγείς βουλευτής Κυκλάδων. 'Επανέκλεγείς τό
1928 παρεκάθησεν έν τῇ βουλῇ μέχρι του 1932 Εἰς την παρούσαν κυβέρνησιν εισήλθε
την 4 Αύγουστου 1936 ως ὑφυπουργός των Οικονομικῶν ίναλαβῶν ακολουθῶν την διεύ-
θυνσιν του ίδιου ὑπουργείου από της 22 'Ιανουαρίου 1937. Κάτοχος εύρείας μορφώσεως
διεκρίθη και ως συγγραφεὺς, άσχοληθεὶς με την συγγραφὴν μελετῶν ναυτικῶν αρχαιο-
λογικῶν και οικονομολογικῶν. 'Ιδιαιτέρην έπίδοσιν έσημείωσε προς την στατιστικὴν
παρακαθῆσας εις τό συνέλθόν έν 'Αθήναις Διεθνὲς Συνέδριον της Στατιστικῆς.

9 Φεβρουαρίου. 'Αφίχθησαν έν 'Αθήναις ή Α.Β.Υ. ό 'Αντιβασιλεὺς της Σερ-
βίας Παῦλος, ό Δούξ και ή Δούκισσα του Κέντ και ή Κόμης και ή Κόμισσα του Ταίριγκ.

Τὸν θανόντα ὑπουργὸν Ρεδιάδη αντικαθιστᾷ ό ὑφυπουργός κ. Α. 'Αποστολίδης.
'Ο Πρωθυπουργός κ. Μεταξᾶς ἀναλαμβάνει την προεδρίαν της Βαλκανικῆς
Συνενναήσεως.

10 Φεβρουαρίου. Σύσκεψις ὑπὸ την προεδρίαν του κ. πρωθυπουργοῦ της ὁποίας
μετέσχον οι κ. κ. ὑπουργοί της 'Εθνικῆς Οικονομίας και των Οικονομικῶν, ό ὑφυπουργ-
γός της 'Εργασίας και πολυμελὴς αντιπροσωπεία των βιομηχάνων, των 'Εμπορικῶν 'Ε-
πιμελητηρίων και άλλων ὁργανώσεων.

Κατά την συζήτησιν επεκροτήθη υπό των αντιπροσώπων του εμπορικού και βιομηχανικού κόσμου ή μέριμνα της κυβερνήσεως δια την προστασίαν των εργατών και την ανύψωσιν του βιοτικού επιπέδου αυτών.

Ανεγνωρίσθη επίσης ως τὰ μάλα εξυπηρετική των γενικωτέρων κοινωνικῶν συμφερόντων ή πρωτοβουλία του κ. προέδρου της κυβερνήσεως ὅπως δια της ἐπί τούτω και ὑπὸ τὴν προεδρίαν του συστάσεως ἐπιτροπῆς παρακολουθῆται τὸ κόστος τῆς ζωῆς.

Μετὰ συζήτησιν πολλῶν θεμάτων οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν βιομηγάνων ἐξεδήλωσαν καὶ αὐτὴς τὴν πίστιν των εἰς τὸ Κράτος τῆς 4ης Λυγούστου, καὶ ἐβεβαίωσαν ὅτι παραμένουν θαυμασταὶ τοῦ ἐπιτελουμένου ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἔργου.

Ὁ κ. πρόεδρος τῆς κυβερνήσεως περὶ τὸ τέλος τῆς σησκέψεως εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Ἐγὼ νὰ σὰς εὐχαριστήσω, κύριοι, πολὺ διὰ τὴν προσέλευσίν σας τὴν τόσον πρόθυμον καὶ τὴν τόσον φιλικήν. Εἶσθε ἕνας κλάδος ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ σπουδαῖον παράγοντα εἰς τὴν Ἐθνικὴν Οἰκονομίαν τῆς χώρας. Νὰ εἶσθε βέβαιοι ὅτι εἰς τὴν κυβερνήσιν θὰ ἔχητε πάντοτε πρόθυμον ὑποστήριξιν διὰ κάθε ζήτημα δίκαιον, διὰ κάθε ζήτημα ἰδίοιο δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὴν γενικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου.

Εἰς κάθε δίκαιον ζήτημα θὰ μᾶς ἔχητε τοὺς καλύτερους σας βοηθούς. Ὅπως καὶ ἡ συνεργασία σας θὰ μᾶς εἶναι πολύτιμος καὶ λίαν εὐπρόσδεκτος. Σὰς συνιστῶ θερμῶς ὅπως διατηρῆτε μετὰ τῶν εργατῶν σας τὰς ἀγαθωτέρας σχέσεις. Σχέσεις φιλικῆς μεταξὺ ἐργοδότην καὶ ἐργάτου, καὶ ἀμοιβαία μεταξὺ τῶν ἐμπιστοσύνη ἀποτελοῦν τὸ καλύτερον ἐγγύημα τῆς κοινωνικῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς εὐμερείας καὶ ὑμῶν καὶ τῶν εργατῶν καὶ τοῦ συνόλου τῆς χώρας.

12 Φεβρουαρίου. Κηδεῖα τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου.

13 Φεβρουαρίου. Ἀναχωροῦν δι' Εὐρώπην ἡ Α.Β.Υ. ὁ πρίγκηψ Γεώργιος μετὰ τῆς συζύγου του πριγκιπίσσης Μαρίας. Μέχρι τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ συνώδευσαν καὶ ἀπεχαιρέτησαν τοὺς πρίγκηπα ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς καὶ τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας.

14 Φεβρουαρίου. Ἀναχωροῦν ἐξ Ἀθηνῶν ἡ Α.Β.Υ. ὁ Ἀντιβασιλεὺς τῆς Νοτιοσλαβίας Παῦλος, ὁ Δουξ τοῦ Κέντ. ὁ Κόμης τοῦ Ταίρριγκ, καὶ ὁ Μέγας Δουξ τῆς Ρωσίας Δημήτριος.

15 Φεβρουαρίου. Κατ' ἐπιθυμίαν τῆς Α.Β.Υ. τῆς Πριγκιπίσσης Ἑλένης καὶ τῶν Α.Α.Β.Β.Υ.Υ. τῶν θυγατέρων αὐτῆς, ἀνεκοινώθη ἡ παράκλησις ὅπως οἱ πρωτιθέμενοι νὰ διαθέσουν χρηματικὸν τι ποσὸν εἰς μνήμην τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκηπος Νικολάου, ἀποστέλλουν αὐτὸ εἰς τὸν κ. Ἀθανάσιον Φίλων.

Τὰ συλλεγησόμενα ποσὰ θὰ ἀποτελέσουν τὸ κεφάλαιον ἰδρύματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἐθνικὴν Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν εἰς μνήμην τῆς Α. Β. Υ. τοῦ πρίγκηπος Νικολάου». Τὸ ἴδρυμα θὰ τελεῖ ὑπὸ τὴν Ὑψηλὴν προστασίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Βασιλέως, τὰ δὲ εἰσοδήματα θὰ διατίθενται κατ' ἔτος πρὸς ἐνίσχυσιν ἐνδὸς ἡ πλειόνων νέων, ἐκπαιδευθέντων εἰς τὰ γράμματα, τὸ θέατρον, τὴν μουσικὴν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, τὴν ζωγραφικὴν, τὴν γλυπτικὴν καὶ τὴν διακοσμητικὴν.

Τὴν διοικοῦσαν τὸ ἴδρυμα Ἐπιτροπὴν θὰ ἀπαρτίσουν: Ἡ Α.Β.Υ. ἡ πριγκίπισσα Νικολάου ὡς ἐπίτιμος πρόεδρος, αἱ Α.Α.Β.Β.Υ.Υ. αἱ πριγκίπισσες Γεώργιος, Ἀνδρέας καὶ Χριστόφορος μετὰ τῶν Ὑψηλῶν συζύγων των, ἡ Α.Β.Υ. ἡ πριγκίπισσα Μαρία καὶ οἱ κ. κ. Ἀντώνιος Μπενάκης, Γεώργιος Ζαρίφης καὶ Ἀθ. Φίλων.

Πρόεδρος τῆς διοικήσεως Ἐπιτροπῆς θὰ εἶναι ἡ Α. Β. Υ. ἡ πριγκίπισσα Γεωργίου, ἀντιπρόεδρος κ. Α. Β. Υ. ἡ πριγκίπισσα Μαρία, γραμματεὺς ὁ κ. Γ. Ζαρίφης καὶ ταμίας ὁ κ. Ἀθ. Φίλων.

13 Φεβρουαρίου. Ἡ πριγκίπισσα Ἑλένη καλέσασα τὸν διευθυντὴν τοῦ Βυζαντινοῦ Μουσείου, παρέδωκε πρὸς αὐτὸν, μεγάλην ἀρχαιολογικῆς ἀξίας χρυσοῦν βυζαντινὸν δακτύλιον φέροντα σμάλτον εἰς τὴν σφενδόνην, παράστασιν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπιγραφήν «Κύριε βοήθει Λεοντίω Κουροπαλάτῃ», Ἐπίσης παρέδωκε χρυσοῦν βυζαντινὸν δακτύλιον, ἀποσταλέντα ἐκ μέρους τοῦ κ. Στεφάνου Βλασιτοῦ πρὸς τὸν πρίγκηπα Νικόλαον ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου του.

Ἀμφότερα τὰ πολύτιμα ἀντικείμενα κατετέθησαν εἰς τὸ Βυζαντινὸν Μοσεῖον.

Ἀναχώρησις τοῦ Πρίγκηπος Χριστοφόρου.

20 Φεβρουαρίου. Ἐγκαίνια τῆς Σχολῆς Λεμενικῶν Δοκίμων.

21 Φεβρουαρίου. Δ' ἔβολαίαι ἀνὰ τὴν χώραν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς ἀλώσεως τῶν Ἰωαννίνων.

22 Φεβρουαρίου. Ὁ Πρωθυπουργὸς κ. Μεταξᾶς ἀναχωρεῖ μέσον Θεσσαλονίκης δι' Ἀγκυραν. Ἡ προσωρινὴ προεδρία τῆς Κυβερνήσεως ἀνατίθεται εἰς τὸν ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης κ. Λογοθέτην.

Ἀγγέλλονται οἱ ἀρραβῶνες τῆς Αὐτῆς Βασιλικῆς Ὑψηλότητος τῆς Πριγκιπίσσης Ἐυγενίας, θυγατρὸς τοῦ Πρίγκηπος Γεωργίου, μετὰ τοῦ Πρίγκηπος Δομνίκου Ρενιὲ Ράιτςβιλ.

Ἀναχώρησις ἐξ Ἀθηνῶν τῆς Α. Βασιλικῆς Ὑψηλότητος τῆς Πριγκιπίσσης Ἑλένης τῆς Ρουμανίας.

23 Φεβρουαρίου. Ἐνθουσιώδης ὑποδοχὴ τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Μεταξᾶ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην. Ὁ ἐκεῖ Πρόεδρος τοῦ Ἐργατικοῦ Κέντρου προσφωνεῖ τὸν κ. Πρωθυπουργὸν ἐκφράζων τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου δι' ὅσα ἡ κυβέρνησις ἐποίησεν ὑπὲρ τῶν εργατῶν καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς ζωῆς των. Ἀνάλογοι ἐκδηλώσεις γίνονται ἐκ μέρους τῶν φοιτητῶν πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ κ. Μεταξᾶς τολῆσει τὰ ἑξῆς: Πρέπει νὰ ἀποκτήσετε τὴν αὐτοπεπαιθαρίαν καὶ νὰ ἔχητε ὑπ' ὄψιν σας ὅτι δὲν εἶσθε ἐλεύθεροι νὰ κάμετε τὸ κακὸν ἀλλὰ εἶσθε ἐλεύθεροι νὰ κάμετε μεγαλύτερον καλὸν ἀπὸ ἡμᾶς.

Αὐθιμερὸν ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἀναχωρεῖ διὰ Κων(πολιν καὶ Ἀγκυραν. Δημοσεύσις τοῦ ἀναγκαστικοῦ νόμου τοῦ ἀποβλέποντος εἰς τὴν μείωσιν τῆς ἀνεργίας τῶν εργατῶν θαλάσσης.

24 Φεβρουαρίου. Ἐνθουσιώδεις ἐκδηλώσεις ὑπὲρ τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Μεταξᾶ κατὰ τὴν ἀπὸ Θεσσαλονίκης μέχρι συνόρων διαδρομὴν του. Εἰς τὰς ἐν Κων(πόλει ἀνεκοινώσεις του ὁ κ. Πρωθυπουργὸς εἶπεν ὅτι εἶναι εὐτυχῆς ἐρχόμενος εἰς τὴν φιλὴν καὶ σύμμαχον Τουρκίαν μετὰ τῶν φίλων ἀντιπροσώπων τῆς Νοτιοσλαβίας καὶ Ρουμανίας, συνδεομένων ὅλων μὲ τὸ ἴδιον ἰδεώδες. Ἡ διάσκεψις—εἶπεν ὁ κ. Μεταξᾶς—συνέχεται πάλιν μὲ τὴν ἴδιαν πίστιν πρὸς τὸ μέλλον, ἡ ὁποία ἐδημιούργησε τὸ Βαλκανικὸν Σύμφωνον, πρὸς τὸ ἰδεώδες τῆς εἰρήνης καὶ τῆς δικαιοσύνης.

25 Φεβρουαρίου. Ἀφίξις εἰς τὴν Ἀγκυραν τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος κ. Μεταξᾶ, τοῦ πρωθυπουργοῦ τῆς Νοτιοσλαβίας κ. Στογιαντινοβιτς, καὶ τοῦ ὑφυπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρουμανίας κ. Κορνέν. Εἰς τὸ πρῶν τιμὴν τῶν ἀφικθέντων ἐπίσημον γεῦμα ὁ κ. Μεταξᾶς ἤγειρε πρόπασιν εἰς τὴν ὁποίαν ἐτόνισεν ὅτι «τὸ βαλκανικὸν σύμφωνον γεννηθὲν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς σταθερότητος εἰς τὰ Βαλκάνια ἀπέβη πολύτιμος παράγων εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ὑποθέσεως τῆς γενικῆς εἰρήνης».

Ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος δημοσιεύει τὸν νέον νόμον δι' οὗ κατοχυροῦται τὸ δημοσιογραφικὸν ἐπάγγελμα.

Ὁ Γεν. Ἐπιτροπὸς τῆς Ἐθνικῆς Ὄργανώσεως Νεολαίας κ. Α. Κανελοπούλος φθάσας εἰς Πάτρας γίνεται δεκτὸς ἐν μέσῳ ἐνθουσιωδῶν ἐκδηλώσεων τῶν φαλαγγιτῶν καὶ σκιαιπιδίων.

26 Φεβρουαρίου. Εἰς τὴν Ἀγκυραν ἀρχεταὶ ἡ σύνοδος τοῦ Συμβουλίου τῆς Βαλκανικῆς Συνεννοήσεως. Ἐξητάσθησαν αἱ σχέσεις μεταξὺ τῶν Κρατῶν τῆς Βαλκανικῆς Συνεννοήσεως, διεπιστώθη δὲ ὅτι κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐσημειώθη μεγάλη πρόοδος ὄχι μόνον εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν τεσσάρων Κρατῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς σχέσεις μεταξὺ τῶν Κρατῶν τῆς Βαλκανικῆς Συνεννοήσεως καὶ τῶν Κρατῶν, τὰ ὁποῖα δὲν μετέχουν αὐτῆς.

Τέλος, ἐξητάσθη καὶ γενικώτερον ἡ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Βαλκανικῇ Χερσονήσῳ κατάστασις.

Θάνατος τοῦ ἐπιφανοῦς θεολόγου ἐπιστήμονος Θ. Κ. Παρσικεναῖδη.

27 Φεβρουαρίου. Δημοσιεύεται ἡ ἐκθεσις τοῦ Διοικητοῦ τῆς Τραπεζῆς Ἑλλάδος κ. Τσουδεροῦ, βεβαιούσα ὅτι ἐν τῇ ἑλληνικῇ οἰκονομίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1937, ηῤῥήθη ἡ εἰσαγωγὴ συναλλάγματος καὶ ἐνετάθη ἡ κίνησις τῆς παραγωγῆς.

28 Φεβρουαρίου. Ἀφικνεῖται εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ ἀδελφὴ τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας Πριγκίπισσα Μαίρη, Κόμισσα Χαίρτσουδ.

Ἀφίξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ ἐν Ἀγκυρᾷ Συμβουλίου τῆς Βαλκανικῆς Συνεννοήσεως. Κατὰ τὸ ἐκδοθὲν ἐπίσημον ἀνεκοινωθὲν βεβαιούται ἡ ἀλληλεγγύη ἡ ἐνοῦσα τὰς χώρας τῆς Συνεννοήσεως, αἰτινες παραμένουν πισταὶ εἰς τὴν Κοινωνίαν τῶν Ἐθνῶν. Ἡ Βαλκανικὴ Συνεννόησις διατηρεῖ καλὰς σχέσεις μὲ τὴν Ἀγγλίαν, Γαλλίαν καὶ Ἰταλίαν καὶ θεωρεῖ ἀνύπαρκτον τὸ Αἰθιοπικὸν ζήτημα. Τὰ Κράτη τῆς Συνεννοήσεως ἀποφασίζου τὴν διπλωματικὴν ἐπιφῆν μετὰ τῆς Κυβερνήσεως Φράγκου.

Ἡ Βαλκ. Συνεννόησις ἐνέκρινε τὴν νέαν πρόσθετον συνθήκην φιλίας Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας, ἥτις καθιστᾷ στενωτέρας τὰς σχέσεις τῶν δύο χωρῶν καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἀρχικὴ διάρκειά θὰ εἶναι δεκαετής.

Ὁ κ. Μεταξᾶς ἀναχωρεῖ διὰ Κων(πολιν.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ ΛΗΞΑΝΤΟΣ ΜΗΝΟΣ

1 Φεβρουαρίου. Απασχολεί την διεθνή κοινή γνώμη το ζήτημα παροχής βοήθειας προς την Κίνα. Η Γαλλία, η Αγγλία και η Ρωσία, εν τη Συνόδω της Κοινωνίας των Εθνών, φρονούν ότι η Ιαπωνία έπετέθη άπρακλήτως. Πρωτοστατούν εις το να χορηγηθῆ βοήθεια προς την Κίνα.

2. Φεβρουαρίου. Λήξις των έργων του Συμβουλίου της Κοινωνίας των Εθνών, όπερ εξέφρασε την λύπην του διότι έντεινονται αι έχθροπραξίαι εν τη Απω Ανατολή και αναφέρεται και πάλιν εις την κατά Οκτώβριον ληφθεισαν απόφασίν του, εν τη όποια έδηλοῦτο ότι δέον να παρασχεθῆ ήθική ύποστήριξις εις την Κίνα και εξέφράζετο ή πεποίθησις, ότι τά έχοντα εν τη Απω Ανατολή ειδικά συμφέροντα κράτη, μέλη της Κοινωνίας των Εθνών δέν θά παρέλειπαν ευκαιρίαν—έκ συμφώνου μετά των έχουσών όμοια συμφέροντα Δυνάμεων—να εξέτάσουν ποια μέτρα θά ληφθοῦν προς τερματισμόν της συρράξεως.

Εν Αγγλία άγανάκτησις έξ άφορμής του τορπιλισμοῦ του άγγλικού έμπορικου πλοίου «Ένδυμίωνος», παρά την Καρθαγένην. Έν Γαλλία επικρατεί πνεῦμα περί λήψεως άσπτηρών μέτρων.

Η ύπό τον Ναχάσ Πασά Αιγυπτιακή Κυβέρνησις διαλύει την Βουλήν.

3. Φεβρουαρίου. Οι «Τάϊμς» του Λονδίνου επικροτούν την άγγλικήν κυβέρνησιν ώς ένισχύουσιν τάς ναυτικάς περιπολίαις εις την Μεσόγειον.

Ο Ιάπων ύπουργός των Έξωτερικῶν εκφράζει την επιθυμίαν να συσφιχθοῦν και πάλιν αι άγγλοϊαπωνικαί σχέσεις.

Οι Αγγλοί όμολογητοί άνησυχούν, διά τάς Ιαπωνικάς ενεργείας περί επέκτάσεως του έλέγχου του Ιαπωνικού στρατοῦ επί των κινεζικῶν τελωνείων των όποιων αι εισπράξεις είναι προωρισμένοι διά την έξυπηρέτησιν των προς την Κίναν ξένων δανείων.

Δημοσιεύονται ειδήσεις περί του πρώτου ύπουργικού συμβουλίου της έθνικῆς Ισπανίας. Ο Φράγκο εξέδωκεν διάγγελμα λέγων :

«Η διεθνής μας πολιτική θά είνε πολιτική ειρήνης, άλλ' ειρήνης συμβιβασμένης προς την αξιοπρέπειαν ένός μεγάλου λαοῦ, εις τον όποιον τά ήρωικά του κατορθώματα παρέχουν τό δικαίωμα να τυγχάνη του σεβασμοῦ εκ μέρος άλλων λαών. Η χώρα δέν θά λησμονήσῃ εκείνους, οι όποιοι την έβοήθησαν εις τον άγώνα κατά του κομμουνισμοῦ. Θά δοθῆ ιδιαίτερα προσοχή εις τάς σχέσεις με τά κράτη της νοτίου Αμερικής».

Έν συνεχεία τό διάγγελμα λέγει ότι ή κυβέρνησις θά διεκδικήσῃ πᾶν δτι ανήκει εις τό Ισπανικόν έδαφος καθώς και τους θησαυρούς, οι όποιοι άφηρέθησαν από την Ισπανίαν. Ο Πατριάρχης Ρουμανίας εξέδωκεν έγκύκλιον διά της όποιας συνιστά όπως μη προβαίνουν οι Ιερείς άνεξελέγκτως εις την βάπτισιν Έβραίων.

4 Φεβρουαρίου. Ο Χίτλερ αναλαμβάνει την άρχηγίαν των ένόπλων δυνάμεων της Γερμανίας. Συνιστά ιδιαίτερον μυστικόν συμβούλιον επί της έξωτερικῆς πολιτικῆς.

5 Φεβρουαρίου. Αι Ηνωμένοι Πολιτεῖαι ζητούν διά διακοινώσεως προς την Ιαπωνίαν όπως αὔτη μέχρι 1ης Απριλίου ανακοινώσῃ τό πρόγραμμα των ναυτικῶν της, έξοπλισμῶν. Αλλως ή κυβέρνησις των Ηνωμένων Πολιτειῶν—φυσικά δέ και ή άγγλική—θά ήτο ύποχρεωμένη να συμπεράνη ότι ή Ιαπωνία καθελκύει, ναυπηγεί ή αγοράζει σκάφη έξω των όρίων των προβλεπομένων ύπό της συνθήκης του Λονδίνου. Έν τη περιπτώσει ταύτη ή άμερικανική και αντίστοιχος ή άγγλική κυβέρνησις θά ήσαν ήναγκασμένοι να συνεννοηθοῦν μετά των λοιπῶν Δυνάμεων μεθ' όν έχουν συμβληθῆ, διά να αναλάβουν άπασαν την έλευθερίαν δράσεώς των.

8 Φεβρουαρίου. Γαλλική προς την Ιαπωνίαν διακοίνωσις διά την ύπαγωγην της Ιαπωνίας εις την συμφωνίαν του Λονδίνου.

10 Φεβρουαρίου. Έν Ρουμανία παραίτησις της κυβερνήσεως Γκόγκα. Σχηματισμός κυβερνήσεως ύπό τον Πατριάρχην Μύρωνα, επέκτασις του στρατιωτικού νόμου (όστις ίσχυεν μόνον έν Βουκουρεστίνω) και εις τάς πόλεις των έπαρχιῶν. Τό πρακτορεῖον «Τάς» αναφέρει ότι ή σοβιετική κυβέρνησις έπεφόρτισε την έν Βουκουρεστίνω πρεσβείαν της να επιδώσῃ διακοίνωσιν εις την ρουμανικήν κυβέρνησιν διά την έξαφάνισιν του Ρώσου έπιτετραμμένου Μπουτένκο. Η κυβέρνησις

της Μόσχας θά ζητή διενέργειαν άνακρίσεων και τιμωρίαν των ένόχων. Αι έφημερίδες του Βουκουρεστίνου άσχολοῦνται με την ύπόθεσιν του έξαφανισθέντος έπιτετραμμένου των Σοβιέτ Μπουτένκο και έξετάζουν εάν τό πρόσωπον τοῦτο ήτο πράγματι διπλωμάτης ή μήπως πρόκειται περί αξιωματικού άεροπόρου των Σοβιέτ, του όποιου τό πραγματικόν όνομα είναι Σμυρνῶφ, έλθόντος εις Ρουμανίαν επί ειδικῆς άποστολῆς.

11 Φεβρουαρίου. Ο Αυστριακός Καγκελλάριος Σοβονικ συναντάται μετά του Χίτλερ εις τό Όμπερ Σάλτσμεργκ. Τοῦτο προκαλεί φόβους ότι τά πράγματα βαίνουν προς τελωνειακήν και νομισματικήν ένωσιν Αυστρίας και Γερμανίας.

13 Φεβρουαρίου. Έγκαίνια της Βρετανικῆς ναυτικῆς βάσεως της Σιγγαπούρης.

14 Φεβρουαρίου. Της Ιαπωνίας άρνηθεισις να άπαντήσῃ εις τάς διακοινώσεις δι' όν έτέθησαν εις αὔτην έρωτήματα περί των ναυτικῶν έξοπλισμῶν, πιθανολογείται ή σύγκλησις διεθνῆς ναυτικῆς διασκεφέως.

17 Φεβρουαρίου. Δηλώσεις του λόρδου προέδρου του ύπουργικού συμβουλίου κ. Χάλιφαξ, τονίζοντος ότι ή Αγγλία παρακολουθεῖ τάς Αυστρογερμανικάς συνεννοήσεις ένδιαφερομένη διά την άνεξαρτησίαν της Αυστρίας.

Η Γαλλία συντονίζει την στάσιν της επί του προκειμένου.

19 Φεβρουαρίου. Σοβαρά διαφωνία μεταξύ Τσάμπερλαιν και Ήντεν διά την έναντι της Ιταλίας άκολουθητέαν άγγλικήν πολιτικήν. Ο Ρώσος έπιτετραμμένος Μπουτένκο άποκυρήσει έν Ρώμη τάς άρχάς του Μπολσεβικισμοῦ.

20 Φεβρουαρίου. Δηλώσεις του Χίτλερ λέγοντος : «Όσον επιθυμούμεν την ειρήνην, τόσην σημασίαν άποδίδομεν εις τά άπαράγραπτα δικαιώματα του Γερμανικού Έθνους. Η Γερμανία δέν θέλει πιστώσει ούτε έποφθαλιμῶ Γαλλικά έδάφη».

21 Φεβρουαρίου. Σχόλια του διεθνούς τύπου επί εἰη παραίτησις του Ήντεν συμβολίζοντος την άντιπάθειαν προς την Γερμανίαν και την Ιταλίαν.

Δημοσιεύεται τό κείμενον του νέου Ρουμανικού συντάγματος, τό όποιον άποκλείει τον έν Ρουμανία έποικισμόν ξένων μαζών.

22 Φεβρουαρίου. Ο Φράγκο γίνεται κύριος του Τερουέλ.

Η Γαλλία άποφασίζει την ναυπήγησιν δύο νέων θωρηκτικῶν.

Η Κυβέρνησις Τσάμπερλαιν έτυχεν έμπιστοσύνης της Βουλῆς. Η παραίτησις του κ. Ήντεν άποκαλύπτει απόφασιν του κ. Τσάμπερλαιν όπως άρχίσει συνεννοήσεις μετά της Ιταλίας. Έν τοιαύτη περιπτώσει ή Αγγλία θά έπιμελήν επί της ανάγκης περιφρούρήσεως της Αυστριακῆς άνεξαρτησίας.

23 Φεβρουαρίου. Δηλώσεις του κ. Τσάμπερλαιν εις την Βουλήν των Κοινοτήτων. Καταδικάζει όριστικῶς την Κοινωνίαν των Εθνῶν, και αισθάνεται την ανάγκην μιᾶς ευρωπαϊκῆς συμφωνίας. Τονίζει ότι : «θά ζητήσῃ την ειρήνην εις τά στρατόπεδα των κ. κ. Χίτλερ και Μουσσολίνι».

24 Φεβρουαρίου. Λόγος του καγκελλαρίου Σοβονικ έν τη Αυστριακῆ Διαιτη, διακηρύσσει την θέλησιν όπως ή Αυστρία προάσπῃ την έλευθερίαν και την άνεξαρτησίαν της.

Τηλεγραφοῦν εκ Λονδίνου ότι έφευρέθη από του Μπέρνι μηχανήμα κληθέν «μαγικός όφθαλμός». Δι' αὔτου τά πλοία διακρίνουν έν μέσφ όμίχλης μέχρι άποστάσεως τριάκοντα μιλίων. Τό μηχανήμα βασιζεται επί της τηλεοπτικῆς μεθόδου. Ο έφευρέτης, έδήλωσε ότι εκάμεν ήδη πειράματα επί άεροπλάνου με τηλεοπτικήν συσκευήν κατάλληλον όπως χρησιμοποιηται ύπό βομβαρδιστικῶν άεροπλάνων. Τῆ βοήθειά της συσκευῆς τό πλήρωμα του άεροπλάνου κατώρθωσε να διακρίνῃ επί ύαλλίνου πλέγματος πόλιν απέχουσιν 50—100 μίλια.

25 Φεβρουαρίου. Ο λόρδος Χάλιφαξ διωρίσθη ύπουργός των έξωτερικῶν. Ο κ. Ήντεν άνησυχεί διά την νέαν στροφήν της Αγγλίας ήτις κατ' αὔτον θά έχη βαρείας συνεπειάς διά την θέσιν της.

26 Φεβρουαρίου. Αναφορικῶς προς τάς άγγλοϊταλικάς συνεννοήσεις, ο λόρδος Χάλιφαξ συνωμίλησε διά μακρῶν μετά του λόρδου Πέρθ, άναχωρῶντος, περί τά τέλη της έβδομάδος διά Ρώμην.

28 Φεβρουαρίου. Έν Βουκουρεστίνω τελετή όρκωμοσίας εις τό νέον ρουμανικόν σύνταγμα τό έγκριθέν διά του δημοψηφισματος.

ΣΧΟΛΗ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Εἰς τὸ προηγούμενον τμήχος ὑπεσχέθημεν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μας ὅτι δὴ ὀμ-
λήσωμεν ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς Σχολῆς Ἐθνικῆς Πολιτικῆς Ἀγωγῆς ἢ τὰ ἐγκαίρια ἐγέ-
νοντο τὴν 31ην Ἰανουαρίου τ.ρ. ἔτους.

Τὰ ἐγκαίρια ἐτελέσθησαν εἰς τὴν Πανεπιστημιακὴν Λέσχην παρουσίᾳ τοῦ ἀρχηγοῦ
τῆς Κυβερνήσεως κ. Μεταξᾶ, καὶ ἀντιπροσωπειῶν τῶν ὀργανώσεων Ἐθνικῆς Νεολαίας
καὶ Ταγμάτων Ἐργασίας.

Ἡ Σχολὴ αὕτη ὡς ἀνέφερε ὁ Διευθυντὴς τῆς Πανεπιστημιακῆς Λέσχης κ. Λάμ-
προς σκοπὸν ἔχει νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὴν κοινωνίαν μετὰ ἐνιαυσίαν φοίτησιν νέους μορφω-
μένους ἐθνικῶς οἱ ὅποιοι θὰ καταστῶν τὰ στελέχη τῆς ἐθνικῆς κινήσεως ἐν τῇ νεολαίᾳ.

Ὁ κ. Λάμπρος μετὰ σύντονον εἰσήγησιν ἔδωκεν τὸν λόγον εἰς τὸν παριστάμενον
Ἀρχηγὸν τῆς Κυβερνήσεως τὸν ὁποῖον παρεκάλεσεν νὰ κυρήξῃ τὴν ἐναρξιν, ἐν τῇ ἰδιό-
τητί του ὡς Γενικοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Νεολαίας.

Ὁ κ. Πρωθυπουργὸς διατρέχων ἐν τάχει τὰς μέχρι σήμερον ἐνεργείας του πρὸς
δημιουργίαν ἐθνικῆς κινήσεως ἀποβλεπούσης εἰς τὴν Ὀργάνωσιν τῆς Νεολαίας τῆς χώ-
ρας εἶπεν μετὰ ἄλλων τὰ ἑξῆς:

«Ἐὰν ἐβρᾶδυνεν ἐπὶ τοσαῦτον χρονιῶν διάστημα ἡ δημιουργία ὀργανωμένης κι-
νήσεως νεολαίας ἐν Ἑλλάδι, τοῦτο δὲν ὀραῖται εἰς ἀμέλειαν τῆς Κυβερνήσεως, οὐτε εἰς
παράβλησιν ἐκ μέρους αὐτῆς τοῦ τόσον πολυτίμου Ἐθνικοῦ τοῦτου κεφαλαίου, τῆς Νεο-
λαίας, ἀλλ' εἰς τὸ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐτέλει ἐν ἀναμονῇ μιᾶς ἀνοργανώτου τοιαύτης κινή-
σεως ἢ τις ἔπρεπε νὰ προέλθῃ ἐξ αὐτῆς ταύτης τῆς Νεολαίας, ὥστε νὰ ἀποδειχθῇ δι' αὐ-
τῆς ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Νεολαία ἔχει τὴν διάθεσιν ὀργανωμένη νὰ θέσῃ ἑαυτὴν εἰς τὴν
ὑπηρεσίαν τῆς Ἐθνικῆς Ἀναγεννήσεως, ὅποτε σήμερον κλέον κατόπιν τῆς ἐπιδειχθείσης
σαφοῦς τοιαύτης διαθέσεως τῆς Νεολαίας ἔρχεται ἡ Κυβέρνησις νὰ θέσῃ τὰς ἀνοργανώ-
τους ταύτας ἐκδηλώσεις αὐτῆς ἐντὸς ἐνιαίου πλαισίου».

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐκίρηξεν τὴν ἐναξιν τῶν μαθημάτων τῆς Σχολῆς
ἔλαβε δὲ τὸν λόγον ὁ δικηγόρος κ. Γεώργιος Ρουμάνης ὅστις ἐμίλησεν μετ' ἑμῶν τὸ «Ἦθος
τοῦ Ἐθνικιστοῦ».

Τὸν λόγον τοῦ κ. Ρουμάνη τὸν ὁποῖον διέκριμεν ἐξαιρετικῆ ζοιηρότης οἱ παριστά-
μενοι ἀντιπρόσωποι τῶν ὀργανώσεων διέκοπτον συχνάκις ἐπευφημοῦντες τὸ δὲ τέλος αὐ-
τοῦ ἐκάλυψαν ραγδιῶα χειροκροτήματα καὶ ζητωκραυγαί.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ὥρας αὐτῆς τελετῆς ὁ κ. Πρωθυπουργὸς συνομίλησεν διὰ μα-
κρῶν μετὰ τοὺς ἐκεῖ συγκεντρωμένους φοιτητὰς ἐρωτῶν αὐτοὺς ἐπὶ ὀρισμένων φοιτητικῶν
ζητημάτων, τέλος δὲ ἀπεσφύθη μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τῆς Λέσχης καὶ ἐκπνευσμένου
ἔθνικιστοῦ κ. Λάμπρου εἰς τὸ ἰδιαιτερον αὐτοῦ Γραφεῖον καὶ παρέμεινε ἐκεῖ κλέον τῆς
ὥρας ἑξατάξων ἐν λεπτομερείᾳ ζητήματα σχετικά μετὰ τὴν λειτουργίαν τῆς Λέσχης τοῦ
Φοιτητοῦ. Τὰ μαθήματα τῆς Σχολῆς πρὸς τὸ παρὸν λειτουργοῦν ὑπὸ τὴν μορφήν διαλέ-
ξεων, σὺν τῷ χρόνῳ δὲ συστηματικοῦμένα πρόκειται νὰ λάβουν τὴν τελικὴν πλήρη
μορφήντων. Κατὰ τὸ θέρος θὰ γίνωνται εἰς τὴν Φοιτητικὸν Στρατωνισμόν, ὅστις πρόκει-
ται νὰ γίνῃ εἰς τὸν παραχωρούμενον ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως εὐρύτατον παραθαλάσσιον
χώρον περίπου 60 στρεμμάτων κατὰ πᾶσαν πιθανότητα εἰς Καλαμάκι.

Εἰς τὴν Σχολὴν Ἐθνικῆς Πολιτικῆς Ἀγωγῆς, πολλοὶ ἐπιλεκτοὶ Ἐθνικιστὰι ἐπι-
στήμονες προσεφέρθησαν νὰ διδάξουν. Ἐκτὸς δι' αὐτῶν καὶ ὅλαι αἱ ὑπηρεσίαι τῆς
Λέσχης τίθενται εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν σκοπῶν τῆς Σχολῆς.

Τὰ Μαθήματα τῆς Σχολῆς εἶναι:

- 1) Ἐθνικιστικὴ Ἰδεολογία.
- 2) Ἡθικὴ τοῦ Ἐθνικισμοῦ.
- 3) Ἐθνικὸν Κράτος
- 4) Τέχνη τοῦ ὀμιλεῖν
- 5) Μουσικὴ
- 6) Προπαγάνδα
- 7) Ἐθνικὴ Ὀργάνωσις Σωματικῆς Ἀγωγῆς
 - α) βᾶσεις ὀργανώσεως—ἡγέται, πειθαρχία, ἰσχυρχία.
 - β) Σωματικαὶ ἀσκήσεις 1) ἀτομικαὶ (ἀθλητισμός, ξιφασκία, πυγμαχία Ἰαπωνικὴ
πάλη.) 2) Ὀμαδικαὶ ἀσκήσεις ὀμαδικῆς ἐμφανίσεως (Σουηδική, παιδιαί,
παρελάσεις,
 - 3) Θαλάσσιαι ἐκγυμνάσεις (κολύμβησις, κωπηλασία, ιστιοδρομία κλπ.) 4) Σκοποβολή.

ΔΛ. ΙΑ ΤΡΙΑΗΣ

ΤΟ ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΠΕΝΘΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΙΒΙΤΑΝΙΔΕΙΟΝ

Ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς τῆς Σιβιτανιδείου συνθέτου τεχνικῆς Σχολῆς κ. Ἀνάργυρος
Ἡλιάδης, ἐξέδωκεν τὴν κάτωθι διαταγὴν κατὰ τὴν παραμονὴν τῆς κηδείας τοῦ Πρίγκη-
πος Νικολάου.

«Ἡ Διοίκησις τῆς Σχολῆς, εἰς ἐνδειξιν κένθους ἐπὶ τῷ θανάτῳ τῆς Α. Υ. τοῦ
Πρίγκηπος Νικολάου ἀπεφάσισε ὅπως ἡ Σχολὴ ἀργήσῃ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας
αὐτοῦ, ἴτοι κατὰ τὴν 12ην τρέχοντος ἡμέραν Σάββατον, ἀποτίουσα οὕτω φόρον τιμῆς
πρὸς τὸν μεταστάντα, πολλαπλᾶς προσφέραντα εἰς τὴν Πατρίδα ἡμῶν ὑπηρεσίας.

Ἡ Διοίκησις τῆς Σχολῆς ἀπεφάσισε ὅπως κατὰ τὴν ἀπογευματινὴν πρόσκλησιν τῆς
σήμερον κατὰ τὴν 3.15' μετὰ ἐνδὸς λεπτοῦ σιγῆν εἰς ἐνδειξιν κένθους διὰ τὸν θάνατον τῆς
Α. Υ. τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου, ὁ κ. Ν. Ἀποστολόπουλος ἀναπτύξῃ ἐν ὀλίγοις εἰς τοὺς
μαθητὰς τῆς Σχολῆς τὰς πολλαπλᾶς ὑπηρεσίας ἃς ὁ Ὑψηλὸς μεταστὰς προσέφερεν εἰς
τὴν Πατρίδα καὶ τὴν ἐν γένει δράσιν αὐτοῦ».

Κατὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον τελετὴν ἅπασα ἡ Σχολὴ συνεκεντρώθη εἰς τὴν μεγάλην
ἐσωτερικὴν αὐλήν.

Οἱ μαθητὰι παρετάχθησαν. Ὁ Ὑπόπτις τῆς Σχολῆς κ. Μπαϊρακτάρης ἀνέγνωσεν
τὴν διαταγὴν, καὶ κατόπιν ἡ σάλπιγξ ἐσήμανεν σιγὴν εἰς ἐνδειξιν κένθους.

Ἀββὼν μετὰ τὸν λόγον ὁ καθηγητὴς τῆς Βιοτεχνικῆς ἱστορίας Ν. Π. Ἀποστολόπου-
λος εἶπεν τὰ ἑξῆς:

Πλήγμα βιρὺ ἐπληξεν τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν καὶ συνεκίνησεν τὸν ἑλληνικὸν
λαὸν τὸν ὁποῖον ἱστορικοὶ δεσμοὶ ἔχουν συνδέσει μετὰ τῆς Δυναστείας.

Ἡ ἀνάμνησις τῆς ἀπαρχῆς τῶν δεσμῶν αὐτῶν φέρει πρὸ ὀφθαλμῶν μας τὸν νεα-
ρὸν δόκιμον τοῦ Δανικοῦ ναυτικοῦ ὅστις κληθεὶς ἐνταῦθα νὰ βασιλεύσῃ ἐκάμησεν μεθ'
ἑαυτοῦ περιπόθητον πρὸς τοὺς ὑπάρχουσας τοῦ δῶρον, τὰς Ἰονίους νήσους.

Ἐγκαλωθεὶς δὲ τὰ αἰσθήματα τῶν Ἑλλήνων καὶ νυμφευθεὶς σύζυγον ὀρθόδοξον·
ἀνέπτυξεν μετὰ τὰ νάματα τῆς ἑλληνικῆς πηγῆς τὸ δένδρον τῆς δυναστείας, τὸ ὁποῖον ἐρύ-
τευσεν ἐνταῦθα, καὶ τὸ ὁποῖον πολυύλαδον καταστάν, ἀπέσκασεν τὴν εὐλάβειαν τῆς κοι-
νῆς γνώμης πρὸς τοὺς υἱοὺς καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ πρώτου.

Καὶ ὑπῆρξεν ἀρχικῶς ἐθνικὴ ἔλπις ὁ Πρωτότοκος, ὁ πραγματοποιήσας κατόπιν τὰ
δνεῖμα τοῦ ἔθνους, καὶ Ἑλλην περισσότερο ἀπὸ τὸν Φιλοποίμενα ὁ Δευτερότοκος, διέ-
σχισεν ὡς νυῦτις τὸ Αἰγαῖον καὶ ἔφερεν τὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν Κοήτην, ἣτις ἀπετέλει
τότε τὸν λεπτότερον παλμόν τῆς καρδίας τοῦ ἔθνους. Ἐτάχθη δὲ ὑπὸ τὰς σημαίας καὶ ὁ
Τριτότοκος καὶ ἐξελιχθη εἰς διαπρεπῆ ἀξιοματιῶν τοῦ πυροβολικοῦ,

Νεώτατος ἐδέχθη τὸ βάπτισμα τοῦ πυρός εἰς τὰς μάχας ἀντυχῆς πολέμου, ἐθνικῆς
περιπετείαις ἣτις χάρις εἰς τὰς ἐνεργείας τῆς Δυναστείας, δὲν εἶχεν συνεπέως σκληρᾶς.
Ἀπ' ἐναντίας εἶχεν ὡς κέρδος τὴν πρόοδον τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος.

Εἰς τὴν μετέπειτα ὀργανωτικὴν περίοδον διὰ μετὰ τὸν Διάδοχον Κωνσταντῖνον ὡς
γενικὸν διοικητὴν τοῦ Στρατοῦ προπαρεσκευάσθη τὸ μέλλον, ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος ὑπηρε-
τῶν πάντοτε εἰς τὸ πυροβολικὸν καρεῖχε τὴν συμβολὴν του εἰς τὴν γενικὴν πρὸς ἀνάστω-
σιν τοῦ στρατοῦ προσπάθειαν, καὶ οὕτως προήδρευσεν τῆς Ἐπιτροπῆς ἣτις ἐξήτασεν νέα
πυροβόλα καὶ ἐνέκρινεν τὴν προσθήκην αὐτῶν εἰς τὸν ὀπλισμὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ.
Καὶ ἦσαν ταῦτα τὸ πεδινὸν πυροβόλον Σνάϊδερ-Κανέ, ἀλλὰ καὶ τὸ ὀρειβατικὸν πυροβό-
λον Σνάϊδερ Κανέ-Δαγκλῆ τοῦ ὁποῖου αἱ δύο πρώται λέξεις τῆς ὀνομασίας ἀφοροῦν τὰ τι-
μῶνά τινι Γαλλίαν ἐργαστάσια, ἣ δὲ τρίτη λέξις σχετίζεται μετὰ ἐπινόησιν ἑλληνικὴν.

Ἀλλὰ ὁ στρατὸς δὲν ὑπῆρξεν τὸ μόνον στάδιον, τῆς δραστηριότητός του.

Τὰ γράμματα καὶ αἱ τέχναι ἤλκνον αὐτὸν ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων.

Ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος ὑπῆρξεν ζωγράφος καὶ θεατρικὸς συγγραφεὺς, ἀναμιχθεὶς
πολὴν εἰς τὴν πνευματικὴν κίνησιν τοῦ τόπου καὶ ἐργασθεὶς πρὸς καλλιτέχνευσιν τῶν δύο
αὐτῶν κλάδων τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς.

Ἀλλὰ τὸ ἔτος 1912 παρέχει εἰς τὸν Πρίγκηπα τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναπτύξῃ χαρί-
σματα ἑκτακτα ἐν τῷ χειρισμῷ δυσκόλων ἐθνικῶν ζητημάτων

Μὲ ὀρχιστράτηγον τὸν Ἀδελφόν του, τὸν Διάδοχον Κωνσταντῖνον, ὁ στρατὸς ἐφθα-
σεν εἰς τὴν Θεσσαλονικὴν καὶ ἐκεῖ ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος ἀνέλαβεν τὰ καθήκοντα Στρα-
τιωτικοῦ Διοικητοῦ.

Ἡ ἐνδὸς τῆς Θεσσαλονικῆς εἰσοδος τμήματος τοῦ βοιλαγρικοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὸ
πρόσχημα ὅτι ὁ στρατὸς οὗτος εἶχεν ἀνάγκην προσκοίτου ἀναπαύσεως, ἣ ἐξ' ὀρισμένων
τῆς Βουλγαρίας ὑπεροβουλιῶν μόνιμος παραμονὴ τῶν στρατιωτῶν τῆς ἐν Θεσσαλονικίᾳ,
ἣ μετὰ ταῦτα προσωρηνὴ μετάβασις τοῦ Βουλγαροῦ Διαδόχου καὶ τέλος ἡ μετάβασις καὶ
αὐτοῦ τοῦ Βασιλέως τῆς Βουλγαρίας, ἦσαν σειρά γεγονότων ἐκ τῶν ὁποίων προέκυπτον
συνέπειαι καθημεριναὶ τὰς ὁποῖας ἡ διπλωματικὴ χεῖρ τοῦ Πρίγκηπος ἔπρεπε νὰ ἐξομαλύνῃ.

Ὁ Πρίγκηψ ἔδει νὰ καταβάλῃ πᾶσαν ἐνέργειαν πρὸς πρόληψιν προστριβῶν μεταξὺ Ἑλλήνων στρατιωτῶν καὶ Βουλγάρων, καὶ ὁ Πρίγκηψ εἶχεν τὴν διοικητικὴν φρονίδα νὰ καθίσταται ὁσον περισσότερον αἰσθητὴ εἰς τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς ξένους, ἡ ἀπόφασις τῆς Ἑλλάδος ὅπως διατηρήσει διὰ παντός τὴν πόλιν τὴν ὁποῖαν ἀπελευθέρωσεν ὁ ἑλληνικὸς στρατός. Ὁ Πρίγκηψ εἶχε σὺν τοῖς ἄλλοις τὴν ἀπασχόλησιν νὰ ἀποκρούῃ συκοφαντίας κατὰ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἐπὶ τῶν νέων χωρῶν Ἑλληνικῆς κατοχῆς, συκοφαντίας αἱ ὁποῖαι ἐξευθεύοντο ἀπὸ τῶν σπηλαίων τοῦ ξένου τύπου, παρ' ἐκείνων οἵτινες εἶχον συμφέρον ὅπως μειωθῶν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἑλληνικῶν νικῶν. Καὶ ἐστάθη ὁ Πρίγκηψ εἰς τὸ ὄψος τῶν περιτάσεων, καὶ ἐσημείωσεν τὴν ἐπιτυχαστέραν τῆς ζωῆς του στιγμὴν, κατὰ τὰς στιγμὰς κατὰ τὰς ὁποῖας ἐπνίξεν τὸν πόνον τοῦ τοῦ ἐπιοξένη ἢ δολοφονία τοῦ Πατρὸς του, καὶ μὲ διαύγειαν σκέψεως ἔδιδεν διαταγὰς διὰ νὰ μὴ προκύβουν ἀνωμαλίας. Θὰ ἦσαν δὲ αἱ ἀνωμαλίας δεινὰί, διότι ὀπισθεν τῆς εἰκόνας τοῦ σᾶς ἀνέφερα προηγουμένως, ὀπισθεν τῶν ἀμοιβαίων ἀντιπαθειῶν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Βουλγάρων, ἐκρύπτετο τὸ παλαιὸν σχέδιον τῆς καθόδου τῆς Αὐστρίας εἰς τὴν Θεσσαλονικίαν, σχέδιον τὸ ὁποῖον ἐπεζήτουν ἀφορμὰς διὰ νὰ πραγματοποιηθῇ.

Ἐξ ἄλλου ἡ ἀνάγκη ἐπέβαλεν τότε ὅπως καὶ ἀπέναντι τῶν Βουλγάρων τηρεῖται στάσις προσεκτικὴ, ἕως ὅτου κλείσει ἡ συμμαχία μετὰ τῶν Σέρβων, τὴν ὁποῖαν προπαρεσκευάζον ἐν τῷ μεταξὺ ἡ προνοητικὴ τοῦ Πρίγκηπος Νικολάου διάνοια, καὶ ἡ περινοία τοῦ ἐπιτελείου τοῦ ὁποῖου μετείχον ἐπιφανῆ μέλη τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐν οἷς καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς σημερινῆς κυβερνήσεως.

Κατὰ τὸν δευτέρου βαλκανικὸν πόλεμον ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος ἠκολούθησεν τὸ ἐπιτελεῖον τοῦ Ἀρχιστρατήγου Βασιλέως. Καὶ ὅταν μετὰ τὴν περίοδον τῶν πολέμων, ὁ Βασιλεὺς, ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος, καὶ ἄλλα μέλη τῆς δυναστείας μετέβησαν ἐπ' ὀλίγον εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἡ παρακολουθοῦσα τὰ γεγονότα χρονολογικῆς ποιήσεως ἔγραψεν σὺν τοῖς ἄλλοις:

Κι' ὁ Πρίγκηψ ὁ Νικόλαος φεύγει κι' ἐκεῖνος τώρα
ὁ κοσμογαπημένος,
ποῦ πλοῦσια τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ψυχῆς τα δῶρα
τὰ σκόρπισε στὸ γένος.

Τὸ τετράστιχον αὐτὸ σχεδὸν ἀνθορμήτως ἐπανέρχεται εἰς τὴν μνήμην μας κατὰ τὴν στιγμὴν αὐτήν.

Φεύγει καὶ πάλιν ὁ Πρίγκηψ...
Ἄλλὰ φεύγει ὄχι διὰ νὰ ἐπανέλθῃ...

Φεύγει διὰ νὰ συναντήσῃ πέραν τῶν ἐγκοσμίων τῶν ἱερῶν σκιῶν τῶν ἱστορικῶν τοῦ ἔθνους προσώπων, καὶ νὰ μεταδώσῃ πρὸς αὐτοὺς τὸ εὐχάριστον ἄγγελμα, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἠνωμένη προχωρεῖ εἰς τὴν γραμμὴν τῆς προοδευτικῆς ἐξελίξεως.

Ἡ νεολαία τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς σεβομένη τὴν ἀτομικὴν του ὄντοτητα τὴν ὁποῖαν μὲ ἐφόδια τὰ προτερήματά του εἶχεν ὁ Πρίγκηψ Νικόλαος δημιουργήσει, ἄς ἐπαναλάβῃ τὴν φράσιν ἣτις ἀναβλύζει ἀπὸ τὰ βάθη τῆς καρδίας τοῦ ἔθνους: «Αἰώνια ἡ Μνήμη Του.» Ἐν κατανοῆσει καὶ ἐνὶ στόματι οἱ μαθηταὶ ἐπανέλαβον τὴν φράσιν, καὶ οὕτως ἔληξεν ἡ συγκινητικὴ τελετὴ.

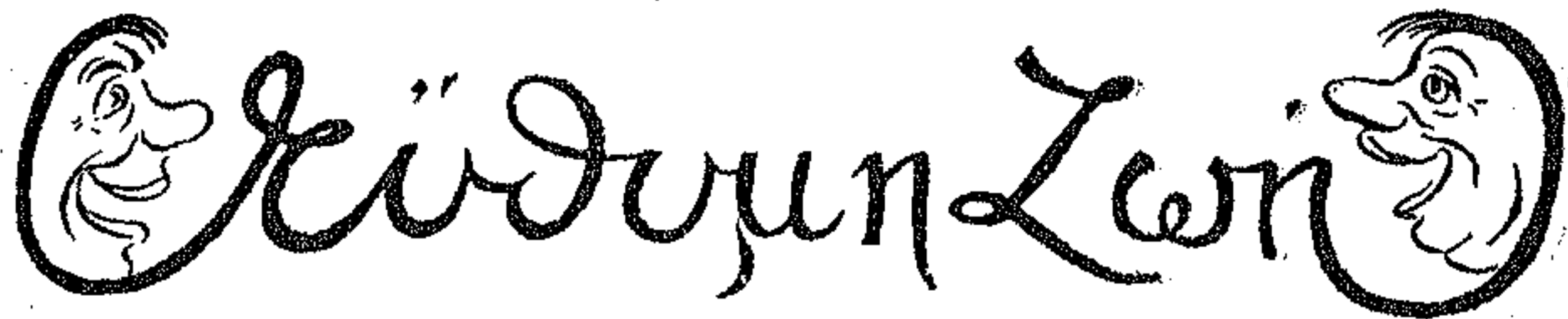
ΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ ΤΕΥΧΟΣ

Λόγω τῶν σελίδων αἰτινες ἀφορῶσι τὴν μνήμην τοῦ ἀλησμόνητου Πρίγκηπος Νικολάου, καὶ αἱ ὁποῖαι καταλαμβάνουν πολὺν χρόνον τοῦ παρόντος τεύχους, ἀναβάλλεται διὰ τὸ προσεχὲς ἡ δημοσίευσίς τῆς τεχνικῆς μελέτης περὶ «Σταδίων Ἐξελίξεως τοῦ τυφεκίου» ἣν συνέγραψεν ὁ κ. Εὐγένιος Ἀποστολόπουλος, διπλωματοῦχος τοῦ Πολυτεχνείου Στουγάρδης καὶ διευθυντὴς τοῦ Μηχανουργικοῦ τμήματος τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς. Τὴν μελέτην αὐτήν ἀπὸ μακροῦ ἐπεξεργάζεται ὁ κ. Ε. Ἀποστολόπουλος. Σκοπὸς τῆς ἐργασίας εἶναι νὰ καταδείξῃ πῶς ἀπὸ τοῦ 1313 ἤρχισεν ἀναπτυσσόμενη ἡ βιομηχανία τοῦ τυφεκίου, διὰ νὰ φθάσῃ μέχρι τῆς σημερινῆς ἐξελίξεως τοῦ ὄπλου τούτου.

Ὁ κ. Ε. Ἀποστολόπουλος παρακολούθησεν ἐν Γερμανίᾳ πολλὰ ἐργαστᾶσια κατασκευῆς ὄπλων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐν Τυργγία τὰ ἐργαστᾶσια Σίμσον (τὰ ὁποῖα νῦν εἶναι κρατικὰ), τὰ ἐργαστᾶσια «Γερμανία» καὶ «Βάλτερ» τὰ ὁποῖα ἔχουν μεγάλην παραγωγὴν τυφεκίων πιστολῶν καὶ πολυβόλων.

Τὰ συμπεράσματα τῆς μελέτης του θὰ τὰ δοῦμε εἰς τὸ προσεχὲς.

Μεταξὺ τῶν διηγησῶν αἱ ὁποῖαι θὰ δημοσιευθῶν εἰς τὸ ἐρχόμενον, εἶναι ἡ διηγησὴ τοῦ κ. Ἀλεξάνδρου Ἰατρίδη περὶ τῆς μεταβατικῆς περιόδου μεταξὺ παλαιαχριστιανικῆς καὶ βυζαντινῆς τέχνης.

Πατρικαὶ συμβουλαί...

Ἐνας Ἑβραῖος ἔδιδε πατρικὰς συμβουλάς πρὸς τὸν υἱὸν του ὁ ὁποῖος ἔφρευγε διὰ νὰ ἐργασθῇ στὰ ξένα:

— Ὅτι θὰ σοῦ δίνουν πέρνετο... Καὶ γιὰ ὅτι θὰ σοῦ πέρνουνε, σκοῦζε.

**

Τὰ γαλλικὰ φῦλλα ἀνέγραψαν προσφάτως ἕνα ἐπεισόδιον τὸ ὁποῖον εἰς μίαν συναναστροφὴν συνέβη εἰς τὸν γνωστὸν συγγραφέα Ἀνδρέαν Ζίντ.

Ἐτυχεν ὁ Ζίντ νὰ εὗρεθῇ εἰς μίαν συναναστροφὴν. Τοῦ ἐσύστησαν διάφορα πρόσωπα καὶ μίαν νέαν.

Αὐτὴ δταν ἄκουσε τὸ ὄνομά του τὸν ρωτᾷ μὲ δισταγμὸν:

— Μὰ ἀλήθεια εἰσθε ὁ κ. Ἀνδρέας Ζίντ;

— Μάλιστα Δεσποινίς.

— Συγγνώμην ποῦ ἐπιμένω... Ἄλλὰ εἰσθε πράγματι ὁ κ. Ζίντ ὁ συγγραφεύς;

— Μάλιστα... εἶμαι αὐτὸς ποῦ θεωρεῖται συγγραφεύς.

— Εὐχαριστῶ πολύ, κύριε Ζίντ. Μὲ συγχωρεῖτε γιὰ τὴν δυσπιστίαν μου, ἀλλὰ ἔχετε, προχθὲς μὲ συνέστησαν μὲ τὸν κύριον Βίκτωρα Οὐγκώ, κι' ἔπειτα ἀπεδείχθη πῶς δὲν ἦταν ὁ πραγματικὸς.

**

Ἐνας θιασάρχης ποῦ ἀρχετὸς περιπετείαι εἶχε τραβήξει περιοδεύων μὲ τοὺς θιάσους του εἰς τὰς ἐπαρχίας ἔλεγε κάποτε:

— Τραβῶ πολλὰς φτώχειας εἰς τὰς περιοδείαις αὐτές... Ἐνα μόνον ἔχω πάντοτε κατορθώσει νὰ μὴν ἀφίνω χρῆν ἕπου πάω. Πληρώνω ὅλα τὰ ἔξοδα κι' ἄς μένω ἀδέκαρος ἐγώ...

— Καὶ ὅμως—τοῦ ἀπήντησεν κάποιος—διαδίδεται ὅτι στὴν Τάδε ἐπαρχίαν ἕνας ἠθοποιὸς σας, ἔκλειψε τὸ σακάκι ἐνὸς λογίου... Νὰ λοιπὸν ἕνα χρῆος...

Ὅταν τὸ ἄκουσε αὐτὸ ὁ θιασάρχης ἄρχισε νὰ πέρνη ὕψος ἀνθρώπου ποῦ ἀκούει κάτι τὸ ἀπρόοπτον...

— Δὲν θυμοῦμαι—ἀπεκρίθη—γιατὶ ἐκεῖ κάτι λόγιοι ποῦ ἦσαν σαυτὴν τὴν ἐπαρχίαν δὲν εἶχανε... καὶ σακάκι...

**

ΕΡΓΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΝΑΟΥΣΗΣ ΛΑΝΑΡΑ-ΚΥΡΤΣΗ & ΣΙΑ Α.Ε.

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ. — Τέρμα Κολοκυνθοῦς

ΚΕΦΑΛΑΙΑ : Ἀποθεματικά καὶ Κρατήσεις Δρχ. 200.000.000

ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ :

1) Ἐν Ἀθήναις		Κλωστήριον, Ὑφαντήριον, Φινι-
2) Ἐν Ναύσῃ		ριστήριον καὶ Βαμβάκοκλωστήριον

Προϊόντα :

Ὅλα τὰ εἶδη τῶν μαλλίνων ὑφανμάτων ἀνδρικῶν καὶ γυναικειῶν

Παραγωγή :

3.000.000 μέτρα ὑφανμάτων ἑτησίως, ἀξίας 300.000.000 δραχμῶν

Ἀπασχολούμενον προσωπικόν :

- 1) Ὑπαλλήλων : 150
- 2) Ἑργατικῶν : 4.200

ΓΕΝΙΚΗ ΧΗΜΙΚΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ Γ. Κ. ΜΠΟΥΡΛΟΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

Ἑργοστάσιον : ΜΥΛΟΙ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΗΛΕΦΩΝΑ : 81-926 καὶ 80-448

Παραγωγή Αἰθυλικοῦ Αἰθέρος. Βιομηχανικοῦ, Φαρμακευτικοῦ καὶ ναρκωτικοῦ αἰθέρος. Παραγωγή ὕδροχλωρικοῦ καὶ νιτρικοῦ ὀξέως (χημικῶς καθαρὰ), Θεϊκῶν ἀργύλιον — Διηλυτικὰ νιτροκυταρίνης καὶ ὀξικῆς κυταρίνης κ. τ. λ. κ. τ. λ.)

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΥΦΑΝΤΗΡΙΑ Α. Ε.

ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Νέα Σφραγίδα.—Ὁδὸς Πειραιῶς

Τηλεγρ. Διεύθ. «Ελληνοφ.» — Τηλέφ. 92-61

1) ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΒΑΜΒΑΚΕΡΩΝ

- α) Ἀπαντὰ τὰ Βαμβάκερὰ εἶδη εἰς ἐκλεκτὰς ποιότητας.
- β) Νήματα Βαμβάκερὰ.

2) ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΑ ΜΑΛΛΙΝΩΝ

- α) Μάλλινα Νήματα.
- β) Ὑφάσματα Μαλλοβάμβακα, Ἀνδρικὰ καὶ Γυναικεῖα εἰς πλουσίαν συλλογὴν.

Α. Ε. ΕΛΑΙΟΥΡΓΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

“ΕΛΑΪΣ”

ΝΕΟΝ ΦΑΛΗΡΟΝ — Τηλ. 44-361

ΠΡΟΪΟΝΤΑ ΕΡΓΑΣΤΑΣΙΩΝ:

Α) ΕΛΑΙΟΛΑΔΑ :

- α) Ἐξευγενισμένα : Ἐλαιόλαδον, Βαμβάκελαιον, Καρυδέλαιον, Ζωϊκὸν λίπος
- β) Ὑδρογονωμένα : Ἐλαιόλαδα, Βαμβάκελαια, Καρυδίνη, Ἴχθυέλαια.
- γ) Τυποποιημένα :

«Ἐλαιόλαδον ἄγνόν» Τύπος ἐλαιολάδου πρὸς ἐξαγωγήν.

«Φουτίνη» Ἄγνον φυτικὸν βούτυρον.

«Φουτολένη» Ἀντικαθιστᾷ τὸ φρεσκο βούτυρον.

«Στερεόλ» Μαγειρικὸν βούτυρον ἀποκλειστικῶς ἐξ ἐλαιολάδου.

«Ἑλλαῆς ΟΤΣ» Λευκὴ ἑλληνικὴ δρώμη συμπιεσμένη.

Β) ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΑ :

- α) Δινέλαια : Ὠμά, βρασμένα, διπλοβρασμένα, ραφινάτα, διπλοραφινάτα, λευκά, Stand-oil. β) Ὄξυγόνον. γ) Λιπαρὰ καὶ στεατικά ὀξέα.

Γ) ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΑ : Δινάλευρον, Βαμβάκωπητα, Καρυδόπητα, Πίτυρα, δρώμης κ. λ. π.

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ & ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΕΙΟΝ
..... Η Τ Ε Χ Ν Η
Ε. ΤΣΙΝΙΚΑ & Κ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ
ΣΧΟΛΑΙΟΥ 1 ΠΑΛΤΕΙΑ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ